

Fiskeridepartementet

**Kap 1000-1070 og 2415
4020-4070**

St prp nr 1

(1998-99)

FOR BUDSJETTERMINEN 1999

Fiskeridepartementet

*Tilråding fra Fiskeridepartementet av 18. september 1998,
godkjent i statsråd samme dag*

INNHold

	Side
Innledning	5
<i>Mål og utfordringer</i>	5
<i>Hovedtrekkene i budsjettforslaget</i>	8
<i>Oversiktstabeller</i>	11
<i>Sektorovergrepene miljøpolitikk</i>	15
Nærmere om budsjettforslaget under programområde 16	
Fiskeri-, havbruks- og kystforvaltning	21
Kap Programkategori 16.10 Administrasjon	21
1000 Fiskeridepartementet	21
1001 Deltakelse i internasjonale organisasjoner	25
Programkategori 16.20 Forskning og utvikling	27
1020 Havforskningsinstituttet (jf kap 4020)	30
1021 Drift av forskningsfartøyene (jf kap 4021)	38
1023 Fiskeri- og havbruksforskning (jf kap 4023)	40
Programkategori 16.30 Fiskeri- og havbruksforvaltning	52
1030 Fiskeridirektoratet (jf kap 4030)	62
1040 Til gjennomføring av fiskeriavtalen	70
1050 Diverse fiskeriformål	71
2415 Statens nærings- og distriktutviklingsfond	75
Programkategori 16.60 Kystforvaltning	78
1060 Kystadministrasjon (jf kap 4060)	82
1064 Havnetjenesten (jf kap 4064)	86
1065 Fyrtjenesten (jf kap 4065)	90
1066 Lostjenesten (jf kap 4066)	94
1067 Trafikksentraler (jf kap 4067)	97
1070 Elektroniske navigasjonshjelpemidler (jf kap 4070)	99
Tilråddning	103
Utkast til vedtak	104

Innledning til programområde 16 Fiskeri-, havbruks- og kystforvaltning

Mål og utfordringer

Fiskeri- og havbruksnæringen danner hovedgrunnlaget for sysselsetting og bosetting i store deler av kyst-Norge. Næringen har utviklet seg til å bli en av Norges største eksportnæringer med en eksportverdi på nærmere 30 mrd kroner i 1998. Næringen har i den senere tid vært inne i en utvikling med økende etterspørsel etter fisk og derav økende priser.

De overordnede politiske målene og utfordringene en står overfor i fiskeri- og havbrukspolitikken er redegjort for i St meld nr 51 (1997-98) Perspektiver på utvikling av norsk fiskerinæring og St meld nr 48 (1994-95) Havbruk - en drivkraft i norsk kystnæring. I St meld nr 46 (1996-97) Havner og infrastruktur for sjøtransport, er det redegjort for de overordnede politiske målene og utfordringene for kystforvaltningen.

Fiskeri- og havbrukspolitikken skal legge til rette for en lønnsom næringsutvikling. Lønnsomheten i fiskeri- og havbruksnæringen er en viktig forutsetning både for å sikre arbeidsplasser og bosetting i de fiskeriavhengige delene av landet, og for landets totale økonomi. En bærekraftig ressursforvaltning er en forutsetning for å oppnå dette. Som følge av eksportutviklingen har næringen styrket sin posisjon nasjonalt. Det er en hovedutfordring å få til en økt verdiskaping i årene framover. Næringen er i økende grad en del av en global industri, og nyskaping og fleksibilitet er viktig for å opprettholde og utvikle konkurransedyktigheten, og dermed for næringens betydning for samfunnet. I St meld nr 51 (1997-98) legges et verdikjedeperspektiv til grunn for fiskeripolitikken. Med utgangspunkt i markedsutfordringen drøftes forbedringer i verdikjeden, strukturspørsmål, ressursforedling og -kontroll og forskning og utvikling.

Politikken for havner og infrastruktur for sjøtransport skal bidra til å redusere næringslivets transportkostnader og styrke sjøtransporten gjennom utvikling av effektive havner og bedre tilknytning mellom havnene og det landbaserte transportnett. Videre skal den tilrettelegge for økt verdiskaping i fiskerinæringen gjennom utbygging og vedlikehold av fiskerihavner. Det er også et mål å øke sikkerheten og bedre framkommeligheten til sjøs gjennom utbedring av farleder og oppmerking av disse med merker og fyr, og ved å videreutvikle tilbudet av elektroniske navigasjonshjelpemidler.

I budsjettet for 1999 styrkes marin forskning og utvikling. Bevilgningen til Norges forskningsråd økes nominelt med 25 mill kroner som følge av dette. Videre økes bevilgningen til programmet Næringsutvikling av marine arter i oppdrett (NUMARIO) med 2,5 mill kroner til 10 mill kroner, bevilgningen til Programmet for marin bioteknologi i Tromsø (MABIT) økes med 1,5 mill kroner til 4 mill kroner, og det settes av ytterligere midler til utvikling av alggiftkontroll for skjell. For å styrke ressursforvaltningen får Fiskeridirektoratet en realøkning på nær 12 mill kroner som blant annet vil gå til innføring av satellittovervåking og en inspektørordning for fiskeflåten. Som et ledd i regjeringens distriktspolitiske prioriteringer økes rammen til fiskerihavner og farleder nominelt med 15 mill kroner i forhold til vedtatt budsjett 1998. Dette innebærer blant annet at tilskudd til fiskerihavneanlegg økes fra 18 mill kroner til 25 mill kroner. Det opprettes en ny tilskuddsordning for fornyelse og kapasitetstilpasning i fiskeflåten, med en ramme på 60 mill kroner i 1999. Prioriterte områder er nærmere omtalt under avsnittet «Hovedtrekkene i budsjettforslaget».

Forskning og utvikling

Satsingen på marin forskning og utvikling har som overordnet mål å utvikle kunnskap for å ivareta og utløse verdiskapingspotensialet i fiskeri- og havbruksnæringen.

Den styrkede innsatsen i 1999 vil blant annet være rettet mot utvikling av markedskunnskap, produkt- og prosessutvikling og bedre totalutnyttelse av råstoffet gjennom marin bioteknologi.

Forskning rettet mot nyskaping og utvikling skal medvirke til å styrke lønnsomheten og konkurranseevnen i fiskeri- og havbruksnæringen og derigjennom bidra til økt verdiskaping. Havbruk gir spesielle utfordringer for økt produksjon av høykvalitets sjømat og ny næringsutvikling.

Den forvaltningsrettede forskningen og overvåkingen skal sikre et best mulig kunnskapsgrunnlag for forvaltningen av norske ressurser og havområder. Innsatsen på dette området utgjør et sentralt grunnlag for den nasjonale og internasjonale rådgivningen om utnyttelsen av fiskebestandene, som blant annet blir utformet gjennom samarbeidet i Det internasjonale rådet for havforskning (ICES). Hovedutfordringen for ressursforskningen framover er å redusere usikkerheten i den vitenskapelige rådgivningen om status og utvikling av fiskebestandene. Som en følge av dette er det igangsatt et prosjekt i regi av Norges forskningsråd som fokuserer på metodeutvikling og modellverktøy generelt, og et eget prosjekt ved Havforskningsinstituttet for å forbedre bestandsberegnings-modellene for norsk-arktisk torsk.

Forskning og utvikling innen havner og infrastruktur for sjøtransport skal medvirke til et bedre beslutningsgrunnlag for tiltak i sektoren og skal bidra til utvikling av teknologi, organisering og rammebetingelser.

Ressursforvaltning

I ressursforvaltningen er målet å legge til rette for et forsvarlig uttak som sikrer et høyt varig utbytte fra ressursene. Uregulert fiske i internasjonalt farvann er en stor trussel mot en bærekraftig ressursforvaltning. For Norges vedkommende gjelder dette spesielt det uregulerte torskefisket i «Smuthullet» og fisket etter kolmule og makrell i «Smuthavet». Det er et mål å få slikt fiske under kontroll. 90 pst av de norske fangstene kommer fra bestander vi deler med andre land. Norge er derfor avhengig av et velfungerende internasjonalt forvaltningssystem.

Fiskeridepartementet vil legge vekt på å videreføre og utvikle velfungerende bilaterale og internasjonale forvaltningsregimer. Et viktig ledd i arbeidet er de langsiktige rammeavtalene om fiskerisamarbeid Norge har inngått blant annet med Den europeiske union (EU), Russland og andre nordøst-atlantiske kyststater. Innenfor disse avtalene blir det forhandlet fram årlige avtaler om kvoter og forvaltningstiltak.

De nasjonale reguleringsreguleringene tar utgangspunkt i de totalkvotene som er fastsatt i bilaterale avtaler for fellesbestander eller ensidig på eksklusive norske bestander. Det er regjeringens mål å fordele ressursgrunnlaget på en måte som gir en rimelig fordeling av driftsmuligheter og inntekter mellom de ulike fartøygruppene. Det kan derfor være behov for å kunne justere den årlige kvotefordeling og i den sammenheng legge vekt på fangstmuligheter og lønnsomhet for de ulike fartøygruppene. I kvotefordelingen vil det imidlertid også bli lagt vekt på at gevinster som oppnås gjennom kapasitetsreducerende tiltak skal komme de berørte gruppene til gode.

Det er fremdeles nødvendig å redusere den totale fangstkapasiteten for å få en bedre struktur og kapasitetstilpasning i fiskeflåten. En slik reduksjon vil bidra til å bedre lønnsomheten til de gjenværende fartøyene og legge til rette for større grad av fornyelse i flåten. Det er en særlig utfordring å utvikle hensiktsmessige strukturvirkemidler for kystflåten. Fiskeridepartementet vil gjennomgå problemstillinger med hensyn til eierskap og komme med forslag til eventuelle endringer innenfor dagens lovverk hvor dette anses påkrevd for å få til tidsmessige regler for eierskap i fiskeflåten.

Havbruk

I havbrukspolitikken er hovedmålet at oppdrettsnæringen skal ha en balansert og bærekraftig utvikling og være en lønnsom og livskraftig distriktsnæring, jf St meld nr 48 (1994-95) Havbruk - en drivkraft i norsk kystnæring og Stortingets behandling av meldingen.

Norsk havbruk er en næring i stadig vekst og med betydelige utviklingsmuligheter. Det er et viktig mål for forvaltningen å sikre at næringen kan utvikle både sitt potensiale og sin verdiskaping, og utnytte de naturgitte fortrinn for havbruk som Norge har. På bakgrunn av dette er det satt igang et program for utvikling av ny næringsvirksomhet knyttet til kommersialisering av nye oppdrettsarter (NUMARIO).

Lakseavtalen mellom Norge og EU av 2. juni 1997 omfatter blant annet indikative eksporttak til EU, prisklausuler, overvåkningsmekanismer og økning av eksportavgiften. Avtalen kombinert med videreføring av førkvoteordningen sikrer næringen stabilitet og forutsigbarhet. Det ligger store utfordringer i å videreutvikle fleksible rammebetingelser. Rammebetingelsene skal både ivareta oppfølgingen av lakseavtalen mellom Norge og EU og samtidig bidra til å utnytte det store vekstpotensialet i andre markeder. Rammebetingelsene skal dessuten sikre en best mulig helse- og miljømessig drift og en sykdomsforebyggende produksjonsform.

Marked, omsetning og industri

Fiskeridepartementets mål er å legge til rette for økt verdi av norsk fiskeeksport og økt verdiskaping i Norge. Sentrale oppgaver framover vil være arbeidet med internasjonale handelsavtaler, satsing på felles markedsføring, forskning og utvikling, arbeid for en større foredlingsgrad og bedring av produktenes kvalitet. Fiskeindustrien må gis rammebetingelser slik at industrien settes i stand til å utnytte de mulighetene som foreligger med hensyn til økt verdiskaping og sysselsetting.

Norge og EU-kommisjonen forhandlet høsten 1996 fram en avtale om revisjon av EØS-avtalens Vedlegg I, veterinær sektor. Avtalen er nå ferdigbehandlet i EU og vedtatt av EØS-komiteén med forbehold om Stortingets samtykke. Det er lagt opp til at avtalen skal tre i kraft 1. januar 1999 og føre til en avvikling av EUs veterinære grensekontroll av norsk fisk. Denne avtalen, sammen med resten av EØS-avtalen, EFTA, EFTAs tredjelandsavtaler og GATT vil medvirke til å sikre norsk fiskerinæring markedsadgang. Arbeidet med oppfølging av lakseavtalen med EU-kommisjonen har vært en prioritert oppgave for myndighetene, og vil fortsatt være en viktig oppgave i tiden framover.

Selv om EU også på lengre sikt vil være det viktigste markedet for norsk fisk, vil Fiskeridepartementet legge stor vekt på arbeidet med å bedre handelsbetingelsene til andre markeder som Asia, Øst-Europa og USA.

Fiskeridepartementet leder det nordiske arbeidet vedrørende miljømerking av fisk og fiskeprodukter, og vil videreføre dette i 1999. I tillegg har Fiskeridepartementet aktivt medvirket til et internasjonalt engasjement i regi av Verdens matvareorganisasjon (FAO).

Kystsoneforvaltning

Det er i dag konkurranse om arealene i kystsonen. Fiskeridepartementet vil derfor videreføre engasjementet i prosesser der det legges premisser for tilgangen på areal, for eksempel i arealplanlegging i medhold av plan- og bygningsloven og arbeid med verneområder i kystsonen. På dette området har Fiskeridepartementet som mål å sikre tilgangen på tilstrekkelige sjøarealer for utvikling av fiskeri- og havbruksnæringen, å sikre framkommelighet og sikker sjøverts ferdsel langs kysten og å sikre tilstrekkelige arealer til de viktigste havnene.

Havner, farleder og navigasjon

Sjøtransporten spiller en sentral rolle i norsk samferdsel, og det er derfor et mål for Fiskeridepartementet å legge til rette for gode kommunikasjonslinjer på sjøen, jf St meld nr 46 (1996-97) Havner og infrastruktur for sjøtransport.

En god infrastruktur for sjøtransport er viktig for konkurranseevnen, verdiskapingen og sysselsettingen i næringslivet generelt, ettersom hovedtyngden av befolkningen og næringslivet i Norge er lokalisert nær kysten. Spesielt vil gode og effektive havner være en forutsetning for verdiskapingen i fiskerinæringen.

Med overgang til raskere, større og mer dyptgående fartøy blir kravene til gode manøvreringsforhold i farleder, innseilingsruter i havnebasseng og langs kaier skjerpet.

Viktige tiltak framover vil være vedlikeholdsmudring av havnebasseng og innseilinger og reparasjoner og vedlikehold av moloer. Med en høy alder på moloer på enkelte steder vil behovet for midler til reparasjoner og vedlikehold av moloer kunne stige i framtiden.

Sjøtransporten har en dominerende posisjon i godstransport til og fra utlandet. Fiskeridepartementet vil legge til rette for at havnene kan utvikles til effektive knutepunkter med god tilknytning til det landbaserte transportsystemet, som ledd i regjeringens arbeid med en helhetlig transportpolitikk.

Departementet arbeider for å sikre at ingen virksomheter i kystsonen medfører hindringer for ferdsel eller annen virksomhet. En problemstilling er disponering av utrangerte petroleumsinnretninger og bruk av norsk indre farvann til slep, oppankring og ilandføring av slike innretninger.

Lostjenesten, tradisjonelle navigasjonshjelpemidler som fyr og merker er, sammen med moderne elektroniske navigasjonshjelpemidler som Loran-C og Global Positioning System (GPS), viktige virkemidler for å opprettholde et godt sikkerhetsnivå og god framkommelighet i norske farvann. Det er et betydelig etterslep i vedlikeholdet av fyr- og merkeinstallasjoner. Det er viktig å få gjennomført høyt prioritert vedlikehold. Videre er det et mål å få til en best mulig internasjonal koordinering av radionavigasjonshjelpemidler.

Hovedtrekkene i budsjettforslaget

Norge er inne i det sjettede året på rad med sterk økonomisk vekst. Det har gradvis bygd seg opp ubalanser i norsk økonomi med blant annet økende mangel på arbeidskraft. Lønnsveksten har i år økt sterkt og ligger vesentlig høyere enn hos våre handelspartnere. Dersom denne utviklingen fortsetter, vil det føre til et økonomisk tilbakeslag og økt arbeidsledighet. Dempet press i norsk økonomi er en nødvendig forutsetning for at lønns- og kostnadsveksten igjen skal komme ned på samme nivå som hos våre handelspartnere. Et stramt finanspolitisk opplegg for 1999 er det viktigste virkemidlet for å dempe presset og gjenopprette balansen i norsk økonomi.

I tillegg må finanspolitikken underlegges krav til langsiktighet, der det særlig tas høyde for at framtidig oljepris er usikker. Den økonomiske politikken må baseres på at petroleumsinntektene etter hvert vil gå ned, samtidig som det økende antallet eldre i befolkningen vil føre til kraftige økninger i pensjonsutgiftene og et økende behov for pleie- og omsorgstjenester. For å sikre staten økonomisk handlefrihet er det nødvendig at statens finanser styrkes ved avsetning av midler til Statens petroleumsfond.

Budsjettopplegget for 1999 er basert på en finanspolitisk innstramming, målt ved endringen i det olje-, rente- og aktivitetskorrigerte budsjettunderskuddet, på snaut 1 prosent av BNP for fastlands-Norge.

Det har på denne bakgrunn ikke vært mulig å prioritere nye investeringsprosjekter over Fiskeridepartementets budsjett, med unntak av havneinvesteringer.

Fiskeridepartementets budsjettforslag for 1999 har en utgiftsramme på 1 887,9 mill kroner, og en inntektsramme på 568,1 mill kroner. I forhold til vedtatt budsjett 1998 innebærer forslaget til utgiftsramme for 1999 en økning på om lag 147 mill kroner eller 8,5 pst, korrigert for fiskeriatvanten. Foruten pris- og lønnskompensasjon, som utgjør om

lag 71 mill kroner, er hovedårsaken til økningen regjeringens satsing på forskning og utvikling og distriktpolitiske tiltak. Innenfor den økte utgiftsrammen er følgende områder prioritert:

- marin forskning og utvikling
- nødvendige tiltak innen ressursforvaltning/-kontroll
- investeringer i havner og farleder.

De prioriterte områdene er nærmere omtalt nedenfor under de respektive programkategoriene.

I budsjettforslaget for 1999 er det gjort mindre endringer i inntektsrammen for Fiskeridepartementet. Dette dreier seg om tekniske justeringer. Inntektsrammen øker med 51 mill kroner eller 9,9 pst i forhold til vedtatt budsjett 1998.

Programkategori 16.10 Administrasjon

En del av bevilgningen under programkategori 16.10 går til å dekke medlemskontingenten til internasjonale organisasjoner som Norge er medlem av innen fiskeri- og kystforvaltning. Den nordøstatlantiske fiskeriorganisasjonen (NEAFC) er i ferd med å opprette et eget sekretariat for organisasjonen for å ivareta økte oppgaver, knyttet til ressurskontroll i internasjonale farvann. Kostnader forbundet med dette fører til at Norges medlemskontingent øker med om lag 1,2 mill kroner. Dette forklarer hoveddelen av realøkningen under programkategorien.

Hovedtall

Budsjettforslaget for 1999 innebærer en nominell økning under programkategori 16.10 på 4,3 mill kroner eller 8,5 pst i forhold til vedtatt budsjett 1998.

Programkategori 16.20 Forskning og utvikling

St meld 51 (1997-98) Perspektiver på utvikling av norsk fiskerinæring, fokuserer blant annet på utfordringer knyttet til verdikjede og marked. Forskning og utvikling er en av flere forutsetninger for å realisere det potensialet fiskeri- og havbruksnæringen har til å øke verdiskapingen ytterligere. Regjeringen vil i tråd med meldingen legge til rette for økt verdiskaping i næringen. I budsjettet for 1999 styrkes marin forskning og utvikling med en ekstra satsing på 23 mill kroner. Midlene vil i hovedsak bli kanalisert gjennom Norges forskningsråd, som i 1999 får en nominell økning i sitt tilskudd på 25 mill kroner. Tilskudd til utviklingstiltak økes med 2 mill kroner til 20,5 mill kroner i 1999. Under denne posten dekkes blant annet programmet NUMARIO, som økes med 2,5 mill kroner, programmet MABIT, som økes med 1,5 mill kroner, og utvikling av alggiftkontroll for skjell, som økes med 1,2 mill kroner.

Bevilgningene til Havforskningsinstituttet og til drift av forskningsfartøyer videreføres. Fiskeriforskning i Tromsø får i 1999 en nominell økning på om lag 1 mill kroner under tilskuddsposten fra Fiskeridepartementet.

Fiskeridepartementet har over kap 1023 post 50 Tilskudd Norges forskningsråd stilt til disposisjon midler til drift av sekretariatet til Norsk teknologiråd, som skal overvåke teknologiutviklingen og drive debatt og formidlingsvirksomhet.

Hovedtall

Budsjettforslaget innebærer en nominell økning under programkategori 16.20 på 46,4 mill kroner eller 8,6 pst i forhold til vedtatt budsjett 1998. En vesentlig del av økningen skyldes regjeringens satsing på marin forskning og utvikling.

Programkategori 16.30 Fiskeri- og havbruksforvaltning

Det er fremdeles nødvendig å redusere den totale flåtekapasiteten for å få en bedre struktur og kapasitetstilpasning. Ved at fiskeflåten fra 1997 har fått tilgang til alle virkemidlene i Statens nærings- og distriktsutviklingsfond (SND), og ved at det er åpnet for at fiskeflåten kan få tilskudd fra kommunale næringsfond, har fiskeflåten fått tilgang til det offentlige virkemiddelapparatet på linje med næringslivet forøvrig. I budsjettet for 1999 er de tidligere ordningene under Fiskeridepartementets budsjett med tilskudd til

kontrahering og tilskudd til kondemnering slått sammen til en felles ordning for fornyelse og kapasitetstilpasning i fiskeflåten. Rammen er satt til 60 mill kroner.

I henhold til kvoteavtalen mellom Norge og EU for 1998 er det inngått enighet om å få etablert et satellittbasert sporingssystem for fartøy som fisker i hverandres soner. Partene har videre forpliktet seg til å drøfte et pilotprosjekt om observatører i makrellfisket. Fiskeridirektoratet vil ha ansvaret for gjennomføringen av disse tiltakene på norsk side.

Som en oppfølging av rådsdirektiv 96/23 fra EU iverksatte Fiskeridirektoratet fra 1. juli 1998 en plan for overvåking av restmengder av veterinærpreparat i oppdrettsfisk. Overvåkingsplanen blir videreført på permanent basis. Blant annet for å kompensere for kostnader knyttet til ovenfornevnte oppgaver er det i budsjettet for 1999 foreslått en realøkning på nær 12 mill kroner på Fiskeridirektoratets budsjett.

Fiskeridepartementet ønsker å oppprioritere arbeidet knyttet til kartlegging og informasjon omkring norsk hvalfangst. Arbeidet med å opprette et DNA-register for vågehval er påbegynt og bevilgningen til dette økes i 1999. I tillegg prioriteres en økt satsing på informasjon om ressursforvaltning, blant annet knyttet opp mot Norges engasjement i forhold til Konvensjonen for handel med truede dyrearter (CITES). Kap 1050 Diverse fiskeriformål er i budsjettforslaget for 1999 økt med 6 mill kroner som følge av disse prioriteringene.

Hovedtall

I tråd med innarbeidet praksis er det ikke satt av midler til en eventuell fiskeriavtale for 1999. Justert for dette innebærer budsjettforslaget under programkategori 16.30 en nominell økning på 14,5 mill kroner eller 4,6 pst i forhold til vedtatt budsjett 1998.

Programkategori 16.60 Kystforvaltning

I St meld nr 46 (1996-97) Havner og infrastruktur for sjøtransport er det lagt opp til en satsing på fiskerihavner og farleder. Dette følges opp i budsjettet for 1999 ved at rammen til fiskerihavner og farleder økes nominelt med 15 mill kroner i forhold til vedtatt budsjett 1998. Av økningen på 15 mill kroner vil 7 mill kroner gå til å styrke posten Tilskudd til fiskerihavneanlegg.

Driftsbevilgningen til Kystdirektoratet har i budsjettforslaget fått en realøkning på i overkant av 4 mill kroner, blant annet for å videreføre arbeidet med opprettelse av et meldings- og informasjonssystem og for å styrke økonomi- og planleggingsfunksjonen i Kystverket. Bevilgningene til lostjeneste, fyrtjeneste og drift av trafikksentraler videreføres på samme nivå som i 1998. Fra 1999 er den nye trafikksentralen i Horten budsjettet med lønns- og driftsutgifter for hele året.

Kap 1070 Elektroniske navigasjonshjelpemidler får en nominell økning på 6,4 mill kroner i 1999. Av dette vil 1,7 mill kroner gå til å ivareta behovet for radiodekning i Barentshavet. Den resterende delen av økningen knytter seg til investeringsforpliktelser i henhold til det internasjonale Loran-C -samarbeidet, og økte driftsutgifter for Forsvarets tele- og datatjeneste.

Hovedtall

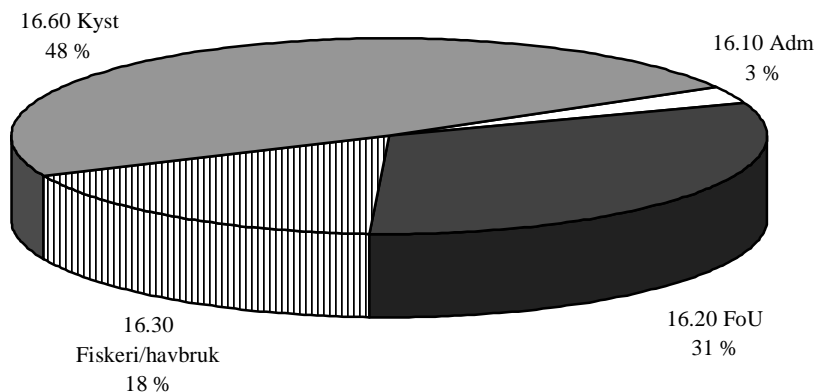
Budsjettforslaget innebærer en nominell økning under programkategori 16.60 på 81,3 mill kroner eller 9,8 pst i forhold til vedtatt budsjett 1998. Utgifts- og inntektssiden under lostjenesten er teknisk oppjustert med 8 mill kroner i tillegg til pris- og lønnskompensasjon.

Oversiktstabeller**Utgifter fordelt på programkategorier og kapitler**

(i 1 000 kr)

Kap	Betegnelse	Regnskap 1997	Vedtatt budsjett 1998	Forslag 1999	Pst endr 98/99
1000	Fiskeridepartementet (jf kap 4000)	45 900	47 035	49 700	5,7
1001	Deltakelse i internasjonale organisasjoner	3 570	3 470	5 120	47,6
	Sum 16.10 Administrasjon	49 470	50 505	54 820	8,5
1020	Havforskningsinstituttet (jf kap 4020)	271 073	224 625	235 540	4,9
1021	Drift av forskningsfartøylene (jf kap 4021)	106 725	96 485	102 780	6,5
1023	Fiskeri- og havbruksforskning (jf kap 4023)	230 531	221 395	250 630	13,2
	Sum 16.20 Forskn og utvikling	608 329	542 505	588 950	8,6
1030	Fiskeridirektoratet (jf kap 4030)	222 991	222 955	245 800	10,2
1040	Til gjennomføring av fiskeri- avtalen	109 428	115 000		-100,0
1050	Diverse fiskeriformål	21 962	16 145	23 310	44,4
2415	Statens nærings- og distriktsutviklingsfond	32 709	78 000	62 500	-19,9
	Sum 16.30 Fiskeri- og havbruks- forvaltning	387 090	432 100	331 610	-23,3
1060	Kystadministrasjon (jf kap 4060)	147 087	122 760	131 300	7,0
1064	Havnetjenesten (jf kap 4064)	169 613	177 000	192 000	8,5
1065	Fyrtjenesten (jf kap 4065)	195 821	188 690	195 600	3,7
1066	Lostjenesten (jf kap 4066)	291 313	281 625	302 500	7,4
1067	Trafikksentraler (jf kap 4067)	19 451	34 560	58 150	68,3
1070	Elektroniske navigasjonshjelpe- midler (jf kap 4070)	35 207	26 555	32 970	24,2
	Sum 16.60 Kystforvaltning	858 492	831 190	912 520	9,8
	Sum programområde 16	1 903 381	1 856 300	1 887 900	1,7

Figuren under viser fordeling av utgifter på programkategorier:

Utgifter fordelt på postgrupper

(i 1 000 kr)

Post-gruppe	Betegnelse	Regnskap 1997	Vedtatt budsjett 1998	Forslag 1999	Pst endr 98/99
01-20	Driftsutgifter	1 067 281	1 033 030	1 114 810	7,9
21-23	Andre driftsutgifter	138 842	130 830	136 750	4,5
30-49	Nybygg, anlegg	239 422	201 345	230 200	14,3
50-59	Overføringer til andre statsregnskap	178 328	170 000	195 000	14,7
60-69	Overføringer til kommuner . . .	22 922	18 000	25 000	38,9
70-89	Overføringer til private	256 586	303 095	186 140	-38,6
Sum postgrupper		1 903 381	1 856 300	1 887 900	1,7

Av den samlede utgiftsrammen går 66,3 pst til å dekke løpende driftsutgifter for Fiskeridepartementet, Havforskningsinstituttet, Fiskeridirektoratet, Ernæringsinstituttet og Kystverket. Videre er 12,2 pst av utgiftsrammen investeringer. Av disse er fiskerihavner det viktigste innsatsområdet. Statlige tilskudd til kommunale fiskerihavneanlegg er et virkemiddel i havnetjenesten og dette utgjør 1,3 pst av utgiftsbudsjettet. 20,2 pst av utgiftsrammen er overføringer til andre, det vil si tilskudd. De største rammetilskuddene går til Norges forskningsråd og Redningsselskapet (NSSR).

Inntekter fordelt på kapitler

(i 1 000 kr)

Kap	Betegnelse	Regnskap 1997	Vedtatt budsjett 1998	Forslag 1999	Pst endr 98/99
4020	Havforskningsinstituttet (jf kap 1020)	160 292	97 190	100 840	3,8
4021	Drift av forskningsfartøyene (jf kap 1021)	33 703	25 370	30 280	19,4
4023	Fiskeri- og havbruksforskning (jf kap 1023)	9 834	5 320	5 630	5,8
4030	Fiskeridirektoratet (jf kap 1030)	33 864	32 148	33 070	2,9
4060	Kystadministrasjon (jf kap 1060)	1 745	50	50	
4064	Havnetjenesten (jf kap 4064)	3 116	10	10	
4065	Fyrtjenesten (jf kap 1065)	53 223	52 228	59 790	14,5
4066	Lostjenesten (jf kap 1066)	286 342	281 645	312 330	10,9
4067	Trafikksentraler (jf kap 1067)	16 029	18 939	22 300	17,7
4070	Elektroniske navigasjonshjelpemidler (jf kap 1070)	3 398	3 900	3 800	-2,6
	Sum programområde 16	601 546	516 800	568 100	9,9

Bruk av stikkordet "kan overføres"

Det foreslås at stikkordet "kan overføres" blir knyttet til de postene som er tatt med i tabellen under. Kategori I dekker tilskuddsposter der utbetaling må kunne skje i år 2000 etter tilsagn gitt i 1999 for å sikre at vilkårene i tilsagnet er oppfylt. Kategori II gjelder tilskuddsposter for bygge- og anleggsbevilgninger. Ordinære bygge-, anleggs- og materiellbevilgninger (postene 30-49) er ikke tatt med i oppstillingen.

(i 1000 kr)

Kap	Post	Navn	Overført til 1998	Forslag 1999
1023	50	Tilskudd Norges forskningsråd	0	195 000
1023	70	Tilskudd Fiskeriforskning i Tromsø	0	16 000
1023	71	Tilskudd til utviklingstiltak	38 916	20 500
1040	70	Tilskudd til støtte av fiskeriene mm	39 228	0
1050	71	Sosiale tiltak	0	2 500
1050	73	Kvinnerettede og kompetansehevende tiltak	11 292	12 000
1050	74	Erstatninger	3 436	1 810
1064	24	Redskapsforvaltningen	0	0
1064	60	Tilskudd til fiskerihavneanlegg	3 078	25 000
1070	71	Tilskudd til personellutgifter Omega	0	0
		Sum kategori I	95 950	272 810
1070	70	Tilskudd til utbygging og drift av Loran-C	1 909	6 810
2415	70	Tilskudd til kontrahering	134 665	0
2415	72	Tilskudd til fornyelse og kapasitetstilpasning i fiskeflåten	0	60 000
		Sum kategori II	136 574	66 810

Årsverk under Fiskeridepartementet

Virksomhet	Årsverk pr 1. mars 1998		
	Faste	Tidsbegr	I alt
Fiskeridepartementet	68	8	76
Havforskningsinstituttet	257	27	284
Fiskeridirektoratet	152	40	192
Ernæringsinstituttet	30	18	48
Fiskeridirektoratets kontrollverk	115	21	136
Rettledningstjenesten i fiskerinæringen	133	40	173
Kystdirektoratet	61	8	69
Kystverket, distriktsadministrasjon	953	46	999
Sum programområde 16	1769	208	1977

Aksjekapital og fond

	Selskapets samlede aksjekapital (pari kurs)	FIDs aksjepost
NORUT Gruppen AS	18 000 000	3 000 000
Norsk institutt for fiskeri- og havbruksforskning AS	6 000 000	2 940 000
Institutt for akvakulturforskning AS	8 500 000	425 000

Aksjekapital

NORUT Gruppen, som ble etablert i 1992, er et forskningskonsern for anvendt forskning og utvikling på bred faglig basis med utgangspunkt i forskningsmiljøene i Tromsø og Narvik. Fiskeridepartementet er medeier i NORUT Gruppen med 1/6 av aksjene, og NORUT Gruppen er igjen morselskapet til Norsk institutt for fiskeri- og havbruksforskning AS (Fiskeriforskning), med 51 pst av aksjene. Fiskeridepartementet eier de resterende 49 pst.

Fiskeriforskning i Tromsø driver forskning på marin bioteknologi, fiskeri- og havbruksteknologi, økonomi, marked, havbruk og marine ressurser. Fiskeriforskning mottar årlige tilskudd fra Fiskeridepartementet. Vi viser til omtalen av Fiskeriforskning under programkategori 16.20 Forskning og utvikling.

Institutt for akvakulturforskning AS (Akvaforsk) har som formål å drive allmennyttig virksomhet innenfor akvakulturforskning. Fiskeridepartementet overtok i 1996 halvparten av Landbruksdepartementets tidligere aksjer, og har etter dette en aksjepost på 5 pst.

Offentlige fond

De fleste av Fiskeridepartementets fond er avviklet. Selfondet er avviklet i 1998, og restmidler på om lag 145 000 kroner delt i to like store deler til dekning av utgifter til kontroll med selfangst og vitenskapelige forsøk innenfor selfangst. Det gjenstår i dag to fond under Fiskeridepartementet; Skagerrakkystens fiskerifond og Loslegatet. Fiskeridepartementet tar sikte på å avvikle de to gjenværende fondene i 1999.

Skagerrakkystens fiskerifond har som formål å fremme fiskeriene på Skagerrakkysten. Inntektsgrunnlaget er renter fra et opprinnelig beløp på 200 000 kroner. Kapitalen tillegges årlig 10 pst av renteinntektene. De øvrige kapitalinntektene er disponible til fondets formål. Pr 31. desember 1997 hadde fondet en bokført kapital på 331 000 kroner, hvorav grunnkapitalen utgjorde 319 000 kroner. Tildelinger fra fondet blir administrert av fiskerisjefen for Skagerrakkysten.

Loslegatet kan utdeles til tidligere loser og losbåtmannskaper, og til deres etterlatte, når det finnes å være behov for stønad. Legatet hadde pr 31. desember 1997 en bokført kapital på 457 000 kroner, hvorav grunnkapitalen utgjorde 423 000 kroner. Det er bare avkastningen av fondet som blir fordelt, det vil si et beløp i størrelsesorden 20-40 000 kroner årlig. Kystdirektoratet administrerer tildelingene fra fondet.

Sektorovergripende miljøpolitikk

Det er et mål for norsk forvaltning av levende marine ressurser å innarbeide prinsippene om bærekraftig utnyttelse og vern i fiskeriforvaltningen. I henhold til St meld nr 46 (1988-89) Om miljø og utvikling skal hensynet til en bærekraftig utvikling innarbeides i all samfunnsplanlegging og sektorpolitikk. Med utgangspunkt i dette målet vil Fiskeridepartementets rolle og ansvar i miljøpolitisk sammenheng følge av de næringsmessige aktivitetene departementet forvalter, herunder fiske og fangst, oppdrett, forvaltning av tang- og tareressursene, fiskeforedling, kystadministrasjon og sjøtransport. På flere av disse områdene er de miljøpolitiske målsettingene konkretisert i St meld nr 58 (1996-97) Miljøvernpolitikk for en bærekraftig utvikling - Dugnad for framtida.

I tillegg til det som rapporteres under dette avsnittet vises det til omtale av mål, resultater og prioriteringer under de respektive kapitlene i proposisjonen.

Utfordringer knyttet til miljø og ressurser under Fiskeridepartementets ansvarsområde

Marine ressurser, fiske og fangst

Fiskerinæringen er basert på en fornybar men ikke ubegrenset ressurs. For nærmere omtale av ressursforvaltningstiltakene vises det til omtale under programkategori 16.30.

Den viktigste miljømessige utfordringen er å hindre forurensning av det marine miljøet og å sikre at fiskeriaktiviteten ikke medfører negative effekter på havmiljøet.

Havbruk

Havbruksnæringen har etterhvert oppnådd en god miljø- og helsestatus på mange områder. Dette er resultat av den forskningen som har funnet sted, næringens egen innsats og forvaltningens regelverksarbeid og tiltak. Det gjenstår imidlertid flere utfordringer knyttet til rømminger, sykdom og lakselus, og det er også behov for videre utvikling av regelverket.

Rømmingstallene har i mange år vist en nedadgående tendens, men rømming utgjør fortsatt et problem. Fisk som rømmer utgjør en faktor i forhold til ville bestander av anadrom laksefisk, både ved potensiell sykdomsspredning og genpåvirkning, og medfører i tillegg store tap for næringen. Det arbeides derfor på mange felter for å få rømmingstallene ytterligere ned.

Lakselus er anslått til å påføre næringen årlige tap på flere hundre millioner kroner. Det er berettiget frykt for at massiv oppvekst av lus er en av flere faktorer som svekker de ville bestandene av anadrom laksefisk. I tillegg til direkte tap ved redusert tilvekst og kvalitet, økt mottakelighet for andre sykdommer (sekundære infeksjoner), og direkte dødelighet, medfører lakselus store behandlingskostnader og en trussel også for villfisken.

Farleder og navigasjon

Miljømessig er de viktigste utfordringene innen kystforvaltningen å beskytte kysten mot skipsulykker og samtidig ivareta hensynet til en effektiv sjøtransport. Havari kan medføre utslipp som kan føre til skade på miljøet. Oljetankere og gass-/kjemikalieskip er de mest risikofylte med hensyn til miljøskader ved sjøulykker.

Siden 1981 har det i gjennomsnitt forekommet noe over 100 grunnstøtinger og kollisjoner pr år i norske farvann, hvor fartøyer på over 25 BT har vært involvert. De fleste ulykkene har vært av mindre alvorlig karakter, og hittil har store katastrofer vært unngått. Med økende fartøystørrelser og et økt innslag av skip med farlig eller forurensende last, kan imidlertid konsekvensene av en ulykke bli store. Ulykkesfrekvensen har vist en synkende tendens etterhvert som stadig flere sikkerhetstiltak er iverksatt.

Som andre transportmidler bidrar også sjøtransporten til miljøproblemer i form av luftforurensning, utslipp til vann og støy. Forurensningen fra skip og problemene ved utslipp til luft er problemer av regional og global karakter.

Mål for Fiskeridepartementets arbeid med miljømessige utfordringer

Marine ressurser, fiske og fangst

Det er et mål å hindre forurensning av det marine miljøet slik at havmiljøet kan gi optimale rekrutterings- og vekstbetingelser. Det er videre et mål at de fangstmetodene som anvendes innenfor fiskeriene skal ivareta behovet for beskyttelse av biologisk mangfold og de marine leveområdene, blant annet gjennom fortsatt utvikling av skånsomme og selektive fiskeredskaper og sorteringsmekanismer, og gjennom regelverk som hindrer yngelbeskatning, utkast og ødeleggelse av bunnbiotoper. Fiskeridepartementet arbeider for at dette følges opp både nasjonalt og internasjonalt.

Det er også et mål å fremme totalutnyttelse av de marine ressursene ved å ta vare på og utnytte biproduktene.

Havbruk

Målet for havbruksforvaltningen er å sikre utviklingen av en balansert og bærekraftig næring. Fiskeridepartementet legger vekt på miljøvennlige driftsformer og sykdomsforebyggende arbeid. Innsatsen rettes inn mot rømming og rømmingssikring, videre sykdomsbekjempelse og tiltak mot lakselus.

Farleder og navigasjon

På kystforvaltningsområdet er det et mål å ivareta hensynet til sjøtrafikksikkerhet. Departementet legger i den sammenheng vekt på miljø sikkerhet i farledene. Dette omfatter blant annet oppmerking av farvann med merker, lykter og fyr, lostjenester, elektroniske navigasjonshjelpemidler og trafikksentraltjenester.

Lostjenesten, tradisjonelle navigasjonshjelpemidler, som fyr og merker, er, sammen med moderne elektroniske navigasjonshjelpemidler som Loran-C og Global Positioning System (GPS), viktige virkemidler for å opprettholde et godt sikkerhetsnivå og god framkommelighet i norske farvann.

Rapport på aktiviteten i 1997-98

Resultatområde «Vern og bruk av biologisk mangfold»

Overvåkingsaktiviteten og kartleggingsoppgavene under Fiskeridepartementet blir utført av Havforskningsinstituttet og Fiskeridirektoratet. Det vises til omtale av resultater under henholdsvis kap 1020 og 1030.

Fiskeridirektoratets arbeid med utprøving av selektive fiskeredskaper er videreført. Det er gjennomført forsøk med sorteringsrist i torskestrål og seistrål. Direktoratet har i et samarbeidsprosjekt med Havforskningsinstituttet arbeidet med utvikling av teknologi som kan begrense garntap og løsninger som gjør tapte garn ufiskbare etter kort tid. Direktoratet har i 1997 foretatt opprensning av tapte garn på fiskefelt langs norskekysten.

Havforskningsinstituttet har prøvd ut metoder for kartlegging av korallrev og ødeleggelse av rev. Undersøkelser på Storegga har påvist store ødeleggelser.

Fiskeridirektoratet deltar i en gruppe sammen med Direktoratet for naturforvaltning for etablering av miljømål for fiskeriene og i en arbeidsgruppe for overvåking av biologisk mangfold.

Gjennom en systematisk innsats har det offentlige satset på større utnyttelse av biprodukter.

Det er i 1997 blitt satset videre på kontrollrutiner for oppdrettsanlegg for å følge opp krav som gjelder helse, miljø, tekniske og driftsmessige forhold.

Rømming er fortsatt det viktigste problemet for norsk havbruk, til tross for at forholdene har bedret seg sammenlignet med tidligere år.

Utprøving av miljø- og overvåkingsprogrammet Modellering-Overvåking-Matfiskanlegg (MOM) ble avsluttet i 1997. Resultatene svarer til forventningene og viser at overvåkingen gir et godt bilde av miljøet på lokalitetene. Miljøet var bra ved de fleste anleggene som ble undersøkt, og det ser ut til at det i første rekke er bestemt av

lokaliteten, og i mindre grad av produksjonen. Anlegg med svært stor produksjon, men som er lokalisert til en god resipient viste seg å ha et bra miljø, mens anlegg som hadde et dårlig miljø var lokalisert i terskelområder med liten resipient kapasitet. En tverrsektoriell gruppe med representanter fra fiskeri-, miljøvern- og veterinærmyndighetene og fra næringen, har i 1997 og 1998 arbeidet med forslag til hvordan MOM-verktøyet kan bli implementert i forvaltningen.

I samarbeid med fiskeri-, veterinær- og miljøvernmyndigheter, næringen og private helsetjenester ble det i 1997 utarbeidet en fem-årig handlingsplan mot lakselus. Målsettingen er at handlingsplanen skal bidra til å redusere problemet med lus på laksefisk i Norge ved en koordinering av aktiviteter og tiltak. Det er i 1997 blitt etablert regionale og lokale samarbeidsgrupper hvor tiltak koordineres. I løpet av 1998 skal det dokumenteres forekomst av lus i oppdrettsanlegg og på villfisk, og arbeides med forebyggende og bekjempende tiltak.

Havforskningsinstituttets hovedaktiviteter i arbeidet for mer miljøriktig fiskeoppdrett har i 1997 vært konsentrert om produksjonsegenskaper hos steril triploid laksefisk. Det er kun funnet marginale forskjeller i vekst, kvalitet og overlevelse mellom triploid laks og vanlig laks.

Hovedmålet med Havforskningsinstituttets forskning på lakselus har vært å bygge opp en kunnskapsbase som kan gi grunnlag for å forutsi hvor stort problemet med lakselus blir til enhver tid. I 1997 er det vist at lakselusegg klekker ved lave temperaturer, men at klekkeprosessen går sent. Det er også vist at lave temperaturer hemmer utvikling av infeksjose stadier av lusa.

I Havforskningsinstituttets arbeidet for å forebygge sykdommer hos marine arter er det først og fremst probiotikakonseptet som har vært prioritert. Flere bakterieisolater er karakterisert og er nå potensielle kandidater som tilsetning til fôr.

Havforskningsinstituttets miljørelaterte forskning rundt sykdommer hos kveite har i 1997 i hovedsak vært konsentrert om å studere hvordan et virus som forårsaker høy dødelighet i de tidlige utviklingsstadiene spres i en kveitepopulasjon. Instituttet har utviklet en metode for å påvise viruset i rognvæske med tanke på å undersøke om det spres fra mor til avkom. Dette kan ha betydning for forståelsen av spredning av viruset til villfisk og i villfiskpopulasjoner.

Det har i 1997 vært drevet forsøk ved Havforskningsinstituttet for å studere geninteraksjoner mellom lokale stammer og utsatt genetisk merket laksesmolt. Det har imidlertid vært vanskelig i 1997 å måle genpåvirkningen fra gytefisken på grunn av liten oppgang av gytefisk dette året i den elven hvor forsøket ble utført. En genetisk karakterisering av ville laksestammer tatt fra forskjellige elver viser klart at det er genetiske forskjeller i genfrekvenser mellom de ulike stammene. Det er også vist at det er forskjeller i genfrekvenser hos laks tatt fra forskjellige steder i en og samme elv.

Resultatområde «Hav- og vannforurensning»

Kartlegging og overvåkingsaktiviteter utført ved Havforskningsinstituttet viser at statusen for havmiljøet i Barentshavet er generelt positiv, mens den i Nordsjøen gir større grunn til bekymring. Blant annet finner det sted omfattende utslipp av næringssalter.

Fiskeridirektoratets kartlegging av de marine ressursenes innhold av potensielle miljøgifter har fortsatt i 1997. Resultatene viser verdier som ligger betydelig lavere enn de maksimumsgrensene som er fastsatt av helsemyndighetene i enkelte land og Codex.

Programmet for overvåking av radioaktivitet (i samarbeid med Statens strålevern) ble gjennomført som planlagt i Barentshavet i 1997.

Som ledd i Fiskeridirektoratets algeovervåkingsprogram, har kystoppsynsfartøyene K/O «Hugin» og K/O «Munin» i sommerhalvåret foretatt ukentlige målinger på seks faste stasjoner i sjøen langs Skagerrakkysten. I mai 1998 oppstod det situasjoner hvor skadelige alger medførte fiskedød i oppdrettsanlegg på Sørlandskysten/Rogaland og i Troms.

Fiskeridirektoratet deltar i en oljeberedskapsgruppe sammen med Statens forurensningstilsyn. Gruppen har vært i arbeid i de siste tre årene. Formålet med gruppen er å ivareta viktige samfunnsmessige interesser ved oljeutslipp og avveie miljømessige konsekvenser.

Det er utarbeidet en nasjonal beredskapsplan for krisehåndtering i kystsonen. Planens formål er å klarlegge kommando- og informasjonslinjene internt og samarbeid mot eksterne institusjoner under planktonalgeoppblomstringer, ved «invasjoner» og massedød av marine pattedyr, ved oljeutslipp, havari med videre.

Arbeidet med forskrifter og seilingsregler som tar sikte på å regulere trafikk i og bruk av norsk indre farvann ble påbegynt i 1997 og vil bli videreført i 1998. Begrensing av miljørisiko er et viktig mål for dette arbeidet.

Maritim IT knyttet til sjøtransport omfatter systemer for posisjonering, navigasjon, kartlegging, varsling, overvåking, informasjon og kommunikasjon. Kystverket deltar i utviklingen av maritim IT i Norge, i nært samarbeid med forskning, industri og andre brukermiljøer.

Kystverket har overtatt og bygget om fire oljevernfarfartøyer til bruk i fyr- og merketjenesten. En samarbeidsavtale med Statens forurensningstilsyn sikrer at disse fartøyene kan settes inn i oljevernaksjoner for å begrense skadevirkninger av oljeutslipp. Kystverkets fartøyer kan også settes inn i aksjoner i regi av det indre kystoppsynet.

Resultatområde «Internasjonalt miljøvernssamarbeid»

Fiskeriforvaltningen deltar aktivt i flere internasjonale prosesser for å ivareta norske fiskeripolitiske mål og prioriteringer. Dette gjelder for eksempel Kommissjonen for bærekraftig utvikling (CSD), Konvensjonen om biologisk mangfold (CBD), Konvensjonen for handel med truede dyre- og plantearter (CITES), Konvensjonen om beskyttelse av det marine miljøet i det nordøstlige Atlanterhav (OSPAR), Nordsjøkonferansen og Arktisk Råd. Norge har ledet det nordiske samarbeidet knyttet til miljømerking av fisk og fiskeprodukter, og har fått gjennomslag for at FNs matvareorganisasjon (FAO) igangsetter et globalt program vedrørende dette.

Tiltak på kort og lang sikt for å løse eksisterende og forebygge nye miljø- og ressursproblemer

Resultatområde «Vern og bruk av biologisk mangfold»

Det vises til omtale av prioriteringer under kap 1020 Havforskningsinstituttet og 1030 Fiskeridirektoratet.

Arbeidet med å utvikle og ta i bruk selektive fiskeredskaper videreføres. Fiskeridirektoratets overvåking av det utøvende fisket vil i 1999 spesielt ta sikte på å hindre dumping/utkast. Det vil bli iverksatt satellittbasert sporing av fiskefartøyer, og en ordning med inspektører om bord i fiskefartøy vil bli oppstartet.

Direktoratet vil fortsette arbeidet med å finne teknologi som begrenser garntap og som gjør at tapte garn etter kort tid mister sin evne til å fange fisk. Det vil også bli vurdert tiltak som er nødvendige for å hindre skader på, og ødeleggelse av, korallrev.

Fiskeridirektoratet vil fortsette samarbeidet med Direktoratet for naturforvaltning omkring miljømål for fiskeriene og overvåking av biologisk mangfold.

Fiskeridirektoratets kontroll av teknisk standard på oppdrettsanleggene og kontroll med driftsmessige forhold vil bli prioritert også i 1999.

Det er under utarbeidelse nye felles driftsforskrifter hjemlet både i oppdrettsloven og den nye fiskesykdomsloven. Slike driftsforskrifter vil innlemme nye bestemmelser som har med miljø og helse å gjøre.

Utfordringene med å få rømmingstallene ytterligere ned vil bli fulgt opp på flere fronter. Systemet med sikringssoner for laksefisk vil bli videreført. Det vil dessuten bli vurdert innført et nytt typegodkjenningssystem for oppdrettsanlegg.

Arbeidet med å bekjempe sykdommer og parasitter vil bli videreført i samarbeid med veterinærmyndighetene med særlig vekt på tiltak mot lakselus.

Havforskningsinstituttet vil øke forskningsaktiviteten på lakselus. Målet er å utvikle metoder for å bekjempe lus som baseres på utnyttelse av fysiske parametre i fiskens omgivelser. Denne forskningen vil også gi grunnlag for utvikling av metoder som kan benyttes for å studere spredning av lakselus til villfisk og betydning av oppdrettsaktivitet i denne sammenhengen.

Havforskningsinstituttet, Senter for havbruk har også en betydelig aktivitet innenfor sykdomsrelaterte problemstillinger knyttet til utvikling av nye oppdrettsarter. Dette gjelder i første rekke kveite og kamskjell.

Resultatområde «Hav- og vannforurensning»

Overvåking og kartlegging av det marine miljøet i regi av Havforskningsinstituttet og Fiskeridirektoratet vil fortsette. Fiskeridepartementet med underliggende etater vil også fortsette å bidra til redusert forurensning gjennom deltakelse i nasjonale og internasjonale prosesser, jf omtale nedenfor.

Miljøovervåkingsprogrammet (MOM) vil bli nærmere vurdert i 1999. Systemet kan dokumentere miljøvirkninger fra havbruk og kan brukes til vurderinger av lokalitetenes bæreevne og produksjonsgrenser.

Arbeidet med å forbedre miljø sikkerheten i norske farvann sikter først og fremst mot å forhindre skipsulykker som kan true naturmiljøet. En annen viktig side av dette arbeidet er å bidra til å begrense miljøskadelige konsekvenser hvis ulykker inntreffer. For dette formålet har Kystverket en avtale med Sjøfartsdirektoratet og Statens forurensningstilsyn om operativt samarbeid i slike situasjoner. Beredskapsorganisasjon, utstyr og prosedyrer er under stadig utvikling, blant annet på grunnlag av erfaring fra gjennomførte aksjoner og øvelser.

Resultatområde «Internasjonalt miljøvernssamarbeid»

Gjennom regionalt havmiljøssamarbeid i Nordsjøkonferansen, i Konvensjonen om beskyttelse av det marine miljøet i det nordøstlige Atlanterhav (OSPAR) og i Arktisk Råd engasjerer Fiskeridepartementet seg for å bidra til en bedret miljøsituasjon i de nære havområdene.

Fiskeridepartementet vil også fortsette deltakelsen i prosesser under Kommissjonen for bærekraftig utvikling (CSD), Konvensjonen om biologisk mangfold (CBD) og Konvensjonen for handel med truede dyre- og plantearter (CITES).

Integrering av miljøregler i handelspolitikk vil bli et viktig felt i forhold til framtidig fiskeriforvaltning. Dette er et aktuelt tema i internasjonale organisasjoner som FAO, Verden handelsorganisasjon (WTO) og Organisasjonen for økonomisk samarbeid og utvikling (OECD), i tillegg til i regi av private miljøorganisasjoner.

Fiskeridepartementet vil i samarbeid med næringens organisasjoner videreføre arbeidet for å få miljømerking forankret i etablerte internasjonale organisasjoner.

Andre tiltak

Trafikksentralen i Horten settes i operativ drift vinteren 1998-99, og vil i samarbeid med Oslo havnevesen overvåke trafikken i Oslofjorden. En ny trafikksentral på Kvitsøy i Rogaland er også under bygging.

Videre utvikling av maritim informasjonsteknologi i form av systemer for posisjonering, navigasjon, kartlegging, varsling, overvåking, informasjon og kommunikasjon, er viktig for å bedre sikkerheten og redusere risikoen for ulykker.

Oversikt over den samlede miljøpolitiske satsingen under Fiskeridepartementet

I tabellene på neste side skilles det mellom tre kategorier miljøverntiltak: I. Rene miljøtiltak, II. Tiltak med betydelig miljømessig motivasjon og III. Tiltak med delvis miljømessig motivasjon. Kriteriet for at sammensatte tiltak skal være med i oversikten er at den miljømessige motivasjonen for tiltaket skjønnsmessig kan settes til minst 10 pst i kategori III. Grovt regnet vil nedre grense for tiltak i kategori II være 1/3 miljømotivasjon, og for kategori I vil den være 2/3. Det understrekes at anslagene over utgiftene til miljøtiltak er forbundet med usikkerhet.

Kategori I - Rene miljøtiltak

(i mill kr)

Kap	Miljøtiltak	Vedtatt budsjett 1998	Forslag 1999
1000	Fiskeridepartementet Arbeid knyttet til internasjonale og nasjonale miljøprosesser	0,5	0,6
1020/ 1021	Havforskningsinstituttet/ Drift av forskningsfartøyene Overvåking, kartlegging og miljørettet forskning	37,8	39,4
1030	Fiskeridirektoratet Kontroll av opdretnsanlegg	2,0	2,1
1067	Trafikksentraler	20,0	26,2
	Sum kategori I	60,3	68,3

Kategori II - Tiltak med betydelig miljømessig motivasjon

(i mill kr)

Kap	Miljøtiltak	Vedtatt budsjett 1998	Forslag 1999
1020/ 1021	Havforskningsinstituttet/ Drift av forskningsfartøyene	154,6	161,5
1023	Fiskeri- og havbruksforskning	59,0	60,4
1030	Fiskeridirektoratet	30,3	33,5
1067	Trafikksentraler	3,2	0
	Sum kategori II	247,1	255,4

Kategori III - Tiltak med delvis (begrenset) miljømessig motivasjon

(i mill kr)

Kap	Miljøtiltak	Vedtatt budsjett 1998	Forslag 1999
1001	Deltakelse i internasjonale organisasjoner	3,5	5,1
1030	Fiskeridirektoratet Fiskeriforvaltning - tradisjonelt fiske/ havbruksforvaltning, kvalitetskontroll av fisk og fiskeprodukter, regelverk og kvalitetsforskrifter	189,8	208,6
1060	Kystadministrasjon	70,0	74,5
1064	Havnetjenesten	177,0	192
1065	Fyrtjenesten	188,7	195,6
1066	Lostjenesten	281,6	302,5
	Sum kategori III	910,6	978,3
	Sum kategori I, II og III	1218,0	1302,0

Nærmere om budsjettforslaget under programområde 16 Fiskeri-, havbruks- og kystforvaltning

Programkategori 16.10 Administrasjon

Kategori 16.10 Administrasjon fordelt på kapitler

(i 1 000 kr)

Kap	Betegnelse	Regnskap 1997	Vedtatt budsjett 1998	Forslag 1999	Pst endr 98/99
1000	Fiskeridepartementet (jf kap 4000)	45 900	47 035	49 700	5,7
1001	Deltakelse i internasjonale organisasjoner	3 570	3 470	5 120	47,6
Sum 16.10 Administrasjon		49 470	50 505	54 820	8,5

Kategori 16.10 Administrasjon fordelt på postgrupper

(i 1 000 kr)

Post- gruppe	Betegnelse	Regnskap 1997	Vedtatt budsjett 1998	Forslag 1999	Pst endr 98/99
01-20	Driftsutgifter	45 438	46 835	49 500	5,7
70-89	Andre overføringer	4 032	3 670	5 320	45,0
Sum 16.10 Administrasjon		49 470	50 505	54 820	8,5

Programkategorien omfatter driftsutgifter for Fiskeridepartementet og utgifter til deltakelse i internasjonale organisasjoner.

KAP 1000 FISKERIDEPARTEMENTET

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 1997	Vedtatt budsjett 1998	Forslag 1999
01	Driftsutgifter	45 438	46 835	49 500
70	Tilskudd diverse formål	462	200	200
Sum kap 1000		45 900	47 035	49 700

Innledning

Fiskeridepartementet bygger i stor grad sine forvaltningsstrategier på faglig rådgivning fra, og samarbeid med, departementets underliggende etater. For å få et samlet bilde av innsatsen i departementet må derfor omtalen av kap 1000 ses i sammenheng med omtalen under de enkelte programkategoriene.

Mål

Fiskeridepartementet har det overordnede ansvaret for at de målene som blir satt innenfor fiskeri-, havbruks- og kystforvaltningen blir nådd. Departementet forvalter og administrerer lover og forskrifter, setter rammer for næringsutøvelse og fører kontroll med at gjeldende regelverk blir overholdt. Departementet har en viktig rolle som pådriver i internasjonale prosesser innen fiskeriforvaltningen. Forhandlinger i internasjonale fora i ressurs- og handelspolitiske saker er et sentralt og ressurskrevende arbeidsfelt. For å nå målene er det viktig at Fiskeridepartementet i økende grad utøver en rolle som samarbeidspartner, premissleverandør og pådriver i forhold til andre instanser som administrerer generelle næringspolitiske og distriktspolitiske virkemidler.

Resultater 1997-98

Nytt økonomireglement for staten

Fiskeridepartementet er i sluttfasen i arbeidet med å innføre det nye økonomireglementet for staten med tilhørende funksjonelle krav. Arbeidet har vært organisert som et prosjekt med fire arbeidsgrupper med tilhørende mandat innen områdene etatsstyring, tilskuddsforvaltning, instruks og fullmakter og edb-løsninger. Fiskeridepartementet har innført nytt økonomisystem og benytter Statens forvaltningstjeneste som regnskapssentral. Departementet har under utarbeidelse retningsgivende rutiner for etatsstyring, herunder styringsdialog, i samsvar med det nye økonomireglementet. Det samme gjelder rutinene for tilskuddsforvaltning. Instruks for økonomiforvaltningen i departementet og etatene vil bli fastsatt i nær framtid.

Fiskeridepartementet har hatt en aktiv medvirkning overfor underliggende etater i deres arbeid med å iverksette det nye økonomireglementet, herunder økonomisystemer og interne instruks og retningslinjer. Når det gjelder etatenes arbeid med å innarbeide økonomireglementet, vises det til omtale under kap 1020 Havforskningsinstituttet, kap 1030 Fiskeridirektoratet og kap 1060 Kystadministrasjon.

Til delvis dekning av utgifter til systemer, konsulenter og opplæring i forbindelse med innføringen, har departementet og de tre nevnte etatene blitt tildelt midler over kap 1630 Tiltak for å styrke den statlige økonomiforvaltning.

Departementet som forvaltningsorgan og politisk sekretariat

Fiskeridepartementet fremmet i juni 1998 St meld nr 51 (1997-98) Perspektiver på utvikling av norsk fiskerinæring. Formålet med meldingen har vært å samle og klargjøre fiskeripolitikken og presentere de strategiene som vil benyttes i årene framover for å nå hovedmålene i fiskeripolitikken.

For å styrke og samordne Fiskeridepartementets arbeid med forskning og utvikling har departementet utarbeidet en FoU-strategi. Målet er å få en bedre integrering av FoU som virkemiddel i sektorpolitikken, og å skape grunnlag for klarere prioriteringer av viktige forskningsområder.

Fiskeridepartementet nedsatte i oktober 1997 et utvalg som har som mandat å foreta en organisasjonsgjennomgang av Kystverket. Utvalget skal vurdere Kystverkets rolle, funksjoner og oppgaver fram mot år 2010, og i den forbindelse vurdere hvordan en kan legge til rette for en mest mulig effektiv utførelse av de arbeidsoppgavene Kystverket skal utføre, samtidig som en ivaretar politiske styringsbehov. Utvalget skal avgi sin innstilling til Fiskeriministeren høsten 1998.

Med bakgrunn i Stortingets vedtak om å oppheve Lov om Rettledningstjenesten i fiskerinæringen, jf Ot prp nr 33 (1996-97), Ot prp nr 2 (1997-98) og Innst O nr 18 (1997-98), er nå de to tjenestegrenene Kontrollverket og Rettledningstjenesten slått sammen til én ytre etat under Fiskeridirektoratet. Gjennomføringen skjer trinnvis, jf omtale under kap 1030 Fiskeridirektoratet.

I forbindelse med behandlingen av Ot prp nr 69 (1995-96) Om endringer i lov om saltvannsfiske, ba stortingsflertallet regjeringen øke grensen for inntekt fra andre yrker for å stå i fiskemantallet fra 3G til 4G, og fra 4G til 5G i området for Samisk utviklingsfond. Fiskeridepartementet fastsatte i september 1998 de nye inntektsgrensene i henhold til dette.

Fiskeridepartementet har videreført førkvoteordningen for lakseoppdrett som startet i 1996, med en økning på 15 og 2,2 pst i henholdsvis 1997 og 1998. I september 1997 opphevet Fiskeridepartementet den midlertidige stansen i tildelingen av settefiskkonsesjoner. I april 1998 ble det åpnet for dispensasjoner fra grensen på 1 millioner sjødyktige settefisk i de fylkene som har underdekning.

St meld nr 34 (1997-98) Om gjennomføring av et forprosjekt for skipstunnel gjennom Stadlandet, ble lagt fram i april 1998. Forprosjektet skal sikre et best mulig beslutningsgrunnlag for et vedtak om en eventuell bygging av skipstunnel gjennom Stadlandet, jf omtale under kap 1064 Havnetjenesten, prioriteringer for 1999.

Internasjonale spørsmål og handelspolitikk

I kvoteavtalen mellom Norge og EU for 1998 er det enighet om å fortsette arbeidet med forbedring av fiskeriforvaltningen og gjenoppbygging av nøkkelbestander i Nordsjøen. Med utgangspunkt i avtalen arbeides det nå bilateralt med forbedring av kontrolltiltak, jf nærmere omtale under programkategori 16.30.

Norge og Russland fastsetter gjennom Den blandede fiskerikommisjonen reguleringstiltak for fisket i Barentshavet, herunder avsetning til tredjeland. De felles reguleringstiltakene gjelder blant annet kriterier for stenging av områder på grunn av for stor innblanding av småfisk og bruk av sorteringsrist i trålfisket.

Norge, Færøyene, Island, Russland og EU inngikk høsten 1997 en avtale om å videreføre forvaltningsregimet for norsk vårgytende sild i 1998.

Lakseavtalen mellom Norge og EU av 2. juni 1997 sikrer norsk oppdrettsnæring forutsigbare rammebetingelser overfor land i EU. Avtalen gjelder fram til 30. juni 2002 og omfatter blant annet indikative eksporttak til EU, prisklausuler, overvåkingsmekanismer og økning av eksportavgiften.

Fiskeriforvaltningen deltar aktivt i flere internasjonale organisasjoner for å ivareta norske fiskeripolitiske målsettinger og prioriteringer, jf omtale av disse under kap 1001 Deltakelse i internasjonale organisasjoner. I regi av Den nordatlantiske fiskerikommisjonen (NEAFC) ble det i 1997 oppnådd enighet om regulering av den internasjonale komponenten av norsk vårgytende sild. NEAFC har vedtatt rammene for et kontrollregime for internasjonalt farvann. Det tas sikte på implementering av regelverket fra 1. januar 1999.

Fiskeriforvaltningen deltar også i flere andre internasjonale prosesser for å ivareta norske fiskeripolitiske målsettinger, for eksempel Den internasjonale hvalfangstkommisjonen (IWC), Den nordatlantiske sjøpattedyrkommisjonen (NAMMCO), Kommisjonen for bærekraftig utvikling (CSD), Konvensjonen om biologisk mangfold (CBD), Konvensjonen for handel med truede dyre og plantearter (CITES), Konvensjonen om beskyttelse av det marine miljøet i det nord-østlige Atlanterhav (OSPAR), Nordsjøkonferansen og Arktisk råd.

Prioriteringer for 1999

Departementet som forvaltningsorgan og politisk sekretariat

Fiskeridepartementet vil i tiden framover prioritere oppfølgingen av de føringene som er gitt og de problemstillingene som er reist i St meld nr 51 (1997-98).

Fiskeridepartementet vil foreta en gjennomgang av hvordan deltageradgangen i de ulike fiskeriene er fordelt, som grunnlag for å vurdere justeringer av kvotefordelingen mellom grupper og enkeltfartøy.

Ressursforvaltningen og reguleringene vil i hovedsak videreføres slik de har vært ført de siste årene, og utvikles videre i 1999. Målet er å utvikle reguleringsformer som sikrer et høyt og vedvarende økonomisk utbytte for næringsutøverne, innenfor rammene av et forsvarlig og bærekraftig ressursuttak.

Fiskeridepartementet vil arbeide for at en større grad av markedsretting av fisket og produksjonen, og bedre samarbeid mellom de enkelte sektorene i fiskerinæringen, skal legge grunnlag for større verdiskaping, jf St meld nr 51 (1997-98). Det vil bli arbeidet for å legge lovverk og andre rammevilkår til rette for blant annet friere utforming av driftsmidler, bedre markedsadgang, økt kompetanse og forskning og utvikling, som igjen kan legge grunnlag for større verdiskaping. Det vil bli lagt vekt på å finne fram til omsetningssystemer og samarbeidstiltak som fungerer mer tilfredsstillende for alle parter, og som hurtigere enn de systemene som finnes i dag fanger opp endringer i markedene og tilpasser seg disse.

Fiskeridepartementet vil også i 1999 bidra til at produksjonsveksten i oppdrettsnæringen blir mest mulig balansert og bærekraftig. Ordningen med førkvoter vil bli videreført i 1999, og kvotene vil bli noe høyere enn i 1998. På bakgrunn av at situasjonen i oppdrettsnæringen er normalisert, vil det bli retildelt 31 tidligere gitte matfiskkonsesjoner i Finnmark og Troms i 1999, og én i Trøndelag. Som en oppfølging

av St meld nr 48 (1994-95) Havbruk - en drivkraft i norsk kystnæring, vil arbeidet med revisjon av opprettsloven med tilhørende forskriftsverk kreve betydelige ressurser. Fiskeridepartementet vil vurdere å øke produksjonskapasiteten på 1 millioner sjødyktige settefisk pr konsesjon for produksjon av settefisk.

Det er fremdeles nødvendig å redusere den totale fangstkapasiteten for å få en bedre struktur- og kapasitetstilpasning i fiskeflåten. En bedre tilpasning vil bidra til bedre lønnsomhet for de gjenværende fartøyene og legge til rette for større grad av fornyelse i flåten. En stram forvaltningspraksis og oppfølging, og kontroll av vilkår som kreves ved konsesjon og kjøp, vil være viktig.

Fiskeridepartementet har oppnevnt et utvalg som skal vurdere havnesamarbeid og havnestruktur i Oslofjordregionen.

Arbeidet med en nasjonal transportplan, som skal legges fram våren 2000, vil bli gitt høy prioritet. Dette omfatter blant annet nødvendig utviklings- og utredningsarbeid i tilknytning til havner og farleder.

Internasjonale spørsmål og handelspolitikk

Fiskeridepartementet vil gjennom de regionale fiskeriorganisasjonene arbeide videre for å bringe uregulerte fiskerier i internasjonale farvann under forsvarlig kontroll. Dette gjelder både «Smuthullet» i Barentshavet, «Smuthavet» i Norskehavet og det uregulerte fisket i mer fjerntliggende farvann som norske interesser deltar i. De viktigste fiskeslagene i Barentshavet forvaltes av Norge og Russland. Det er derfor av avgjørende betydning å videreføre samarbeidet mellom fiskeri- og kontrollmyndighetene i Norge og Russland.

Det er en stor utfordring for fiskerimyndighetene i landene rundt Nordsjøen å utvikle gode forvaltnings- og kontrollordninger for alle bestandene. Norge vil arbeide aktivt for å medvirke til at dette skjer innenfor det bilaterale fiskerisamarbeidet med EU. Utfordringene framover vil blant annet være å få redusert uregistrert fangst og uregistrert omsetning.

Utviklingen i fisket etter vandrende bestander i internasjonalt farvann og ny vandring av tunfisk i norsk økonomisk sone, har medført behov for økt norsk engasjement i Kommissjonen for bevaring av levende ressurser i Antarktis (CCAMLR) og Kommissjonen for bevaring av atlantisk tunfisk (ICCAT).

Arbeidet med å bedre handelsvilkårene for fiskerinæringen vil kreve kontinuerlig oppfølging også i 1999. Fiskeridepartementet vil fortsette arbeidet med å bedre markedsadgangen i forhold til EU. Asiakrisen og omveltningene i Russland har bidratt til uro i internasjonal økonomi, og markedssituasjonen i disse landene er derfor endret. På lengre sikt ser likevel næringen et stort potensiale i disse markedene, og Fiskeridepartementet vil derfor fortsette arbeidet med å sikre bedre markedsadgang også i disse landene.

Kapasitetsspørsmål, subsidiepolitikk og handelsspørsmål vil være sentrale spørsmål i Verdens matvareorganisasjon og i Kommissjonen for bærekraftig utviklings sesjon om marine spørsmål i 1999. Fiskeridepartementet vil arbeide for å få norske synspunkter inn i de protokollene som blir utformet.

Integrering av miljøregler i handelspolitikk vil bli et viktig felt i forhold til framtidig fiskeriforvaltning, og Fiskeridepartementet vil videreføre arbeidet for å få miljømerking forankret i etablerte internasjonale organisasjoner.

Fiskeridepartementet vil delta i internasjonalt samarbeid innen transportsektoren, herunder samarbeid med EU og innen EØS. Spørsmål i tilknytning til det transeuropeiske transportnettverket (TEN), med særlig vekt på havne- og sjøtransportsspørsmål, vil være av stor betydning for Norge. Dette gjelder også arbeidet med generelle navigasjonsspørsmål.

BUDSJETTFORSLAGET

Post 01 Driftsutgifter

Bevilgningen under post 01 går til å dekke lønnsutgifter, reiser, kontortjenester, kompetanseheving, inventar, utstyr og informasjonsvirksomhet i Fiskeridepartementet. En del av bevilgningen på posten går til å dekke kostnader ved forvaltningsrettede utredninger og prosjekttiltak som det ikke er kapasitet eller kompetanse til i departementet. I 1998 har utredningsmidlene blitt fordelt på om lag 20 prosjekter.

Det fremmes forslag om å bevilge 49,5 mill kroner på posten i 1999.

Post 70 Tilskudd diverse formål

Formålet med ordningen er å gi støtte til ulike fiskeri-, havbruks- og kystfaglige tiltak. Det fremmes forslag om å bevilge 200 000 kroner på posten i 1999.

KAP 1001 DELTAKELSE I INTERNASJONALE ORGANISASJONER

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap	Vedtatt	Forslag
		1997	budsjett 1998	1999
70	Tilskudd	3 570	3 470	5 120
	Sum kap 1001	3 570	3 470	5 120

Innledning

De internasjonale organisasjonene Norge er medlem av er viktige premissleverandører for utformingen av norsk fiskeri- og kystforvaltning. Regjeringen har som mål at norsk fiskeridministrasjon skal ha en sterk posisjon i disse organisasjonene. Norge har ambisjoner om å spille en aktiv rolle i utviklingen av internasjonal havrett og forvaltningen av de levende marine ressursene i tråd med ønsket om å fremme norsk forvaltningspolitikk regionalt og globalt.

Nærmere om organisasjonene

Fiskeriforvaltning og forskning

Forvaltningen av fiskebestandene i det nordlige atlantehavsområdet er basert på internasjonalt samarbeid om regulering av fisket gjennom bilaterale og multilaterale avtaler. Det internasjonale rådet for havforskning (ICES) gir forvaltningsmyndighetene råd om størrelsen på bestandene, framtidige totaluttak og andre råd for regulering av fisket. Med utgangspunkt i denne rådgivningen drøftes årlige reguleringer og kvoter for de ulike fiskebestandene med de aktuelle partene.

Norge deltar aktivt i de to regionale fiskerioorganisasjonene Den nordvestatlantiske fiskerioorganisasjonen (NAFO) og Den nordøstatlantiske fiskerioorganisasjonen (NEAFC). Dette gjelder blant annet oppfølging av prinsipper for kvotetildeling og spørsmålet om kontroll og tvisteløsningmekanismer. NAFO fastsetter reguleringstiltak for de viktigste bestandene som utnyttes i det nordvestlige Atlanterhav utenfor Canadas 200 mils-sone.

NEAFC har i den senere tid spilt en aktiv rolle i forhold til regulering av bestandene i områdene utenfor nasjonal fiskerijurisdiksjon i det nordøstlige Atlanterhav. Det er blant annet fastsatt reguleringstiltak for uer i Irmingerhavet og for norsk vårgytende sild i Norskehavet. Det er dessuten fastsatt en totalkvote for kolmule. Med sikte på en framtidig regulering av fisket etter makrell og kolmule i internasjonalt farvann har NEAFC nedsatt en arbeidsgruppe som skal utarbeide forslag til forvaltningstiltak for disse bestandene, herunder kvoteandeler. Det arbeides nå aktivt i NEAFC for å tilpasse organisasjonen til den seneste utviklingen innen internasjonal havrett, blant annet FN-avtalen om fiske på det åpne hav og FAOs flaggavtale om fremme av fiskefartøyers overholdelse av internasjonale bevarings- og forvaltningstiltak på det åpne hav. I den forbindelse har det vært nedlagt et betydelig arbeid for å komme fram til felles kontroll og inspeksjon i internasjonalt farvann. I juni 1998 vedtok NEAFC et felles kontroll- og

håndhevelsesregime som skal iverksettes fra 1999. Medlemslandene i NEAFC besluttet i juni 1998 å opprette et uavhengig sekretariat for organisasjonen for å ivareta de økte arbeidsoppgavene. Dette vil medføre en forholdsvis stor økning av organisasjonens kostnader.

Formålet til Den nordatlantiske sjøpattedyrkommisjonen (NAMMCO) er samarbeid om forskning, bevaring og forvaltning av sjøpattedyr. Det konkrete samarbeidet omfatter nå sel, små tannhvaler og hvalross og oppdatering av oversikter over bestandssituasjonen for diverse arter av sjøpattedyr i Nord-Atlanteren, herunder også de store bardehvalene. En viktig del av organisasjonens arbeid er å formidle informasjon om bærekraftig forvaltning av sjøpattedyr, både direkte fra sekretariatet og gjennom den støtte som gis til ulike prosjekter fra NAMMCOs fond.

Som følge av at fiskbare forekomster av tunfisk (makrellstørje) er tilbake i norsk sone må Norge, for å kunne delta i beskatning av denne bestanden i tråd med det internasjonale forvaltningsregimet, melde seg inn i Kommisjonen for bevaring av atlantisk tunfisk (ICCAT). Kontingenten som må betales for 1999 vil kun ha mindre budsjettmessige konsekvenser.

Havner, farleder og navigasjon

Norge er medlem av tre internasjonale organisasjoner innen kystforvaltning og er med i styrer og i arbeidsgrupper av særlig interesse for Norge. De internasjonale navigasjonskongressene (PIANC) har ansvar for utredninger, planlegging, utbygging og drift av havner, farleder og offshoreinstallasjoner. Virksomheten i Den internasjonale havnevesenorganisasjonen (IAHP) er særlig rettet mot organisasjon og administrasjon av havner, og dessuten mot sikkerhetsspørsmål. Virksomheten til Den internasjonale fyrvesenorganisasjonen (IALA) er i hovedsak rettet mot utvikling og koordinering av utstyr, systemer og krav til presisjon for navigasjonsrettledning.

BUDSJETTFORSLAGET

Post 70 Tilskudd

Posten dekker medlemsavgiften til ulike internasjonale organisasjoner og kommisjoner som Norge deltar i. Enkelte av medlemskontingentene øker i 1999. Dette gjelder i første rekke organisasjonen NEAFC, jf omtale foran. Det fremmes forslag om å bevilge 5,12 mill kroner på posten i 1999. Bevilgningen vil fordele seg som følger:

(i 1 000 kr)				
Betegnelse	Regnskap 1997	Vedtatt budsjett 1998	Forslag 1999	
1. Det internasjonale råd for havforskning (ICES)	1 225	1221	1270	
2. Den internasjonale kommisjon for fisket i det nordøstlige Atlanterhav (NEAFC)	355	485	1915	
3. Den nordvestatlantiske fiskeriorganisasjonen (NAFO)	109	144	135	
4. Den nordatlantiske sjøpattedyrkommisjonen (NAMMCO)	1 490	1490	1540	
5. Den internasjonale kommisjon for bevaring av atlantisk tunfisk (ICCAT)			100	
6. Internasjonal forening for havbruk (WAS)		10	10	
7. De faste internasjonale navigasjonskongresser (PIANC)	63	35	65	
8. Den internasjonale havnevesenorganisasjon (IAHP)		10	10	
9. Den internasjonale fyrvesenorganisasjon (IALA)	74	75	75	
Sum kap 1001, post 70	3 316	3 470	5 120	

Programkategori 16.20 Forskning og utvikling

Kategori 16.20 Forskning og utvikling fordelt på kapitler

(i 1 000 kr)

Kap	Betegnelse	Regnskap 1997	Vedtatt budsjett 1998	Forslag 1999	Pst endr 98/99
1020	Havforskningsinstituttet (jf kap 4020)	271 073	224 625	235 540	4,9
1021	Drift av forskningsfartøyene (jf kap 4021)	106 725	96 485	102 780	6,5
1023	Fiskeri- og havbruksforskning (jf kap 4023)	230 531	221 395	250 630	13,2
Sum 16.20 Forskning og utvikl		608 329	542 505	588 950	8,6

Kategori 16.20 Forskning og utvikling fordelt på postgrupper

(i 1 000 kr)

Post- gruppe	Betegnelse	Regnskap 1997	Vedtatt budsjett 1998	Forslag 1999	Pst endr 98/99
01-20	Driftsutgifter	227 821	211 365	220 700	4,4
21-23	Andre driftsutgifter	136 115	127 615	136 750	7,2
30-49	Nybygg, anlegg	38 309			
50-59	Overføringer til andre statsregnskap	178 328	170 000	195 000	14,7
70-89	Overføringer til private	27 756	33 525	36 500	8,9
Sum 16.20 Forskning og utvikl		608 329	542 505	588 950	8,6

Innledning

Programkategorien omfatter Havforskningsinstituttet, drift av forskningsfartøyer, Fiskeridirektoratets ernæringsinstitutt, tilskudd til Norges forskningsråd, tilskudd til Norsk institutt for fiskeri- og havbruksforskning AS (Fiskeriforskning) og ordningen Tilskudd til utviklingstiltak.

Mål og utfordringer

Satsingen på forskning og utvikling har som overordnet mål å utvikle kunnskap for å utløse verdiskapingspotensialet innenfor Fiskeridepartementets ansvarsområder.

St meld nr 51 (1997-98) Perspektiver på utvikling av norsk fiskerinæring omhandler blant annet FoU-prioriteringer og utfordringer, og vil ligge til grunn for prioritering av forskningsinnsatsen. St meld nr 48 (1994-95) Havbruk - en drivkraft i norsk kystnæring gir grunnlaget for prioriteringer av forskningsinnsatsen på havbruksfeltet. For å styrke og samordne Fiskeridepartementets arbeid med forskning og utvikling har departementet utarbeidet en FoU-strategi. Strategien bygger på prioriteringene i St meld nr 51 (1997-98), St meld nr 48 (1994-95) og St meld nr 46 (1996-97) Havner og infrastruktur for sjøtransport, og vil være retningsgivende for departementets innsats innen forskning og utvikling framover.

Forskning rettet mot nyskaping og utvikling i næringen skal medvirke til å styrke lønnsomheten og konkurranseevnen i fiskeri- og havbruksnæringen og bidra til økt verdiskaping. I tråd med prioriteringene i St meld nr 51 (1997-98) vil Fiskeridepartementet i 1999 styrke forskningsinnsatsen rettet mot utvikling av markedskunnskap, produkt- og prosessutvikling og bedre totalutnyttelse av råstoffet, blant annet gjennom marin bioteknologi. Hoveddelen av denne økningen vil bli kanalisert gjennom Norges forskningsråd.

Den forvaltningsrettede forskningen og overvåkingen skal sikre et best mulig kunnskapsgrunnlag for forvaltningen av norske ressurser og havområder. Innsatsen på dette området utgjør et sentralt grunnlag for den nasjonale og internasjonale rådgivningen om utnyttelsen av fiskebestandene, som blant annet blir utformet gjennom samarbeidet i Det internasjonale rådet for havforskning (ICES). Hovedutfordringen for

ressursforskningen framover er å redusere usikkerheten i den vitenskapelige rådgivningen om status og utvikling av fiskebestandene og bestandene av sjøpattedyr. Biodiversitetskonvensjonen stiller også nye krav om å overvåke effekten av fiske og fangst på det totale marine biologiske mangfoldet, for eksempel virkninger av tråling på korallrev. Store deler av innsatsen på ressursforskningsfeltet er bundet opp i regelmessige forsknings- og overvåkingsoppgaver rettet mot å opprettholde og øke kunnskapsgrunnlaget for bestandsforvaltningen. Overvåking av ressurs- og miljøtilstanden i havet er kostnadskrevende, og kravene til dokumentasjon på dette området er økende. Det er derfor behov for å utvikle kostnadseffektive metoder for overvåkingsaktivitetene. Det er også en utfordring å videreutvikle og forbedre beregningsmodeller for de kommersielt viktigste bestandene. Fiskeridepartementet vil styrke innsatsen på dette området i 1999.

I St meld nr 48 (1994-95) blir det lagt vekt på å opprettholde og videreutvikle det faglige grunnlaget innen havbruksforskningen. Det er viktig å opprettholde forskningsaktivitetene rettet mot den etablerte oppdrettsnæringen. Dette forutsetter imidlertid at næringen i større grad selv finansierer en økende andel av forskningen. De markedsmessige utfordringene laksenæringen møter i dag aktualiserer ytterligere behovet for nytenking og produktutvikling. Programmet for næringsutvikling av marine arter i oppdrett (NUMARIO), som spesielt prioriterer kveite, skjell og steinbit, ble startet i 1997 og vil bli videreført i 1999. Målet med denne satsingen er å legge til rette for at arter som fra et forskningsmessig synspunkt er klare for kommersiell oppdrett, får nødvendig hjelp i etableringsfasen og tilstrekkelig tilgang på offentlig infrastruktur slik at næringsutviklingspotensialet kan realiseres. Programmet er omtalt under kap 1023 post 71 Tilskudd til utviklingstiltak. Fiskeridepartementet vil styrke innsatsen på dette området i 1999.

FoU-innsatsen er avgjørende for næringens videre utvikling. Næringen bidrar i dag bare i beskjeden grad til FoU på fiskerisektoren. Det er viktig å få til et større FoU-engasjement i mellomstore og mindre bedrifter, og bidra til samspill mellom forskningsmiljøer og bedrifter. Av St meld nr 51 (1997-98) framgår det at Fiskeridepartementet i samarbeid med de sentrale næringsorganisasjonene vil utrede spørsmålet om en generell FoU-avgift for fiskeri- og havbruksnæringen. Regjeringen vil deretter ta stilling til dette spørsmålet, og vil komme tilbake til Stortinget på en egnet måte.

Fiskeridepartementet legger vekt på at det er et samarbeid og en arbeidsdeling mellom de nasjonale FoU-institusjonene slik at det blir en hensiktsmessig utnyttelse av nasjonal kompetanse og ressurser.

Det er viktig at de norske fiskeriforskningsmiljøene deltar aktivt i det internasjonale forskningssamarbeidet. Dels er problemstillingene en står overfor så omfattende at norske miljøer ikke kan løse dem alene, dels bidrar deltakelse i internasjonalt forskningssamarbeid til å heve nivået på den norske forskningen.

De overordnede målene for politikken for havner og infrastruktur for sjøtransport er å bidra til økt sikkerhet, reduserte transportkostnader og styrking av sjøtransporten gjennom utvikling av effektive havner og utbedring av den øvrige infrastrukturen, jf St meld nr 46 (1996-97). Det skal legges til rette for økt verdiskaping i fiskerinæringen gjennom utbygging og vedlikehold av fiskerihavner. Forskning og utvikling innen havner og infrastruktur for sjøtransport vil særlig ha som mål å medvirke til et bedre beslutningsgrunnlag for tiltak i sektoren og bidra til utvikling av teknologi, organisering og rammebetingelser. Det er i denne sammenheng viktig med kunnskap som kan bidra til økt innsikt i næringslivets transport- og logistikk-løsninger.

Status på området

Uoverensstemmelsene mellom forventet og observert bestandsstørrelse hos norsk-arktisk torsk de siste årene viser et stadig behov for å videreutvikle metodegrunnlaget og regnemodellene som benyttes i bestandsestimering. Arbeidet med forbedring av bestandsmodeller har derfor blitt intensivert i 1998, med fokus på norsk-arktisk torsk. Det

vil bli jobbet videre med dette i 1999, og det vil også bli vurdert om modellen kan utvikles til å gjelde andre arter.

På grunn av de økende kravene til ressurs- og miljøovervåking, har Fiskeridepartementet initiert et metodeprosjekt for å få vurdert metoder innen overvåking av marine ressurser og miljø. I prosjektet har en arbeidsgruppe nedsatt av Norges forskningsråd gjennomgått status og utfordringer for metodeutvikling, og gruppen vil i løpet av 1998 levere endelig rapport med forslag til tiltak innenfor metodeutvikling både på kort og lang sikt. Resultatene vil være et viktig grunnlag for framtidige prioriteringer innen ressurs- og miljøforskningen.

Fiskeridepartementet vil avvente en endelig vurdering av behovet for fornyelse av forskningsfartøy til metodeprosjektet er avsluttet og kan inngå i vurderingsgrunnlaget, jf omtale under kap 1021 Drift av forskningsfartøyene.

I perioden 1996 til 1999 gjennomføres det telling av kystsel langs hele kysten, som sammen med feltundersøkelser utført av Havforskningsinstituttet og Fiskeriforskning vil danne grunnlag for et nytt bestandsestimat for kystsel. Fiskeridepartementet vil i 1999 prioritere opp arbeidet med kystsel, med sikte på å få et bedre grunnlag for forvaltningen.

På oppdrag fra Fiskeridepartementet har Forskningsrådet gjennomført en vurdering av havbruksstasjoner og spesiallaboratorier knyttet til norsk havbruksforskning. Rapporten, som ble ferdig i mai 1998, vurderer havbruksstasjonenes og spesiallaboratoriernes plass i den videre utviklingen av havbruksnæringen, den eksisterende strukturens egnethet i forhold til nåværende og framtidige oppgaver, og utnyttelse av og samarbeid i strukturen. Fiskeridepartementet vil, i samarbeid med Forskningsrådet, vurdere oppfølging av rapporten.

Etter avslutningen av havbeiteprogrammet PUSH i 1997, følges forskning på dette området opp innenfor de etablerte forskningsinstitusjonene.

Stiftelsen RUBIN (Resirkulering og utnyttelse av organisk avfall i Norge), som har hatt som mål å bidra til økt utnyttelse av biprodukter fra fiskeri- og havbruksnæringen, ble nedlagt i 1997. Fiskeridepartementet vil fortsatt prioritere arbeidet med utnyttelse av biprodukter gjennom Forskningsrådet og Statens nærings- og distriktutviklingsfond (SND). Over Fiskeriavtalen for 1998 er det avsatt 1,5 mill kroner til oppfølging av RUBINs formål i regi av Norges Fiskarlag og Fiskeri- og havbruksnæringens landsforening.

Øvrige resultater fra forsknings- og utviklingsvirksomheten i 1997-98 framgår av resultatomtalen under de enkelte forskningsinstitusjonene og tilskuddsordningene, og er omtalt under kap 1020 Havforskningsinstituttet, kap 1021 Drift av forskningsfartøyene og kap 1023 Fiskeri- og havbruksforskning.

KAP 1020 HAVFORSKNINGSINSTITUTTET (jf kap 4020)

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 1997	Vedtatt budsjett 1998	Forslag 1999
01	Driftsutgifter	136 093	127 435	134 700
21	Spesielle driftsutgifter	96 671	97 190	100 840
30	Nybygg, kan overføres	38 309		
	Sum kap 1020	271 073	224 625	235 540

Innledning

Kapitlet omfatter Havforskningsinstituttet med forskningsstasjonen Flødevigen og havbruksstasjonene Austevoll og Matre. Havforskningsinstituttet er lokalisert i Bergen. Instituttet er administrativt underlagt Fiskeridepartementet, men har eget styre. Havforskningsinstituttet driver også forskningsfartøyene, som er budsjettert under kap 1021 Drift av forskningsfartøyene.

Havforskningsinstituttet har i 1998 tatt i bruk nytt økonomi-, lønns- og personalsystem som skal oppfylle kravene i det nye økonomireglementet for staten. Instituttet er tilknyttet statens konsernkontoordning fra 1. oktober 1998.

Oppgaver og programstruktur

Havforskningsinstituttets primære oppgaver er å drive forvaltningsrettet forskning, overvåking og rådgivning for Fiskeridepartementet. Havforskningsinstituttets virksomhet skal gi kunnskap om hav- og kystmiljøet, de biologiske ressursene i havet og grunnlaget for oppdrett og havbeite, og dessuten om sammenhengen mellom disse. Instituttets overvåking, forskning og rådgivning skal legge grunnlaget for en langsiktig og bærekraftig forvaltning og utnyttelse av de marine ressursene og det marine miljøet, og for utvikling av havbruksnæringen.

Den langsiktige forvaltningsrettede forskningen, og aktiviteter som ressurs- og miljøovervåking, basisdrift av havbruksstasjonene og rådgivning, er skilt ut i linjeprogrammene 91 «Ressursovervåking og rådgivning», 92 «Miljøovervåking og rådgivning» og 93 «Havbruk og rådgivning». Linjeprogrammene er i hovedsak finansiert av Fiskeridepartementet og følger senterstrukturen ved instituttet; Senter for marine ressurser, Senter for marint miljø og Senter for havbruk.

Den øvrige forskningsaktiviteten er organisert i 12 forskningsprogrammer som omfatter både mer grunnleggende forskning og forvaltnings- og næringsrettet forskning og utvikling. Forskningsprogramaktiviteten er avgjørende for å få ny kunnskap og forbedrede metoder, som kan innarbeides i linjeprogrammenes virksomhet og danne grunnlaget for forvaltningsråd. Forskningsprogrammene er i større grad enn linjeprogrammene finansiert ved eksterne bevilgninger.

Havforskningsinstituttets fiskeriforskning i u-land (forskningsprogram 11) har som hovedmål å utvikle effektive forskningsbaserte forvaltningssystemer og institusjoner i u-land. Fiskeriforskning i u-land og driften av forskningsfartøyet «Dr Fridtjof Nansen», jf kap 1021 Drift av forskningsfartøyene, finansieres av NORAD og vil derfor ikke bli nærmere omtalt her.

Oversikten i tabellen på neste side viser i hovedtrekk de totale drifts- og fartøykostnadene ved Havforskningsinstituttet i 1997 og budsjettet for 1998 fordelt på linjeprogrammer og forskningsprogrammer i instituttets virksomhetsplan. Ressurs-overvåking og rådgivning er den største aktiviteten ved Havforskningsinstituttet, og har økt fra 1997 til 1998 på grunn av en større andel allokerte midler fra Fiskeridepartementet.

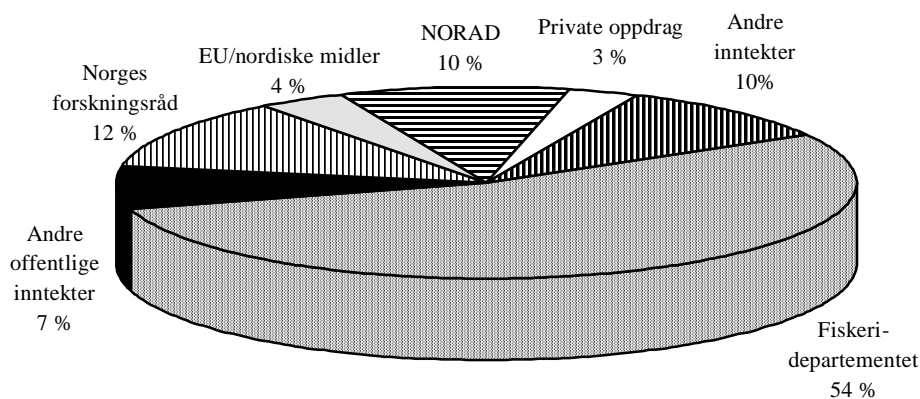
Økningen i Havforskningsinstituttets planlagte totale virksomhet fra 1997 til 1998, skyldes i hovedsak økning i u-landsaktiviteten. Den øvrige virksomheten ligger på om lag samme nivå som året før, med noen forskyvninger mellom forskningsprogrammene.

Linjeprogrammer	(i 1000 kr)			
	Regnskap 1997	Plan for virksomheten 1998		
		FID ¹⁾	Ekst ²⁾	Totalt ³⁾
Ressursovervåking og rådgivning	91 083	80 756	13 434	94 190
Havmiljøovervåking og rådgivning	35 711	32 172	4 949	37 121
Havbruk og rådgivning	18 084	11 042	496	11 538
Støtteaktiviteter	15 862	1 679	15 550	17 229
Sum linjeaktiviteter	160 740	125 649	34 429	160 078
Forskningsprogram:				
1) Ressurs og miljøforskning i kystsonen	6 073	4 191	3 453	7 644
2) Økosystemet Norskehavet	26 777	14 849	7 537	22 386
3) Reproduksjon og rekruttering	5 576	3 603	1 827	5 430
4) Populasjonsdynamikk	11 691	6 465	6 368	12 833
5) Mengdemålingsmetodikk	18 915	8 494	4 189	12 683
6) Ansvarlig fiske	17 625	12 749	15 356	28 105
7) Yngelproduksjon	5 547	3 708	8 083	11 791
8) Oppdrettsorganismer	14 098	3 587	11 712	15 299
9) Marint biologisk mangfold	15 365	2 861	2 400	5 261
10) Marin forurensning	5 578	1 461	4 628	6 089
11) Fiskeriforskning i u-land	41 328	0	54 873	54 873
12) Fiskehelse og bioteknologi	10 236	4 850	6 303	11 153
Sum FoU-program	178 809	66 818	126 729	193 547
Total sum Havforskningsinstituttet	339 549	192 467	161 158	353 625

- 1) Gjelder inntekter på kap 4020 og 4021, postene 03 og 01 og utgifter på kap 1020 og 1021, post 21.
- 2) Totalbevilgningen på kap 1020 post 01 og kap 1021 post 01 unntatt investeringer, husleie til Statsbygg og Fiskeriforsknings utgifter til forskningsfartøyet «Jan Mayen».
- 3) Regnskapstallene under program 9 for 1997 gjelder Havbeiteprogrammet som ble avsluttet dette året. Programmet Marint biologisk mangfold var nytt i 1998.

Havforskningsinstituttet er sammen med Universitetet i Bergen akseptert som «Large Scale Facility for Marine Foodchain Research» for EU, og i 1998 ble også Forskningsstasjonen Flødevigens forsøksfasiliteter inkludert i denne ordningen.

Oversikt over finansieringskildene til Havforskningsinstituttet og forskningsfartøyene i 1997 (eksklusive investeringer)

Havforskningsinstituttet fikk i 1997 om lag 66 pst av inntektene fra Fiskeridepartementet, hvorav 54 pst direkte fra departementet og 12 pst indirekte fra departementet gjennom Norges forskningsråd.

I den videre omtalen presenteres mål, resultater og prioriteringer for instituttets virksomhet fordelt på senterområdene. Det legges vekt på at marine ressurser skal prioriteres, mens havbruk videreføres på samme nivå.

MARINE RESSURSER

Mål

Hovedmålet er å framskaffe et godt ressursbiologisk kunnskapsgrunnlag og gi sikre forvaltningsråd for en bærekraftig høsting av de marine ressursene basert på presise mengdemål og prognoser for utvikling av bestandene.

Som grunnlag for dette må det utvikles et bedre teoretisk og anvendbart grunnlag for ressursforvaltning ved å klargjøre hvordan naturgitte forhold og fiske påvirker bestandsutvikling og høstbar produksjon fra marine ressurser. Populasjonsdynamiske modeller må videreutvikles, basert på gode og mer fleksible enbestandsmodeller og modeller for vekst og modning hos fisk. Et viktig delmål er at ulike typer data skal kunne kombineres for å få et best mulig grunnlag for bestandsberegning. Metodikk for mengdemåling av fiskebestander skal forbedres og videreutvikles.

Det er også et delmål å utvikle teknologi for fangst og lagring av fisk og andre marine ressurser som gir høyest mulig utbytte av tildelte kvoter, og å klarlegge bidødelighet som følge av kontakt med fiskeredskap.

Økt kunnskap om marint miljø og biologiske ressurser og prosesser i kystsonen skal styrke grunnlaget for kystforvaltning og verdiskaping.

Resultater 1997-98

Linjeprogram 91: Ressursovervåking og rådgivning

Programmet leverer råd til fiskeriforvaltningen i form av status og forventet utvikling av de viktigste fiskebestandene, som grunnlag for kvotefastsetting i kommende års fiske. Foruten direkte mengdemålinger av fiskebestandene inngår fangsstatistikk, flerbestandsvurderinger og miljøparametere. Havforskningsinstituttet gir i dag ressursbiologiske forvaltningsråd for 40 av de om lag 80 bestandene av fisk, skalldyr og sjøpattedyr som norske fiskerier beskatter. Hovedvekten ligger på økonomisk og økologisk viktige bestander som norsk vårgytende sild, nordsjøsild, makrell, kolmule, norsk-arktisk torsk, hyse, sei, blåkveite og vågehval. Arbeidet krever betydelig internasjonalt samarbeid, siden de fleste fiskebestander deles med andre nasjoner.

Vitenskapskomiteen i Den internasjonale hvalfangstkommissjon har nå godkjent bestandsestimatet for vågehval basert på hvaltellingen i 1995. I 1997 ble det gjennomført telling av klappmyss i Vesterisen for beregning av ungeproduksjon, og telling av kystsel langs Norskekysten for ny bestandsvurdering.

Overvåkingen av fiskeressursene i Barentshavet har i 1997-98 vært hemmet av at norske forskningsfartøy ikke har fått adgang til russisk økonomisk sone, noe som har bidratt til å øke usikkerheten i bestandsanslagene.

Program 1: Ressurs- og miljøforskning i kystsonen

Fiskeressurser på Skagerrakkysten er bedre kartlagt etter gjennomgang av omfattende historisk og nyinnsamlet materiale. Biologien til lokalt viktige fiskeslag som fjordtorsk, sjøørret og leppefisk er blitt bedre kjent. Kunnskapen om tareskogen, dens utbredelse, gjenvækst og økologiske betydning er økende. Det samme gjelder for innsikten i gruntvanns- og strandsoneøkologi.

Program 4: Populasjonsdynamikk og flerbestandsmodellering

Arbeidet med videreutvikling av bestandsmodellen for norsk-arktisk torsk er intensivert i 1998, jf programkategoriomtalen. Ny viten om sammenhengen mellom eggkvalitet og hunntorskens alder og kondisjon er allerede anvendt i bestandsberegninger. Prognosegrunnlaget for fiskens vekst er forbedret gjennom temperaturprognoser og modellering av temperatur i fiskens ulike utbredelsesområder.

Det er funnet klare genetiske forskjeller mellom norsk vårgytende sild og lokale sildestammer («Kvitsjøsild») i Barentshavet.

Program 5: Mengdemålingsmetodikk

Nye datalagringsmerker er tatt i bruk, og har gitt ny kunnskap om blant annet fiskens vandring og dybdefordeling. Det er framskaffet ny detaljert informasjon om sildas akustiske egenskaper, noe som kan få stor betydning for mengdeberegning av denne arten. Det er også etablert metodikk for akustisk kartlegging av stortare.

Program 6: Ansvarlig fiske

Forsøk med bruk av horisontalt skillepanel i trål har gitt god separasjon av torsk og hyse. Bruk av kvadratmasker i snurrevadfisket har redusert bifangsten av småtorsk. Videre har bruk av sorteringsrist i seinotfiske gitt en mer effektiv størrelsesseleksjon, og kan anbefales innført i praktisk fiske. Bidødelighetsforsøk i krepsetrålning antyder at undermåls kreps som kastes over bord påføres høy dødelighet, mens kreps som sorteres ut på fiskedyp har god sannsynlighet for å overleve. Utvikling av alternativt lineagn har gitt meget lovende resultater, spesielt med sikte på artsselektivitet i torske- og hysefisket.

Metodikk for kartlegging av korallrev og ødeleggelse av rev har blitt utprøvd.

Prioriteringer for 1999

Området marine ressurser skal prioriteres for å gi et optimalt grunnlag for vurdering av livsgrunnlag og bærekraftig utnyttelse av levende marine ressurser. Forskning, overvåking og rådgivning for de økonomisk viktigste bestandene vil bli prioritert.

Utvikling av bedre modeller for å mengdebestemme norsk-arktisk torsk skal ha høy prioritet. For å bedre rådgivningsgrunnlaget vil arbeidet med metodeutvikling og bruk av alternative metoder knyttet til miljø- og ressurovervåking bli prioritert i 1999. Arbeidet med å kombinere ulike data og å øke bruken av miljødata i vurdering av fiskebestandene vil også være viktig for å bedre mengdeberegningene av marine ressurser.

Innenfor miljø- og ressursforskningen i kystsonen vil forskning på produktivitet og biologisk mangfold, bærekraftig ressursutnyttelse og miljøbetingelser for høsting og oppdrett av ren sjømat bli videreført.

MARINT MILJØ**Mål**

Hovedmålet på området er å få kunnskap om livsbetingelsene til levende marine ressurser gjennom å overvåke langtid utviklingen og gi prognoser for utviklingen i havklima, produksjonsforhold og forurensning i norske kyst- og havområder.

Et delmål er å identifisere de viktigste faktorene og mekanismene som forårsaker endringer i økosystemet i Norskehavet for å bedre grunnlaget for prognoser om utviklingen i havklima, produksjonsforhold og tilstandene i fiskebestandene. Grunnlaget for beregninger av fiskebestandene gjennom økt kunnskap om prosessene som regulerer reproduksjon og rekruttering, skal bedres.

Et annet delmål er å kartlegge og framskaffe ny kunnskap om belastningen og effektene av forurensning i våre kyst- og havområder for bedre å kunne dokumentere hvordan marin forurensning påvirker miljøkvaliteten og livsbetingelsene for fisk.

Resultatene skal inngå som grunnlag for vurdering av bærekraftig utnyttelse av de marine ressursene og gi grunnlag for miljø- og ressursforvaltningen av havet.

Resultater 1997-98*Linjeprogram 92: Havmiljø - overvåking og tilstandsvurdering*

Resultatene fra overvåking av havmiljøet viser at havklimaet nå har normalisert seg i Nordsjøen, langs norskekysten og i vestlige del av Barentshavet. Det er fortsatt relativt kaldt i østlige Barentshav og i vestlige Norskehav mot Island og Færøyene. På grunn av dette forventes det fortsatt en vestlig fordeling av torsk i Barentshavet, og at silda i Norskehavet ikke vil trekke inn i de kalde vannmassene i islandsk sone. Endringene i havklimaet i vestlige Norskehav ser også ut til å ha ført til dårligere beiteforhold og redusert vekst hos silda i sommerhalvåret. Produksjonsforholdene i Barentshavet synes å

være tilnærmet normale. For lodde var 1997-årsklassen trolig den mest tallrike siden 1992, mens sildeårsklassen trolig var under det normale. Foreløpige resultater fra sildelarve-undersøkelsene tyder på at rekrutteringen av sild blir bedre i 1998.

Det er gjennomført en omfattende vurdering av tilstanden i kystvannmassene fra svenskegrensen til Stad med hensyn på næringssalter og overgjødning. Kyststrømmen langs Skagerrak viser seg å være tydelig belastet av næringssalter og organisk anrikning ved langtransporterte tilførsler fra den sørlige Nordsjøen, Kattegat og Østersjøen. Dette fører blant annet til at fjordbassenger får økt organisk tilførsel og nedsatt oksygeninnhold, og kan også medføre økte forekomster og risiko for oppblomstringer av giftige alger. Undersøkelser i forbindelse med algeoppblomstringen på sørvestlandet i 1998 viser at blomstringen var forårsaket av overgjødning av vannmasser med opphav i sørlige Nordsjøen.

Resultater fra algeovervåking utført ved Havforskningsinstituttet og andre institusjoner sammenfattes og gis ut som en ukentlig Algeinfo som er tilgjengelig for fiskeri- og havbruksnæringen.

Program 2: Økosystem Norskehavet

Resultater fra overvintringsområdene for sild i 1998 viste at fisken hadde uvanlig dårlig kondisjon, noe som tydet på dårlige beiteforhold i Norskehavet sommeren 1997. Miljøundersøkelser i Norskehavet har vist at det var en nedgang i mengdene av dyreplankton fra 1994 til 1997, og det var også en forsinkelse i produksjonen av både plante- og dyreplankton i 1997 sammenlignet med 1996. Dette faller sammen med en langsiktig reduksjon i saltholdighet og temperatur i sentrale og vestlige deler av Norskehavet som følge av økt tilførsel av arktisk vann.

Program 3: Reproduksjon og rekruttering

Undersøkelser av betydningen av alderssammensetning i gytebestanden for rekruttering hos torsk har fortsatt. Forsøk med første- og annengangsdytere av norsk-arktisk torsk fra Barentshavet har vist lignende resultater som de som tidligere er funnet for kysttorsk. Sildeyngelen i Vesterålsområdet var i juli 1997 om lag 25 pst mindre i lengde enn året før. Dette medførte dårlige næringsforhold for lunde på Røst. Forskningen på øresteinenes mikrostruktur for tilbakeregning av daglig tilvekst hos stammer av sild har blitt intensivert gjennom et pågående EU-prosjekt. For blåkveite er det vist at havområdene nord og øst for Svalbard er viktige oppvekstområder.

Program 10: Marin forurensning

Utviklingen av en matematisk modell for beskrivelse av transport av næringssalter og forurensning er kommet så langt at den kan benyttes for å beskrive utviklingen av ulike miljøsituasjoner i norske havområder. Modellen er blant annet benyttet i arbeidet med status for næringssalts situasjonen for Skagerrak- og Vestlandskysten. Undersøkelser av oljeforurensning i fisk fra norske havområder har vist at fisken inneholder sporbare, men svært lave mengder av oljehydrokarboner i lever. Undersøkelser pågår for å avklare om stoff i de store og kontinuerlige utslippene av produksjonsvann fra oljeinstallasjonene på norsk sokkel medfører biologiske effekter på fisk.

Prioriteringer for 1999

Aktiviteten innenfor området marint miljø skal gi et optimalt grunnlag for vurdering av livsgrunnlag og bærekraftig utnyttelse av levende marine ressurser.

Arbeidet med å øke bruken av miljødata i vurdering av fiskebestandene og å utvikle og bruke modeller i ressurs- og miljøforvaltningen vil bli vektlagt.

Havforskningsinstituttet vil være faglig medspiller i metodeutvikling innenfor kartlegging og overvåking av marint biologisk mangfold som oppfølging av St meld nr 58 (1996-97) Miljøvernpolitikk for en bærekraftig utvikling.

Arbeid for å kunne avdekke sammenhengene mellom havklima i Norskehavet og vekst hos marine ressurser er sentrale forskningstemaer. Undersøkelser av nivåer, transport og effekter av miljøgifter på de marine ressursene vil bli videreført. Dette

gjelder organiske miljøgifter, stoffer i produsert vann fra oljeindustrien og radioaktivitet. I forbindelse med oppstart av oljevirksomhet på dypt vann i Norskehavet, vil en medvirke til å få gjennomført en basiskartlegging som grunnlag for videre overvåking og konsekvensvurderinger.

Algeforskning og algeovervåking skal videreføres.

HAVBRUK

Mål

Hovedmålet er å utføre havbruksforskning og forvaltningsrådgivning som skal sikre en fortsatt positiv utvikling av norsk havbruksnæring både når det gjelder oppdrett av laksefisk og andre arter.

Det skal produseres forskningsmateriale på operative produksjonslinjer for laks, regnbueørret, røye, kveite, kamskjell og torskefisk, slik at rådgivningsgrunnlaget for akvakultur til enhver tid er oppdatert.

Et viktig delmål er å utvikle bærekraftige og økonomisk rasjonelle produksjonsmetoder av oppdrettsorganismer hvor salgbar matvare av høy kvalitet er sluttproduktet. Innenfor området marin yngel skal intensive metoder for årstidsuavhengig produksjon videreutvikles og yngelproduksjonen oppskaleres.

Et viktig delmål er også å utvikle og tilpasse metoder og strategier for analyse og overvåking av marint biologisk mangfold, og det skal gis forvaltningsråd innen helse- og miljøspørsmål og biodiversitet.

Resultater 1997-98

Linjeprogram 93: Havbruk og rådgivning

Det produseres laksesmolt for utsetting gjennom store deler av året, og lakseoppdrett i Norge er dermed blitt nesten årstidsuavhengig. Forskning på steril laks vil gi viktig kunnskap for forvaltningen, spesielt fordi steril laks ikke kan formere seg med villaks dersom den rømmer. I forbindelse med et EU-prosjekt om steril laks er det etablert produksjonslinjer for rene hunn- og hannpopulasjoner av triploid (steril) laks.

Innenfor marine arter er aktiviteten konsentrert om kveite, kamskjell og torskefisk. Det ble produsert om lag 250 000 startfôringsklare kveitelarver av akseptabel kvalitet fordelt på vår- og høstproduksjon. Disse ble benyttet til ulike forsøk. Det har lyktes å utsette kjønnsmodning hos kveite ved bruk av lysstyring, noe som muliggjør en sesonguavhengig produksjon av kveiteyngel.

I 1997 produserte Havforskningsinstituttet 150 000 torskeyngel, hvorav 80 000 ble solgt til oppdrettere. Torskeyngel ble også levert til interne forsøk og til andre forskningsinstitusjoner.

Det er videre utført forvaltningsoppgaver knyttet til skjell, fôringsregulering for laks, helse, sykdom og biodiversitet.

Program 7: Yngelproduksjon i havbruk

Hovedinnsatsen i 1997-98 har vært rettet mot kveite. Det er stor interesse for oppdrett av kveite ute i næringen, men yngelproduksjonen har vært lav, hovedsakelig på grunn av sykdom og mangel på levende fôr. I løpet av 1998 oppnådde en å få startfôringsklare larver av kveite til å spise formulert fôr fra første dag. Dette er et gjennombrudd i arbeidet med å lage formulerte fôr til marine larver, og gir et godt grunnlag for å intensivere arbeidene med å få erstattet levende fôr med formulert fôr.

I arbeidet med kamskjelloppdrett er det gjort vesentlige framskritt i utviklingen av en yngelproduksjonslinje. Av markeds- og miljøhensyn vil det nå være viktig å stabilisere yngelproduksjonen ved å utvikle metoder for bekjempelse av yngeldødelighet ved forebyggende metoder uten bruk av antibakterielle midler.

Program 8: Oppdrettsorganismer - miljø, vekst og kjønnsmodning

Det er satt igang grunnleggende studier av atferd, vekstfysiologi, kjønnsmodning og kvalitet på laksefisk. Det er vist at triploid laks har tilnærmet like gode produksjonsegenskaper i oppdrett som vanlig laks. Rene triploide hunnfiskgrupper vil sannsynligvis heller ikke vandre opp i elvene. Laks som er sterilisert med trykkbehandling like etter befruktning har så langt vist seg å ha lavere overlevelse enn vanlig laks etter rømming fra oppdrettsmerder.

Innen marine arter er det lagt vekt på grunnleggende studier av atferd, vekstbiologi, kjønnsmodning og kvalitet av kveite og torsk. Det er blant annet vist at lysstyring kan øke veksten hos kveite og utsette kjønnsmodningen hos torsk med ett år, slik at den når markedsstørrelse på 4-5 kg før modningen stanser veksten. Forsøk med levende lagring og oppfôring av makrell indikerer at dette kan være en metode for å øke verdiskapingen og utvide sesongen for makrelleveranser.

Det er satt i gang prosjekter for studier av kvalitet på oppdrettsfisk og forskning på problemstillinger rundt etisk forsvarlige oppdrettsmetoder.

Program 9: Marint biologisk mangfold

Programmet Marint biologisk mangfold ble startet opp i 1998, og har som mål å utvikle og tilpasse metoder og strategier for analyse og overvåking av marint biologisk mangfold. Det er satt i gang arbeid for å utvikle og tilpasse moderne genteknologiske analyseverktøy for å lette artsidentifikasjon, skille bestander og identifisere familier. Arbeid med å kartlegge artsmangfold på norske korallrev er satt i gang, og det er utarbeidet forslag til hvordan dette mangfoldet bør kartlegges og overvåkes. Tilsvarende arbeid utføres for stortareskogen. Effekter av ballastvann studeres også. Hummerprosjektet på Kvitsøy videreføres i programmet. Over 40 pst av fangbar hummer på Kvitsøy er klassifisert som utsatt, mens resten er villhummer.

Program 12: Fiskehelse og bioteknologi

Innsatsen på laksefisk har i 1997-98 vært konsentrert om utvikling av metoder for sykdomsforebygging, særlig på lakselus. En viktig del av dette arbeidet har vært å få fram kunnskap om hvordan sykdommer spres i det marine miljøet og om vertsforhold for forskjellige sykdommer. Arbeidet med lakselus har vært rettet inn mot å utvikle metoder for å kunne forutsi lakselusproduksjonen i norske farvann, og resultatene tyder på at egg som ligger under et oppdrettsanlegg kan klekke og utgjøre et smittepress mot fisken i anlegget.

På kveite er det etablert metoder for påvisning av ulike sykdommer. Det blir også arbeidet med utvikling av sykdomsforebyggende metoder på kveitelarver. Opptak av bakterier i fôrorganismer kan medføre endring av bakteriefloraen i tarmen hos kveitelarver under startfôringen, noe som kan brukes til å gi beskyttelse mot sykdom. Det arbeides med en metode for vaksinerings av kveitelarver gjennom fôret.

Prioriteringer for 1999

Innsatsen på havbruksforskning videreføres i 1999 for å sikre gode forvaltningsråd og anvendelighet for videre utvikling av havbruksnæringen. Forskning på laksefisk er fremdeles det viktigste området innen havbruk, og lakseforskning med fokus på grunnleggende biologi, helse og miljøvennlige oppdrettsmetoder vil bli prioritert. For å ivareta fiskens trivsel og velferd og sikre optimale oppdrettsforhold og kvalitet på det endelige produktet, vil det bli lagt vekt på forskning som kan gi økt kunnskap om vekstprosessen, kjønnsmodning, kvalitet og «trivselsatferd». Aktuelle spørsmål knyttet til rømt oppdrettsfisk og miljøeffekter av havbruksvirksomhet, skal prioriteres.

Det vil bli opprettholdt operative produksjonslinjer for laks, regnbueørret, røye og kveite.

Arbeidet med å utvikle næringsmessig oppdrett av marine arter, jf NUMARIO, skal videreføres. Innenfor marine arter vil kveite ha høyest prioritet i 1999 med vekt på tiltak for å få en virusfri stamfisk og yngel av kveite. Det vil også bli arbeidet videre med oppbygging av en komplett kamskjellinje.

Innenfor biodiversitetsområdet vil arbeidet med å utvikle, utprøve og standardisere ulike molekylærgenetiske markører for laksefisk og utvalgte marine arter bli vektlagt. Arbeidet med artsmangfold vil konsentreres rundt ballastvann, vurdering av eksisterende toktdata, og metoder for overvåking av artsmangfoldet i stortareskogen. Innenfor habitat- og økosystemdiversitet vil korallrev, stortareskog og metodikk for bunnhabitatkartlegging ha prioritet.

BUDSJETTFORSLAGET

Post 01 Driftsutgifter

Posten omfatter Havforskningsinstituttets bevilgning til lønn og kjøp av varer og tjenester og utgjør i realiteten instituttets grunnbevilgning sammen med tilsvarende post på kap 1021 Drift av forskningsfartøyene. Posten er delt i tre, der en del er avsatt til lønn og andre godtgjørelser, en del til faste utgifter som husleie og drift og vedlikehold av bygninger og anlegg, og en mer fri del som benyttes som støtte til forskningsprosjekter.

Det fremmes forslag om å bevilge 134,7 mill kroner på posten i 1999.

Post 21 Spesielle driftsutgifter

Posten omfatter utgifter i tilknytning til instituttets eksterne oppdragsprosjekter, og blir motsvart av tilsvarende oppdragsinntekter under kap 4020 post 03 Oppdragsinntekter. Omfanget av oppdragsvirksomheten har vært stigende over flere år, men har de senere år stabilisert seg.

Regnskapstallene for 1997 viste utgifter på denne posten på i alt 96,67 mill kroner. I vedtatt budsjett 1998 ble det bevilget 97,19 mill kroner på posten. Som følge av den forventede stabiliseringen av oppdragsinntektene er forslaget for 1999 på samme nivå som for 1998, justert for lønns- og prisstigning.

Det fremmes forslag om å bevilge 100,84 mill kroner på posten i 1999.

Post 30 Nybygg, kan overføres

Bevilgningen ble i 1998 overført til Statsbygg, kap 1080 post 31. Prosjektet omfatter tilbygget til høyblokken ved Havforskningsinstituttet, ombygging og utbedring av de tekniske anleggene i blokken, og modernisering av laboratorievirksomheten. Bygget ble ferdigstilt i 1998.

KAP 4020 INNTEKTER (jf kap 1020)

		(i 1 000 kr)		
Post	Betegnelse	Regnskap 1997	Vedtatt budsjett 1998	Forslag 1999
03	Oppdragsinntekter	160 292	97 190	100 840
	Sum kap 4020	160 292	97 190	100 840

Post 03 Oppdragsinntekter

Posten gjelder oppdragsinntekter der Havforskningsinstituttet tar på seg forsknings- og utviklingsoppgaver på prosjektbasis som en del av den samlede virksomhetsplanen for instituttet. Inntektene kommer blant annet fra Norges forskningsråd, EU-forskningsmidler, NORAD, Statens forurensningstilsyn, andre departementer, andre offentlige fond og private bedrifter. Figuren under innledningen til Havforskningsinstituttet gir en oversikt over den relative betydningen de ulike finansieringskildene har for instituttets samlede inntekter og bevilgninger (figuren omfatter også kap 1021 og 4021).

Forslaget for 1999 innebærer en videreføring av bevilgningsnivået fra 1998, jf omtale under kap 1020 post 21.

Det fremmes forslag om å bevilge 100,84 mill kroner på posten i 1999.

KAP 1021 DRIFT AV FORSKNINGSFARTØYENE (jf kap 4021)

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 1997	Vedtatt budsjett 1998	Forslag 1999
01	Driftsutgifter	78 365	71 115	72 500
21	Spesielle driftsutgifter	28 360	25 370	30 280
Sum kap 1021		106 725	96 485	102 780

Innledning

Kapitlet omfatter driften av Havforskningsinstituttets forskningsfartøy «G. O. Sars», «Johan Hjort», «Michael Sars», «G. M. Dannevig» og «Fjordfangst». Driften av «G. M. Dannevig» blir delvis finansiert ved bevilgning over dette kapitlet, og delvis ved leieinntekter. Kapitlet omfatter videre driften av «Dr Fridtjof Nansen», som NORAD eier og finansierer fullt ut.

Mål

Forskningsfartøyene skal være en plattform for forskning og overvåking av hav- og kystmiljøet, de biologiske ressursene i havet og sammenhengen mellom disse. Virksomheten skal være med på å legge grunnlaget for en langsiktig ressursforvaltning og en bærekraftig næringsutvikling. Kapasiteten og utstyret på forskningsfartøyene skal utnyttes optimalt. Driften av fartøyene skal være best mulig koordinert og kostnadseffektiv, og samtidig gi et vel tilpasset tilbud for å kunne gjennomføre Havforskningsinstituttets virksomhet på sjøen.

Resultater 1997-98

Opprettelsen av en egen rederiavdeling i 1997 har blant annet ført til forbedringer av interne rutiner. Spesielt gjelder dette lagertjenesten som gjennom intern organisering har gitt bedre oversikt over tilgjengelig materiell og reduserte omkostninger. Et system for innsamling og kvalitetssikring av referansedata fra fartøyene er også utviklet, og ventes å være klart til å tas i bruk ved årsskiftet 1998/99. Kvalitetskontrollen av de vitenskapelige instrumentene er betraktelig forbedret etter at nytt laboratorium er tatt i bruk.

For fartøyene som omfattes av kapitlet er drift og utnyttelse planlagt og samordnet gjennom årlige toktplaner og samarbeid med andre institusjoner for å gi en best mulig utnyttelse av forskningstiden på havet. Bruken av «Jan Mayen» og de øvrige fartøyene samordnes gjennom årlig toktplanlegging, jf omtale under post 01. Forskere og medarbeidere fra andre institusjoner kan dermed delta på planlagte tokt.

Samarbeidet med Kystvakten er utvidet. Utstyr for oseanografiske målinger er plassert om bord i K/V «Lance» og K/V «Ålesund». Målingene er et viktig tilskudd til målinger foretatt av egne fartøy. I tillegg er det innledet samarbeid med Sjøkartverket og Det norske meteorologiske institutt om utveksling av henholdsvis hydrografiske og meteorologiske data.

Havforskningsinstituttet har en meget høy utnyttelsesgrad av fartøyene, med om lag 300 toktdøgn¹ per fartøy i full drift i 1997. Det arbeides kontinuerlig med å forbedre rutiner og drift av fartøyene for å oppnå en mest mulig kostnadseffektiv utnyttelse av kapasiteten.

Omorganiseringen av driften av «G. M. Dannevig» til drift som delvis baseres på utleie, har satt instituttet i stand til å styrke den langsiktige forvaltningsrettede ressursforskningen i linjeprogram 91 «Ressursovervåking og rådgivning» ved omprioritering av midler fra kap 1021 til kap 1020, jf St prp nr 63 (1996-97) Omprioriteringar og tilleggslyvningar på statsbudsjettet 1997. Ordningen videreføres i 1999.

Havforskningsinstituttet oppnevnte høsten 1997 et utvalg for å vurdere instituttets fartøybehov i et 30-40 års tidsperspektiv, og spesielt vurdere behovet for utskifting av

¹ Toktdøgn er operative driftsdøgn minus verkstedsopphold, landligge og døgn som blir brukt til transport mellom felt eller havner uten vitenskapelig personell ombord.

«G. O. Sars». Utvalgets arbeid er oversendt Fiskeridepartementet.

Prioriteringer for 1999

Forvaltningsmessige brukerbehov skal være styrende for driften av forskningsfartøyene. Når det gjelder resultatkrav og prioriteringer knyttet til miljø- og ressurskartleggingen, vises det derfor også til nærmere omtale under kap 1020 Havforskningsinstituttet.

Samarbeidet med andre institusjoner vil bli prioritert for å få best mulig samfunnsmessig nytte av de norske forskningsfartøyene, og det vil fortsatt bli arbeidet med sikte på å få til flere driftsavtaler enn den Havforskningsinstituttet har med NORAD for driften av «Dr Fridtjof Nansen».

Det vises til Budsj-innst S nr 12 (1997-98) fra Kirke-, utdannings- og forskningskomitéen. Flertallet i komitéen har, på bakgrunn av at enkelte fartøy snart er 30 år, bedt departementet å komme tilbake til forskningsfartøyene som egen sak. En beslutning vil kreve et bredere vurderingsgrunnlag enn det som nå foreligger. Fiskeridepartementet vil også se en eventuell utskifting av fartøy i sammenheng med gjennomgangen av forsknings- og overvåkingsbehovene gjennom det pågående metodeprosjektet, jf programkategorimotalen. Fiskeridepartementet vil derfor utrede saken videre med sikte på en redegjørelse i forbindelse med budsjettet for år 2000.

BUDSJETTFORSLAGET

Post 01 Driftsutgifter

Posten omfatter utgifter til lønn til de ansatte på forskningsfartøyene og avtalelønnen skipspersonell, og dessuten utgifter til drift og vedlikehold av Havforskningsinstituttets fartøyer. Vedlikeholdet som dekkes er ordinært vedlikehold for å holde fartøyene i tilnærmet samme stand som tidligere. Ekstraordinære utgifter til større utskiftninger og oppgraderinger, dekkes bare delvis under denne posten.

Det er forutsatt at 4,2 mill kroner som tidligere år skal benyttes til grunnleie av «Jan Mayen» i minst 75 døgn, fordelt med 25 døgn for Havforskningsinstituttet (1,4 mill kroner) og 50 døgn for Fiskeriforskning i Tromsø (2,8 mill kroner). Avsetningen bygger på avtalen fra 1992 mellom Fiskeridepartementet og Kirke-, utdannings- og forskningsdepartementet om at Fiskeridepartementet på årlig basis skal leie «Jan Mayen» av Universitetet i Tromsø og Norges fiskerihøyskole en fjerdedel av tokt døgnene. Dette vil normalt utgjøre 75 døgn. Havforskningsinstituttet og Fiskeriforskning har selv ansvaret for å finansiere leiekostnadene ut over det øremerkede beløpet på 4,2 mill kroner, som dekker selvkost ved leien av «Jan Mayen».

Det fremmes forslag om å bevilge 72,5 mill kroner på posten i 1999.

Post 21 Spesielle driftsutgifter

Bevilgningen er bruttoføring av forskningsoppdrag og blir motsvart av inntekter under kap 4021 post 01 Oppdragsinntekter. Utgiftene omfatter lønn og drift av «Dr Fridtjof Nansen», drift av «G. M. Dannevig» og noe innleie av fiskefartøy til fangst- og ressursforskning.

Det fremmes forslag om å bevilge 30,28 mill kroner på posten i 1999.

KAP 4021 INNTEKTER (jf kap 1021)

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 1997	Vedtatt budsjett 1998	Forslag 1999
01	Oppdragsinntekter	33 703	25 370	30 280
	Sum kap 4021	33 703	25 370	30 280

Post 01 Oppdragsinntekter

Posten er motsvart av tilsvarende utgifter under kap 1021 post 21 Spesielle driftsutgifter. Det fremmes forslag om å bevilge 30,28 mill kroner på posten i 1999.

KAP 1023 FISKERI- OG HAVBRUKSFORSKNING (jf kap 4023)**Innledning**

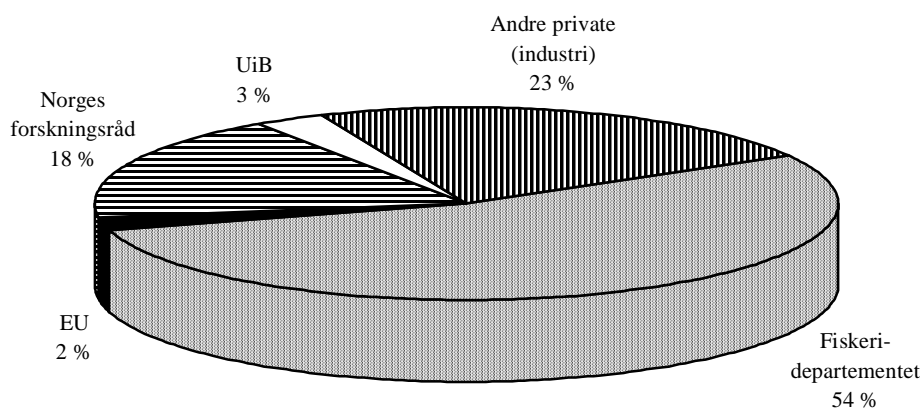
Kapitlet omfatter Fiskeridirektoratets ernæringsinstitutt (postene 01 og 21), tilskudd til fiskeri- og havbruksforskning i Norges forskningsråd, tilskudd til Norsk institutt for fiskeri- og havbruksforskning AS (Fiskeriforskning) og Tilskudd til utviklingstiltak.

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 1997	Vedtatt budsjett 1998	Forslag 1999
01	Driftsutgifter	13 363	12 815	13 500
21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	11 084	5 055	5 630
50	Tilskudd Norges forskningsråd, <i>kan overføres</i>	170 030	170 000	195 000
51	Tilskudd til havbeiteprogrammet PUSH, <i>kan overføres</i>	8 298		
70	Tilskudd til Fiskeriforskning i Tromsø, <i>kan overføres</i>	14 800	15 040	16 000
71	Tilskudd til utviklingstiltak, <i>kan overføres</i>	12 956	18 485	20 500
	Sum kap 1023	230 531	221 395	250 630

FISKERIDIREKTORATETS ERNÆRINGSINSTITUTT (jf postene 01 og 21)

Ernæringsinstituttet er en del av Fiskeridirektoratet i Bergen og ledes av en forskningsdirektør. Instituttet har et faglig råd som har til oppgave å drøfte ulike sider ved instituttets faglige virksomhet. Ernæringsinstituttet har en relativt stor brukerfinansiert oppdragsvirksomhet innenfor sine kjerneområder. Omtalen går imidlertid ikke inn på den brukerfinansierte virksomheten, som vil være avhengig av næringens behov og målsettinger, selv om grunnlaget for å kunne drive slik virksomhet er den statlig finansierte kompetansen som er bygd opp ved instituttet.

Oversikt over finansieringskildene til Ernæringsinstituttet i 1997

Mål

Fiskeridirektoratets ernæringsinstitutt skal drive forskning og utvikle analysemetoder innenfor hovedområdene: 1. Ernæring, fôr og fôrressurser og 2. Sjømat i human ernæring. Instituttet skal drive forskning på et høyt internasjonalt nivå og bistå fiskeri- og havbruksnæringen og forvaltningen i spørsmål som angår disse områdene. Instituttet skal også formidle forskningsresultater både nasjonalt og internasjonalt og bidra til oppbygging av kunnskap i næringen og forvaltningen.

Resultater 1997-98

Forskningen for å bedre det vitenskapelige grunnlaget for forvaltningen av fôrforskriftene til fisk, som instituttet er kompetansesenter og faglig rådgiver for, har konsentrert seg om effekter av toksiske nivåer av ulike mikronæringsstoffer i fôr. Instituttets hovedverktøy i ernæringsforskning er analysemetoder, og akkreditering på alle 38 metodene er opprettholdt ved revidering av Norsk akkreditering.

Instituttets forskning innen ernæring, fôr og fôrressurser har fokusert på omsetning og samspill av næringsstoffer, betydning av ernæring for fiskehelse, og ernæringsbetingede produksjonslidelser innen oppdrett og produktkvalitet. Dette har resultert i anbefalinger som gir bedre fôr til laks. Resultatene fra årets forskning på startfôring av kveiteyngel og tilvenning til formulert fôr viser at det er mulig med en betydelig kortere levendefôr-fase, noe som kan gi en mer lønnsom produksjon av kveiteyngel. Instituttet har videreført arbeidet med produksjon av fiskefôr fra biprodukter av pelagisk fisk, spesielt innen feltet optimalisering av lakse- og kveitefôr.

Innen sjømat i human ernæring har forskningen rettet seg mot dokumentasjon av sjømat som sunn og sikker mat, hovedsakelig gjennom prosjektet «Miljødatabasen». Analyser av tungmetaller i en rekke arter viser svært lave nivåer i forhold til internasjonale grenseverdier. Resultater fra forskning på kobber-impregnering av nøter i lakseoppdrett viser at laksemuskel ikke synes å ta opp ekstra kobber fra nøtene. Det er også oppnådd resultater innen anvendelse av biprodukter fra norsk fiskefiletindustri som råstoffgrunnlag for utvikling av proteinkonsentrater og pulvere til humant konsum.

Ernæringsinstituttet har bygd opp høy internasjonal kompetanse innen ernæring og fôring av akvatiske organismer, kvalitet og bruk av sjømat og næringsmiddelkjemiske metoder. Instituttets forskere, hvorav samtlige fast ansatte har doktorgrad, er involvert i nasjonalt og internasjonalt arbeid knyttet til analysemetoder og har publisert et høyt antall internasjonale publikasjoner. Instituttet bidrar også til kompetanseoppbygging til fiskeri- og havbruksnæringen, blant annet ved at hoved- og doktorgradstudenter er knyttet til instituttets forskning, og gjennom undervisning i ernæringsbiologiske fag ved Universitetet i Bergen.

Prioriteringer for 1999

Innen sjømat i human ernæring vil forskning knyttet til sjømat som sunn og sikker mat bli prioritert. Spesielt vil Fiskeridepartementet legge vekt på en aktiv innsats for å bygge «Miljødatabasen» videre ut som dokumentasjonssystem i forhold til markedets krav og en bærekraftig marin miljø- og ressursforvaltning. I tillegg vil forskning knyttet til sammenhengen mellom fôr og ernæringskvalitet, ernæringskvalitet av sjømat og betydningen av foredlingsprosesser bli prioritert.

Vedlikehold av akkrediterte analysemetoder videreføres på samme nivå som i 1998. For å øke det vitenskapelige grunnlaget for forvaltningen av fôrforskriftene vektlegges feltet ernæring-toksikologi.

Forskningsaktivitet knyttet til laksefisk og marine arter skal opprettholdes for å videreutvikle kompetansen innen ernæring hos akvatiske organismer. Forskning knyttet til utnyttelse av biprodukter vil også vektlegges, ettersom det her er muligheter til økt verdiskaping og bedre utnyttelse både i forhold til akvatiske organismer og human bruk.

Det er viktig for fiskeriforvaltningen å ha høy kompetanse innen feltet sunn og trygg sjømat. Instituttet vil opprettholde sin basisaktivitet innen ernæring, fôr og fôrressurser. Over tid bør forskningsinnsatsen innen disse områdene økes, blant annet med å utvikle strategiske forskningsprogrammer i dialog med Norges forskningsråd.

NORGES FORSKNINGSRÅD (jf post 50)

Forskningsinnsatsen under Norges forskningsråd er i hovedsak programsatsing. Forskningsrådet har utarbeidet strategiplaner for den overordnede forskningsinnsatsen og for forskningsinnsatsen innen fiskeri- og havbrukssektoren. Strategiplanene er basis for Forskningsrådets overordnede prioriteringer de kommende årene. Det er også utarbeidet programplaner og handlingsplaner for forskningsprogrammene, hvor mål for, og prioriteringer innen programmene framgår. Midlene til Forskningsrådet går i hovedsak til forskningsprogrammer og strategiske programmer i regi av Forskningsrådet.

Mål

Fiskeridepartementets midler til Forskningsrådet skal bidra til å utvikle kunnskap, teknologi og metoder som kan danne grunnlag for en bærekraftig utnyttelse av de biologiske ressursene i havet og en lønnsom næringsvirksomhet med basis i disse ressursene.

Målet for innsatsen innen ressursforskningen er å utvikle og forbedre kunnskaps- og kompetansegrunnlaget og derigjennom skape et bedre beslutningsgrunnlag for ressursforvaltningen. Innen havbruksforskningen er målet å utvikle kunnskapsgrunnlaget for videre utvikling av en bærekraftig norsk havbruksnæring. Målet for innsatsen innen den teknologiske forskningen er å fremme et lønnsomt og bærekraftig fiske gjennom teknologiutvikling, og å holde den bioteknologiske forskningen på et høyt faglig nivå innen områder som er viktige for primærnæringene og tilhørende næringsvirksomhet. Innen industri- og markedsrettet forskning er målet å medvirke til å fremme en konkurransedyktig næringsmiddelindustri, og å innhente kunnskap om markeder og medvirke til en positiv markedsutvikling gjennom økt markedsorientering, bedre markedsføring og bedre markedssamarbeid mellom de ulike leddene i næringen. Målet for innsatsen innen samfunnsforskningen er å gi ny kunnskap om samspillet mellom økonomi og samfunnsliv og utviklingspotensialet i kyst- og bygdeområdene.

Fiskeridepartementet vil i samråd med Forskningsrådet vurdere en økt innsats innen forskning knyttet til havner og infrastruktur for sjøtransport.

Resultater 1997-98

*Oversikt over områder i Norges forskningsråd som er finansiert av
Fiskeridepartementet i 1997 og 1998*

	(i 1 000 kr)	
	SIII 1997	Vedtatt budsjett 1998
Ressursforskning	31 400	29 700
Havbruksforskning	54 950	54 000
Teknologi	18 900	18 800
Industri- og markedsrettet forskning	15 300	15 400
Tiltak for nyskaping og næringsutvikling	14 500	13 800
Samfunnsforskning	4 000	4 000
Basisbevilgning institutt, stipend mm	27 000	27 500
Diverse	3 980	6 800
Sum	170 030	170 000

Nedenfor følger en omtale av resultater for 1997-98 når det gjelder den forskningen Fiskeridepartementet finansierer i Forskningsrådet.

Ressursforskning

Våren 1997 ble det nedsatt en arbeidsgruppe som skulle se på metoder for miljø- og ressurovervåking av havet. I rapporten er det vurdert feilkilder og flaskehalsen innen overvåking, modellering og bestandsestimering. Det er synliggjort en rekke feil der

utvikling av instrumentering/metodikk vil redusere usikkerheten og dermed bedre datagrunnlaget som ligger til grunn for forvaltningen. For å få en mest mulig optimal ressursforvaltning er det nødvendig med både kortsiktige og langsiktige tiltak, som må sees i sammenheng.

Høsten 1997 oppstod det usikkerhet rundt bestandestimatet for norsk-arktisk torsk. Det ble derfor satt inn ekstra midler i 1998 for å styrke arbeidet med torskemodellen ved Havforskningsinstituttet.

Ved hjelp av adferdsstudier av torsk er det vist sammenheng mellom arvelige egenskaper og individuell adferd hos fisk. Individuer med forskjellige genotyper har ulik suksess i konkurransen om byttedyr.

Studier av feilkilder i akustisk mengdeberegning av sild har ført til etablering av en modell for å kompensere for feilkildene. Gjennom det store vågehvaltellingsprosjektet er det oppnådd internasjonal enighet om en feltmetode og en beregningsmetodikk for vågehval.

Det er videre påvist at det kan brukes spesielle pigment i hjernen på hummeren for å bestemme alderen. Det er framskaffet informasjon om sildestimenes vandringsdyp og vandringshastighet, og reaksjoner på predasjon og temperatur. Det er også framskaffet tall for sildas konsum og informasjon om sammenhengen mellom næringstilgang og gytesuksess. Det er utviklet en tidevannsmoell for kystområdet fra Trøna til Senja. Modellsimuleringene er verifisert ved sammenligninger med målinger, og strømfeltene er brukt til å beregne drivbaner i området ved Lofotodden.

Toksiske virkninger av organiske klorforbindelser er utredet og det er vist at disse stoffene er anriket i betydelig grad i arktiske dyrearter som isbjørn, sel, polarmåke og til dels fisk. Stoffene er lagret i dyrenes fettlag, og det har vært et mål å avklare hva som skjer under de store sesongmessige variasjonene i dyrenes fettlag. Tidligere indikasjoner om en negativ virkning på immunsystemet er styrket.

Innen marin radioøkologi har hovedinnsatsen i 1997 fokusert på videreutvikling av spredningsmodeller for radioaktivitet i havmassene på den nordlige halvkule. Laboratorieforsøk har gitt ny informasjon om fordelingskoeffisienter for radioaktivitet mellom sedimenter og havvann, og tidsavhengighet for sedimentbinding. Det er utviklet og evaluert en bioenergetisk modell for predikering av radioaktivitet i fisk etter et nedfall.

Havbruksforskning

Karakterisering av virus er godt i gang. Ved ulike metoder og teknikker er det mulig å påvise ILA-virus også i anlegg med tilsynelatende frisk fisk. Det er videre vist at IPN-virus har god overlevelsessevne i sjøvann, og at fisk som er bærer av viruset har like god motstandskraft mot infeksjon med andre virus og bakterier som ikke-bærere. «Nasjonal handlingsplan mot lus på laksefisk» er iverksatt i 1997 ved at det langs hele kysten foretas regional registrering av lakselus. Arbeidet er trappet opp i 1998.

Når det gjelder forskning på laks er det innen feltet marked og organisasjon gjort betydelige framskritt både når det gjelder logistikk og informasjonsflyt i 1997. Resultater fra markedsforskning når det gjelder Asia og særlig Kina, viser at kvalitetssikringen fram til kunden ikke er god nok. Dette indikerer et betydelig forbedringspotensiale i et interessant marked. Et stort nettverksprosjekt knyttet til måling av slaktekvalitet hos oppdrettslaks har resultert i utarbeidelsen av en metodemanual for måling av slaktekvalitet. Forskning på produksjonslidelser hos laks har vist at en ved å presse ned produksjonstiden ved bruk av forhøyet temperatur i inkubasjonstiden for egg øker deformasjoner hos yngelen. Dette anses som en sannsynlig årsak til de fleste deformasjonene som er observert i praktisk oppdrett de senere årene.

Når det gjelder forskning på nye, marine arter er det i 1997 utviklet en metode som gjør det mulig å produsere og levere startfôringsklare kveitelarver fra november til juli, mot tidligere fra februar til mai. Dette vil få betydning både for den videre forskning og for næringsaktivitet. Det er etablert kunnskap om effekten av blant annet lyststyring og avl på vekst og kjønnsmodning hos kveite. Det er under utarbeidelse en metode som synes å være reproducerbar og gi god overlevelse for kamskjellyngel. En metode for overlevelse

og vekst av levende lagret makrell er etablert, og det er oppnådd interessante resultater ved levende lagring og fôring av kråkeboller.

Det strategiske programmet «Helseriktig oppdrett» ved Fiskeriforskning er avsluttet i 1997. Programmet har hatt en total ramme på 2,7 mill kroner i perioden 1995-1997. Programmet har bidratt med økt kunnskap om hvordan sykdomsutbrudd hos laksefisk og marin fisk i oppdrett kan forebygges.

Teknologi

Innen bioteknologi er mange av prosjektene rettet mot grunnforskning og strategisk grunnforskning. Resultatene danner det nødvendige grunnlaget for implementering gjennom anvendte og utviklingspregede prosjekter. Resultater fra brukerstyrte prosjekter har bidratt til patentsøknader og nye produkter og prosesser, og har bidratt til kostnadsreduksjon, meromsetning, økt foredlingsgrad og nyetablering. Et prosjekt med formål å undersøke hvordan innblanding av avfallsprodukter fra fiskerinæringen i fiskefôr påvirker proteinutnyttelse, fôrforbruk, tilvekst og slaktekvalitet, har vist at innblandingen bedrer tilveksten og reduserer fôrforbruket. Resultatene vil bidra til å ta vare på biproduktene fra fiskeindustrien og gi økt verdiskaping både for fiskerinæringen, produsentene og oppdrettsnæringen. Forskning på anvendelse av marin algefiber har gitt stor økning i utnyttelsen av tang og tare.

Det strategiske programmet «Polysaccharide Engineering» ved Institutt for bioteknologi, NTNU, er avsluttet i 1997. Programmets hovedmål har vært å kunne skreddersy polysakkarider for spesielle anvendelser gjennom detaljerte studier av kjemiske, fysikalske og tekniske egenskaper. Programmet har i sin helhet vært lagt opp som doktorgradsutdanning og åtte stipendiater er helt eller delvis finansiert av programmet i perioden.

Det strategiske programmet «Framtidens videreforedling og eksport av marine produkter» ved Norconserv er avsluttet i 1997, og har bidratt til å bygge opp spesialkunnskap ved Norconserv innen teknologier, produksjonsprinsipper og systemer for styring av holdbarhet ved framstilling av foredelede marine kjølevarer med ferskhetspreg.

Innen feltet sjøtransport/logistikk er det utviklet en datamodell for informasjonslogistikk. Informasjonsflyten fra avsender til mottaker, gjennom havnen som knutepunkt for ulike transportsystemer som vei, sjø og bane, er modellert. Datamodellen er basis for utvikling av nye informasjonssystemer. Et prosjekt som tar for seg utvikling av et effektivt, fleksibelt og miljøvennlig sjøbasert logistikkssystem for eksport av norsk fisk har vist resultater som kan få stor markedsmessig, økonomisk og miljømessig betydning for fiskeri- og havbruksnæringen, og gi nye muligheter for transport- og leverandørindustrien.

Innen fangst- og redskapsteknologi er det i 1997 utført viktig arbeid innen størrelsesselektivt fiske. Sammenligning av seleksjonsegenskapene til rister og kvadratiske masker har vist at en gitt maskevidde med kvadratmaskepose kan gi tilnærmet samme seleksjonslengde og seleksjonsintervall som rist i snurrevad, og har på den måten fått en mer effektiv og håndteringsvennlig seleksjonsinnretning. Spesielt er dette nyttig på fiskefelt som ellers ikke ville ha vært tilgjengelig for denne flåtegruppen.

Innen levendefiskteknologi og ferskfiskomsetning er det i 1997 gjort viktig arbeid innen snurrevad- og teineteknologi, og arbeidet er ført videre i form av utvikling av kommersielle føringstanker.

Det strategiske programmet «HYDROFISK – Hydrodynamikk for fiskeredskaper» ved MARINTEK er avsluttet i 1997, og har bidratt til å opprettholde og videreutvikle et høyt faglig nivå innen hydrodynamisk analyse av konstruksjoner og miljømessige forhold rettet mot fiskeri- og havbruksnæringen. To doktorgradsstipendiater er finansiert over programmet.

Industri- og markedsrettet forskning

En vesentlig del av næringsmiddelindustriforskningen er rettet mot utvikling av nye og forbedrede teknologier og prosesser i fiskeindustrien. Et samarbeidsprosjekt mellom en fiskeindustribedrift og en utstyrsbedrift for utvikling av keramiske kniver har gitt

resultater som viser at bruk av de nyutviklede keramiske knivene i fileteringsmaskiner har en brukstid før omsliping som er mangedoblet i forhold til stålkniver. Samtidig økes filettutbyttet og produksjonskostnadene reduseres.

Norsk saltfiskproduksjon står for en årlig omsetning på 3-4 mrd kroner, hvorav det meste går til eksport. Bransjen består av et stort antall små bedrifter. Det er startet et «Saltfiskforum» for forskningsformidling til medlemsbedriftene. Forumet er et interessant konsept for å utvikle og motivere en bransje og enkeltbedrifter innen bransjen til sterkere engasjement for bruk av FoU. Samarbeidet har i 1997 ført fram til flere konkrete prosjekter. Videre er flere prosjekter innen feltet samordnet med utviklingsprosjekter i regi av Statens nærings- og distriktsutviklingsfond (SND). Målet for samarbeidet med SND er å stimulere til en kunnskapsbasert utvikling i industrien og å finne finansiering for gode prosjekter, slik at helheten i innovasjonsskjeden ivaretas i virkemiddelapparatet. SNDs distriktskontorer brukes aktivt og de har tatt initiativ til fiskeindustriprosjekter som i dag finansieres av Norges forskningsråd.

Et eget program for markedsforskning hadde sitt første driftsår i 1997, og det er derfor foreløpig få forskningsresultater å rapportere fra programmet. Søknadene om forskningsmidler som har kommet inn, viser stor faglig bredde i forskningsmiljøene. Hovedutfordringen vil i årene framover være knyttet til å vedlikeholde og utvikle fagkompetansen i miljøene. Det er oppnådd interessante resultater i de næringsrettede markedsforskningsprosjektene innenfor de målrettede forskningsprogrammene.

Tiltak for nyskaping og næringsutvikling

Nye prosjekter innen programmet omhandler blant annet produksjon av chitosan fra rekeskall og utvinning av en emulgator fra tran. I chitosanprosjektet er de oppsatte målene for kvalitet og produksjonskostnader for chitosan allerede nådd, og det vurderes investeringer i et anlegg med betydelig større kapasitet. Emulgatorprosjektet har gitt som resultat at utbyttet av medisintran har økt samtidig som prosesstiden er redusert. Det er utviklet et produkt som er aktuelt for det voksende markedet for helsekost. Planer om å starte produksjon av fiskefôr basert på avskjær fra sild og makrell som tørkes ved hjelp av mikrobølgeenergi er realisert, og kommersialisering av prosessen er i gang. Forskning har vist at det er mulig å få produksjonskostnadene for torsk ned på samme nivå som for laks ved hjelp av lysstyring. Dette har igjen skapt økt interesse for torskeoppdrett.

Samfunnsforskning

Forskning har vist at boforhold, miljø og tilgang på service er de faktorene som er av størst betydning for beslutning om lokalisering av ny næringsvirksomhet i utkantstrøkene. Det er økende interesse for å starte med nisjeproduksjoner av mat, og det er betydelig interesse for felles varemerking og salgssamarbeid blant «småskala» matvareprodusenter.

Havbeiteprogrammet PUSH (tidligere post 51)

1997 var avslutningsår for PUSH-programmet (Program for utvikling og stimulering av havbeite), og aktiviteten har hatt preg av avsluttende og oppsummerende arbeid. Torskeutsettingene har bidratt til økt kunnskap om vandring etter utsetting, overlevelse og predasjon, gjenfangst og økologiske effekter. Det er drevet forsøk med ulike metoder for utsetting av laks der det er variert mellom store og små vassdrag, utsettinger direkte i sjø, tidspunkt for utsetting med videre. Feltaktivitetene knyttet til røye er avsluttet tidligere, og i 1997 har det pågått oppsummerende og avsluttende virksomhet. Det er gjennomført utsettingsforsøk med hummer i offentlig og privat regi, og det er gjennomført lønnsomhetsstudier for ulike havbeitemodeller både for torsk, laks, røye og hummer.

PUSH-styrets sluttrapport og fire fagrapporter ble avlevert i april 1998.

Prioriteringer for 1999

Prioriteringene for 1999 som er omtalt i programkategoriomtalen vil også være retningsgivende for Forskningsrådets innsats innen Fiskeridepartementets ansvarsområde i 1999.

Fiskeridepartementet vil i 1999 styrke forskningsinnsatsen innen marin FoU i Forskningsrådet. I tråd med prioriteringene i St meld nr 51 (1997-98) Perspektiver på utvikling av norsk fiskerinæring, vil forskning rettet mot utvikling av markedskunnskap, produkt- og prosessutvikling og bedre totalutnyttelse av råstoffet, blant annet gjennom marin bioteknologi, være prioritert i denne styrkingen. De ulike forskningsområdene er nærmere omtalt nedenfor.

Hoveddelen av Fiskeridepartementets midler til Forskningsrådet går til forskningsprogrammer under området «bioproduksjon og foredling». De nåværende forskningsprogrammene vil bli avsluttet i 1999. Fra år 2000 vil det bli etablert en ny program- og virkemiddelstruktur på dette området. Fiskeridepartementet ser det som viktig at samarbeidet mellom Forskningsrådet og Statens nærings- og distriktutviklingsfond (SND) videreutvikles slik at bruk av offentlige midler på dette feltet koordineres.

Forskning rettet mot nyskaping og utvikling

Dette området vil være prioritert i styrkingen av marin FoU i 1999.

Det ligger et betydelig potensiale i industriell tilvirkning av marint råstoff. FoU-innsatsen innenfor prosess- og produktutvikling skal blant annet fremme større differensiering av produkter og utnytte naturproduktenes høye prispotensiale. For at næringen skal være konkurransedyktig må markedskrav innarbeides i hele verdikjeden. Forskning på forbrukeratferd, prisdannelse, konkurranseforhold i forskjellige markeder og handelspolitiske forhold er et sentralt innsatsområde framover. Forskning er nødvendig for å avdekke egenskaper ved marine ressurser som vi i dag ikke kjenner og som vi kan nyttiggjøre oss. Bioteknologien gir her store muligheter for utvikling av nye produkter og anvendelser av marint råstoff. Fiskeridepartementet bidrar i 1998 til finansieringen av Sars International Center (laboratorium for molekylær marinbiologi) i Bergen, og vil videreføre dette engasjementet i 1999.

Det er svært viktig at arbeidet med å integrere forskningsresultater i bedriftenes virksomhet fortsetter. Fiskeridepartementet legger til grunn at samarbeidet mellom Forskningsrådet og SND blir utviklet videre i 1999.

Fiskeridepartementet ser det som viktig at Forskningsrådet arbeider for et godt samarbeid mellom forskningsinstituttene på næringsmiddelområdet.

Ressursforskning

Ressursforskning er en forutsetning for at fiskerinæringen kan drives etter prinsippet om en bærekraftig utnyttelse. Forskningsrådets innsats innen ressursforskningen skal utvikle og forbedre kunnskaps- og kompetansegrunnlaget for ressursforvaltningen. Hovedutfordringen for ressursforskningen er å redusere usikkerheten i den vitenskapelige rådgivningen om status og utvikling av fiskebestandene. Det er behov for å utvikle kostnadseffektive metoder for bestandsvurdering. Fiskeridepartementet vil styrke innsatsen på dette området i 1999.

På bakgrunn av internasjonale avtaler er Norge forpliktet til å utføre tellinger av sjøpattedyrbestander med seks års intervall. Forskningsrådet har ansvaret for å finansiere talletoktet på vågehval i 1999.

I henhold til avtale av 9. juni 1992 mellom Norge, Grønland og Danmark om gjensidige fiskeriforbindelser er det i 1998 et forskningssamarbeid mellom Norge og Grønland innen ressursforskning. Fiskeridepartementet legger til grunn at et eventuelt forskningssamarbeid med Grønland i 1999 finansieres innenfor Fiskeridepartementets bevilgning til Forskningsrådet.

Havbruksforskning

Forskningsrådets innsats innen havbruksforskning skal danne grunnlaget for økt verdiskaping i alle ledd av havbruksnæringen, jf St meld nr 48 (1994-95) Havbruk - en drivkraft i norsk kystnæring. Fiskeridepartementet vil styrke innsatsen på dette området i 1999.

Det er viktig å opprettholde innsatsen innen lakseforskningen. Forskningsrådets innsats innen forskning på marine arter skal ses i sammenheng med innsatsen innen programmet NUMARIO, som er omtalt under kap 1023 post 71 Tilskudd til utviklingstiltak.

Havbeiteforskningen (jf omtale av havbeiteprogrammet PUSH) har gitt interessante resultater. Det er en utfordring å bygge videre på den kompetansen som er opparbeidet og å bedre kunnskapsgrunnlaget for utvikling av havbeitevirksomhet i Norge. For 1999 vil problemstillinger innen havbeite bli videreført i Forskningsrådets forskningsprogrammer. Materiale som er utsatt i sjø vil bli fulgt spesielt opp.

Maritim forskning

Det er behov for økt kompetanse både når det gjelder havner og infrastruktur for sjøtransport og når det gjelder den samlede logistikkjeden. Fiskeridepartementet medvirker til et forskningsprogram innen maritim virksomhet (sjøtransport/logistikk) i Forskningsrådet, og vil videreføre dette engasjementet i 1999. Fiskeridepartementet vil i samråd med Forskningsrådet vurdere en økt innsats fra departementet innen området havner og infrastruktur. Det kan også bli aktuelt å støtte prosjekter vedrørende juridiske problemstillinger knyttet til havner.

Grunnbevilgning til Norsk institutt for fiskeri- og havbruksforskning AS (Fiskeriforskning)

Fiskeriforskning får en grunnbevilgning fra Norges forskningsråd. Bevilgningen videreføres på samme nivå i 1999 som i 1998.

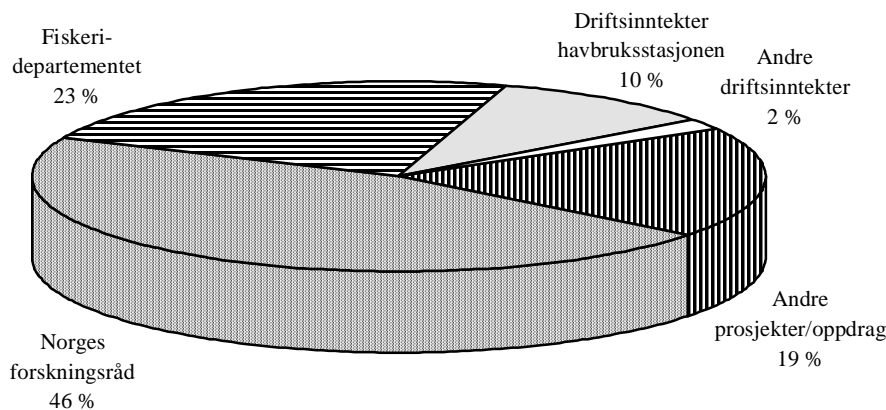
NORSK INSTITUTT FOR FISKERI- OG HAVBRUKSFORSKNING AS (jf post 70)

Norsk institutt for fiskeri- og havbruksforskning AS (Fiskeriforskning) er en del av forskningskonsernet NORUT Gruppen AS. NORUT eier 51 pst av aksjene i Fiskeriforskning, mens Fiskeridepartementet eier 49 pst. Fiskeridepartementet eier dessuten 1/6 av aksjene i NORUT. Fiskeriforskning er organisert i fem utøvende forskningssentre; marine ressurser, havbruk, marin bioteknologi, industriell foredling og økonomi og marked.

Omtalen av resultater 1997-98 og prioriteringer for 1999 gjelder bare for den delen av forskningsvirksomheten ved instituttet som er finansiert eller delfinansiert av bevilgningen fra Fiskeridepartementet over kap 1023 post 70.

Når det gjelder kompetanse fordeler instituttets totale FoU-kapasitet seg med om lag 70 pst på industri- og markedsforskning og 30 pst på havbruk- og ressursbiologi. Ved utgangen av 1997 hadde Fiskeriforskning 118 ansatte, hvorav 67 personer med høyere universitetsutdannelse, 25 (37 pst) av disse med doktorgrad.

Oversikt over finansieringskildene til Fiskeriforskning i 1997

Den direkte bevilgningen til Fiskeriforskning over kap 1023, post 70 og indirekte som øremerket tilskudd til leie av forskningsfartøyet «Jan Mayen» over kap 1021, var på totalt 17,2 mill kroner i 1997 (23 pst) og 17,84 mill kroner i 1998. Bevilgningen for 1997 ble brukt til forvaltningsrettet ressursforskning (11 mill kroner), til drift av Havbruksstasjonen i Tromsø (5 mill kroner) og til industri- og markedsrettet FoU-virksomhet (1,2 mill kroner), herunder driftsundersøkelsen for fiskeindustrien.

Grunnbevilgningen fra Norges forskningsråd var i 1997 på 12,2 mill kroner (16 pst), og ble i hovedsak brukt til kompetanseutvikling og til strategiske programmer med vekt på produktutvikling, totalutnyttelse av råstoffet og fiskehelse. Bevilgningen ble videreført på samme nivå i 1998.

Mål

Hovedmålet for Fiskeriforskning er å drive forskning og utvikling som gir et kunnskapsmessig og teknologisk grunnlag for å øke den nasjonale verdiskapingen fra det marine ressursgrunnlaget, og for å bedre lønnsomheten og konkurransekraften i alle leddene i fiskeri- og havbruksnæringen.

Ressursforskningen skal gi kunnskap om bestandene av reker, sjøpattedyr, flatfisk, skjell og kyst- og fjordressurser, som grunnlag for forvaltning av artene.

Havbruksforskningen ved havbruksstasjonen i Tromsø skal gi økt kunnskap om havbruk generelt og om fiskehelse, og skal bidra til økt kvalitet og lønnsomhet for norsk oppdrettsnæring.

Industri- og markedsforskningen skal legge grunnlaget for en markedsbasert produkt- og prosessutvikling for å imøtekomme framtidige kundekrav og distribusjonsformer. Det er et mål å utvikle Fiskeriforskning til å ha en sentral rolle innenfor dette feltet.

Resultater 1997-98

Innen ressursforskning er det foretatt bestandskartlegging og andre undersøkelser av reke, flatfisk, haneskjell, kongekrabbe, kysttorsk og andre kystressurser. Videre er det gjort økologiske undersøkelser på vågehval, grønlandssel og klappmyss, og det er arbeidet med metodeutvikling.

Bestandskartleggingen har vist at rekebestanden i Barentshavet og Svalbardsonen er stabil og svakt økende de to siste årene. Bestanden av gapeflyndre er stabil og på samme nivå som for de siste årene. Haneskjellbestanden i Svalbardsonen bærer fortsatt preg av sterk nedfisking, men tegn til nyrekuttering er registrert på de fleste kjente feltene. Kongekrabben sprer seg stadig lengre vest fra Varanger, og studier viser at det tas betydelige bifangster. Et innsamlingsprogram av prøver for identifikasjon av vågehval ved bruk av DNA-analyser er igangsatt. Årlig matkonsum til vågehval i norsk farvann og grønlandssel i Barentshavet er beregnet til henholdsvis 8 og 1,1-1,7 mill tonn.

Innen metodeutvikling er et opplegg for å optimalisere tokttiden ved rekeundersøkelsene i Barentshavet utviklet og delvis tatt i bruk, ut fra kravet om en ønsket nøyaktighet i bestandsestimeringen. Nye beregningsmetoder og lokal ressurskunnskap er tatt i bruk for bestandsberegning av kysttorsk og rognkjeks, og til bifangstestimering av kongekrabbe.

Havbruksforskningen har hatt økt fokus på marine arter, med vekt på fiskehelse, yngelproduksjon og startfôring. Forskning på transport og mellomagring av fisk har resultert i et konsept som inkluderer transporttank for levende fangst og en flatbunnet merd for levende mellomagring av bunnlevende fisk. Dette er nå klart for kommersialisering.

Innen industri- og markedsforskning er den industrielle forsøkshallen et sentralt verktøy for produkt- og prosessutvikling i pilotskala. Forsøkshallen har dannet grunnlag for en rekke utviklingsprosjekter for fiskeindustri og biokjemisk industri. På basis av patenterte forskningsresultater fra Fiskeriforskning bygges det nå en fabrikk i Tromsø for produksjon av chitosan fra rekeskall til kosmetikk. Fabrikken har som mål å utvikle flere produkter fra marine råstoffer. Det ble høsten 1997 startet en særskilt satsing for å kunne bistå fiskeindustrien i enda større grad i produktutviklingsprosesser.

Gjennom driftsundersøkelsen for fiskeindustrien er grunnlagsdata om den økonomiske og strukturelle utviklingen i fiskeindustrien innhentet og sammenstilt.

Prioriteringer for 1999

Fiskeridepartementets bevilgning til Fiskeriforskning går til forvaltningsrettet ressursforskning, til drift av havbruksstasjonen i Tromsø og til industri- og markedsrettet forskning.

Prioriteringene for 1999 som er omtalt under mål og utfordringer i programkategoriomtalen vil være retningsgivende for Fiskeriforskningens innsats i 1999.

Fiskeridepartementet ser det som viktig å styrke den industri- og markedsrettede forskningen ved instituttet. Forskningen innen områder som produkt- og prosessutvikling, bedre totalutnyttelse av råstoffer gjennom utnyttelse av biprodukter, bruk av bioteknologiske metoder og oppbygging av markeds kunnskap, vil ha prioritet. Den årlige driftsundersøkelsen forutsettes gjennomført.

Ressursforskningen videreføres i 1999, og arbeidet innen metodeutvikling og kostnadseffektivisering av datainnsamling og prøvetaking vil bli vektlagt.

Når det gjelder virksomheten ved havbruksstasjonen vises det til de overordnede prioriteringene for havbruksforskningen.

TILSKUDD TIL UTVIKLINGSTILTAK (jf post 71)

Kap 1023 post 71 Tilskudd til utviklingstiltak, har vært forbeholdt områder som er gitt særskilt prioritet, og som ikke faller naturlig inn under andre budsjettposter. Innsatsen har dels vært organisert gjennom egne ordninger og større programmer, og dels i form av enkelttiltak.

Mål

Det er et mål å bygge opp større markeds kunnskap i fiskerinæringen, og å sette næringen bedre i stand til å etterspørre og utnytte FoU-resultater. Det er lagt opp til å fremme sterkere samarbeid mellom instituttsektoren og næringen med utgangspunkt i et prosjekt om markedsrettet produktutvikling, med særlig vekt på overføring av forskningsresultater til produktiv virksomhet.

Næringsutvikling av nye marine arter i oppdrett er et innsatsområde som er organisert gjennom et eget næringsutviklingsprogram, NUMARIO. Programmet er konsentrert om artene kveite, skjell og steinbit, og skal fokusere på faktorer som er kritiske for næringsutvikling, som nettverksbygging, oppbygging av offentlig infrastruktur i takt med forventet produksjonsøkning, og innretning mot markedet.

Det er et mål å etablere ny næringsvirksomhet basert på marin bioteknologi. Bioteknologien gir store muligheter for utvikling av nye produkter og nye anvendelser av fiskeråstoff.

Det er også for 1999 aktuelt å gå inn med støtte til særlig prioriterte enkeltprosjekter.

Resultater 1997-98

Nedenfor er det gitt en oversikt over de hovedområdene som dekkes av tilskuddet for 1998.

	(i 1 000 kr)
	1998
Markeds- og industriell FoU	4 000
NUMARIO (Næringsutvikling for marine arter i oppdrett)	7 500
Algegiftskontroll	300
MABIT (Marin bioteknologi i Tromsø)	2 500
Posisjons- og fangstrapporteringssystem	1 500
Deltagelse i EUs strålevernprogram	670
Utvikling av bestandsestimeringsmodell for torsk	400
Diverse prosjekter	2 415
Sum	19 285

Samlet disponibelt beløp for 1998 utgjorde 19,285 mill kroner, som omfatter bevilgning over Fiskeridepartementets budsjett for 1998 på 18,485 mill kroner og overførte midler fra 1997 på 0,8 mill kroner.

Innsatsen på markeds- og industriell FoU har vært rettet mot markedsprosjekter i regi av Eksportutvalget for fisk (EFF) (1,4 mill kroner), markedsrettet produktutvikling i regi av Fiskeriforskning (2,25 mill kroner), og mot en nærmere vurdering av behovet og forutsetningene for et produktutviklingssenter for næringsmiddelindustrien. Formålet med å utrede et produktutviklingssenter er å gi departementet grunnlag for en nærmere vurdering av behovet og betingelsene for etablering av et slikt senter.

Gjennom EFF har Fiskeridepartementet støttet oppbygging av markeds kunnskap på strategiske områder. Dette gjelder på områder som systematisering av fangstinformasjon, produksjonsstatistikk, handelsdata, konsumentinformasjon og analyse av globale trender og enkeltmarkeder. I tillegg er det gitt støtte til EFFs arbeid med markedsadgang og oppbyggingen av informasjonssystemer for tariffære og ikke-tariffære handelshindre.

Satsingen på markedsbasert produktutvikling har omfattet fire delprosjekter:

- spørreundersøkelse for å klarlegge produktutviklingsbehov
- nettverksbygging
- tilrettelegge eksamensrettet etterutdanningskurs i markedsbasert produktutvikling
- styrking av Fiskeriforskningens tjenestetilbud overfor industrien innenfor produktutvikling.

Aktivitetene innenfor NUMARIO har vært konsentrert om kveite, skjell og steinbit. Omtrent halvparten av produksjonsmålet på 500 000 kveiteyngel ble nådd i 1998, noe som er en dobling av produksjonen fra 1997. Markedsundersøkelsen på steinbit viser at det finnes segmenter som er villige til å betale en høy pris for oppdrettssteinbit. Det ble produsert 2 millioner kamskjellyngel i 1998, noe som var over produksjonsmålet. Det ble eksportert 5 tonn blåskjell i 1997 mot forventet 100-200 tonn. Dette skyldes at en ennå ikke har kommet langt nok i etablering av nødvendig infrastruktur. Et særlig forhold departementet arbeider med er sikring av algegiftskontroll. Det ble bevilget 0,3 mill kroner til dette ved Veterinærinstituttet i 1998.

Arbeidet med Program for marin bioteknologi i Tromsø (MABIT) startet opp i 1997. MABIT er et næringsrettet forsknings- og utviklingsprogram med forsknings- og industrielle miljøer som deltakende parter. Programmet skal styrke bioteknologimiljøet i Tromsø gjennom økt FoU-aktivitet, kunnskapsoppbygging og økt industriell og kommersiell utvikling.

Det er gjennomført et prosjekt for utprøving av metoder og løsninger for elektronisk fangst- og posisjonsrapporteringssystem. Prosjektet omfatter en forvaltningsdel i regi av Fiskeridirektoratet og en næringsdel i regi av Norges Fiskarlag. Innenfor forvaltningsdelen er forskjellige løsninger for elektronisk posisjons- og fangstrapportering utredet og prøvd ut. Prosjektet avsluttes i 1998. Erfaringene vil gi grunnlag for innføring av denne type systemer i fiskerinæringen i løpet av kort tid.

Det er i ferd med å bli igangsatt et prosjekt for å forberede hvordan et bredere faglig grunnlag, sammen med den biologiske, kan trekkes inn i en systematisert rådgivning før reguleringene og andre forvaltningstiltak fastsettes.

Prioriteringer for 1999

Fiskeridepartementet vil delta i EFFs videreføring av arbeidet med markedsadgang og oppbyggingen av et markedsovervåkingssystem i 1999. Innenfor satsingen på markedsrettet produktutvikling vil det bli lagt særlig vekt på å få til en ytterligere styrking av Fiskeriforskningens tjenestetilbud til industrien, kompetanseformidling og nettverksbygging, og rådgivning til forvaltningen i markeds- og industrispørsmål. Departementet vil ta endelig stilling til den videre oppfølgingen av et eventuelt produktutviklingssenter når den planlagte utredningen om dette foreligger. Samlet er det avsatt 4 mill kroner til disse tiltakene.

Strategien for NUMARIO vil bli gjennomgått i forhold til programmets overordnede mål, med basis i de erfaringene som er gjort. De ordinære virkemidlene i Norges forskningsråd og Statens nærings- og distriktsutviklingsfond (SND) vil bli gjennomgått

for å vurdere om de er godt nok egnet for å fremme næringsutvikling av marine arter. Fiskeridepartementet vil i 1999 sette av 10 mill kroner til NUMARIO. NUMARIO finansieres i samarbeid med Landbruksdepartementet og Kommunal- og regionaldepartementet.

Fiskeridirektoratet vil sette i gang et overvåkingsprogram for å sikre en næringsmiddelhygienisk omsetning av skjell, og det er satt av 1 mill kroner til dette formålet i 1999. I tillegg avsettes det 0,5 mill kroner til Veterinærinstituttet for å sikre en effektiv og nasjonal kvalitetstesting av alggifter i skjell, jf Innst S nr 211 (1997-98).

Fiskeridepartementet vil i 1999 sette av 4 mill kroner til MABIT-programmet.

Prosjektet for å utvikle en systematisert forvaltningsrådgivning bygget på et bredt faglig grunnlag vil bli videreført.

Det vil under denne posten også kunne bli aktuelt å støtte prosjekter knyttet til havner og infrastruktur for sjøtransport.

BUDSJETTFORSLAGET

Post 01 Driftsutgifter

Bevilgningen på posten dekker lønns- og driftsutgifter ved Ernæringsinstituttet. Det fremmes forslag om å bevilge 13,5 mill kroner på posten i 1999.

Post 21 Spesielle driftsutgifter

Midlene på denne posten skal dekke driftsutgifter knyttet til Ernæringsinstituttets oppdragsvirksomhet, jf kap 4023 post 01 Inntekter Ernæringsinstituttet. Det fremmes forslag om å bevilge 5,63 mill kroner på posten i 1999.

Post 50 Tilskudd Norges forskningsråd, kan overføres

Det fremmes forslag om å bevilge 195 mill kroner på posten i 1999. Innenfor denne bevilgningen settes det av midler til dekning av Fiskeridepartementets bidrag til Norsk teknologiråd og Fiskeridepartementets bidrag til strålevernprogrammet Nuclear Fision Safety i EUs 4. rammeprogram.

Post 70 Tilskudd Fiskeriforskning i Tromsø, kan overføres

Det fremmes forslag om å bevilge 16 mill kroner på posten i 1999. I tillegg er 2,8 mill kroner foreslått øremerket under kap 1020 Havforskningsinstituttet, post 01 Driftsutgifter, til dekning av de faste utgiftene i forbindelse med Fiskeriforsknings leie av forskningsfartøyet «Jan Mayen», jf omtale under kap 1021 Drift av forskningsfartøyene, post 01 Driftsutgifter.

Post 71 Tilskudd til utviklingstiltak, kan overføres

Det fremmes forslag om å bevilge 20,5 mill kroner på posten i 1999.

KAP 4023 INNTEKTER (jf kap 1023)

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap	Vedtatt	Forslag
		1997	budsjett 1998	
01	Inntekter Ernæringsinstituttet	9 834	5 320	5 630
	Sum kap 4023	9 834	5 320	5 630

Post 01 Inntekter Ernæringsinstituttet

Inntektene under denne posten knytter seg til Ernæringsinstituttets oppdragsvirksomhet, blant annet prosjektoppdrag som blir finansiert av andre enn Fiskeridepartementet. Det fremmes forslag om å bevilge 5,63 mill kroner på posten i 1999.

Programkategori 16.30 Fiskeri- og havbruksforvaltning

Kategori 16.30 Fiskeri- og havbruksforvaltning fordelt på kapitler

(i 1 000 kr)

Kap	Betegnelse	Regnskap 1997	Vedtatt budsjett 1998	Forslag 1999	Pst endr 98/99
1030	Fiskeridirektoratet (jf kap 4030)	222 991	222 955	245 800	10,2
1040	Til gjennomføring av fiskeri- avtalen	109 428	115 000		-100,0
1050	Diverse fiskeriformål	21 962	16 145	23 310	44,4
2415	Statens nærings- og distriktsutviklingsfond	32 709	78 000	62 500	-19,9
Sum 16.30 Fiskeri- og havbruks- forvaltning		387 090	432 100	331 610	-23,3

Kategori 16.30 Fiskeri- og havbruksforvaltning fordelt på postgrupper

(i 1 000 kr)

Post- gruppe	Betegnelse	Regnskap 1997	Vedtatt budsjett 1998	Forslag 1999	Pst endr 98/99
01-20	Driftsutgifter	222 489	222 100	245 000	10,3
30-49	Nybygg, anlegg	502	855	800	-6,4
70-89	Overføringer til private	164 099	209 145	85 810	-59,0
Sum 16.30 Fiskeri- og havbruks- forvaltning		387 090	432 100	331 610	-23,3

Innledning

Programkategorien omfatter Fiskeridirektoratet i Bergen og den ytre fiskerietat. Kategorien omfatter videre utgifter knyttet til virkemidler overfor fiskeri- og havbruksnæringen, herunder de fiskeripolitiske tilskuddsordningene som kanaliseres gjennom Statens nærings- og distriktsutviklingsfond (SND), fiskeriatvaten og kvinnerettede og kompetansehevende tiltak. Når det gjelder den årlige fiskeriatvaten blir det fremmet en egen proposisjon om denne etter at det er ført forhandlinger mellom staten og Norges Fiskarlag. Bevilgningsforslaget i forbindelse med avtalen inngår derfor ikke i St prp nr 1.

Mål og utfordringer

Ressursforvaltning og strukturtiltak

Fiskeripolitikken skal legge til rette for en lønnsom utvikling av fiskerinæringen. Fiskeridepartementet har som mål å føre en ressursforvaltning som er basert på vitenskapelige tilrådinger og som fremmer en langsiktig bærekraftig utnyttelse av de levende marine ressursene. Vern og bærekraftig bruk av ressursene må kombineres. En sentral utfordring i forbindelse med bevaring av biologisk mangfold i havet er å få til en mer helhetlig forvaltning der oppmerksomheten rettes mot såvel kommersielle som ikke-kommersielle arter, og sammenhengene mellom dem.

Fiskerimyndighetene vil i hovedsak videreføre ressursforvaltningen og reguleringene slik de har vært utført de siste årene, og utvikle dette videre i 1999. Ressurskontrollen vil bli opprettholdt på et høyt nivå.

Fiskeridepartementet legger vekt på at de fangstmetodene som anvendes innenfor fiskeriene skal ivareta behovet for beskyttelse av biologisk mangfold og de marine leveområdene, blant annet gjennom fortsatt utvikling av skånsomme og selektive fiskeredskaper og sorteringsmekanismer, og gjennom regelverk som hindrer yngelbeskatning, utkast med videre. Fiskeridepartementet arbeider for at dette følges opp både nasjonalt og internasjonalt.

Det er et mål å fremme totalutnyttelse av de marine ressursene ved å ta vare på og utnytte biproduktene. For å nå målet om lønnsom totalutnyttelse må flåten bli i stand til å håndtere og bringe på land betydelig mer av dette råstoffet enn i dag. Dette er avhengig av at man utvikler teknologi, fartøyer, infrastruktur, markeder og rammebetingelser som gjør det mulig å produsere kostnadseffektivt og bevare kvaliteten på biproduktråstoffet.

Departementet vil arbeide for å bedre driftsvilkårene for fiskeflåten, blant annet ved en bedre tilpasning av kapasiteten i fiskeflåten til ressursgrunnlaget. Det er fremdeles nødvendig å redusere den totale fangstkapasiteten for å få en bedre struktur- og kapasitetstilpasning i fiskeflåten. Dette vil bidra til å bedre lønnsomheten til de gjenværende fartøyene og legge til rette for større grad av fornyelse i flåten. En stram forvaltningspraksis og oppfølging, og kontroll av vilkår som kreves ved konsesjon og kjøp videreføres.

Strukturen i norsk fiskerinæring er preget av små og mellomstore enheter, både innenfor flåte og industri, og det er fortsatt et mål å opprettholde og legge til rette for en variert struktur innenfor fiskerinæringen.

Internasjonale prosesser - ressursforvaltning

Uregulert fiske i internasjonalt farvann er en stor trussel mot en bærekraftig ressursforvaltning. Presset på fiskeressursene vil øke og vil kunne stå i motstrid til en bærekraftig utvikling av enkeltbestander. Bestandsuttaket i Nordsjøen ligger i dag på et uforsvarlig høyt nivå for flere arter.

Over 90 pst av norsk fiske foregår på bestander som forvaltes i samarbeid med andre land. Norsk fiskeriforvaltning deltar aktivt i flere internasjonale prosesser for å ivareta norske fiskeripolitiske mål og prioriteringer. Forpliktende internasjonalt samarbeid er således avgjørende for mulighetene til å forvalte ressursene på bærekraftig vis og holde kontroll med det totale uttaket av fisk. Fiskeridepartementet vil arbeide for å stanse uregulert fiske i internasjonale farvann. Dette gjelder både «Smuthullet» i Barentshavet, «Smuthavet» i Norskehavet og det uregulerte fisket i mer fjerntliggende farvann som norske interesser deltar i.

Norge har avtaler om fiskerisamarbeid med Russland, EU, Island, Grønland, Færøyene og Polen. Innenfor disse avtalene forhandles det om årlige kvoteavtaler og reguleringstiltak. I forbindelse med kvoteavtalene arbeider en fra norsk side for å få aksept for reguleringsprinsipper som legger vekt på en forsvarlig ressursutnyttelse.

Når det gjelder ressursforvaltningen i Nordsjøen vil Norge arbeide aktivt innenfor det bilaterale fiskerisamarbeidet med EU for å medvirke til gode forvaltnings- og kontrollordninger. I dette forvaltningssamarbeidet er det en økende forståelse for at et samarbeid på kontrollsidene er et viktig bidrag til en bedre forvaltning i Nordsjøen. Derfor vil samarbeidet mellom EU-kommisjonen og Norge bli styrket i tiden framover. I tillegg til kontrollavtalene med Danmark, Irland, Skottland og Sverige tas det sikte på å inngå kontrollavtaler med Nederland, England og Frankrike, siden kompetansen for kontrollansvaret i EU er tillagt medlemslandene.

De viktigste fiskeslagene i Barentshavet befinner seg både i russisk og norsk jurisdiksjonsområde. Det er derfor av avgjørende betydning å videreføre samarbeidet mellom fiskeri- og kontrollmyndighetene i Norge og Russland. Gjennom Den blandede fiskerikommisjonen fastsetter Norge og Russland reguleringstiltak for fisket i Barentshavet, herunder avsetning til tredjeland. De felles reguleringstiltakene gjelder blant annet kriterier for stenging av områder på grunn av for stor innblanding av småfisk og bruk av sorteringsrist i trålfisket.

Siden slutten av 1996 har norske fiskeriforskningsfartøyer hatt problemer med å komme inn i russisk økonomisk sone. Dette har ført til lavere forskningaktivitet i Barentshavet. Den reduserte forskningen har medført større usikkerhet om bestandsstørrelsen på viktige fiskeslag i Barentshavet. I en tid da fiskekvotene er på vei nedover, vil ufullstendig vitenskapelig grunnlag for bestandsvurderingen som en konsekvens av det internasjonalt vedtatte «føre-var» prinsippet medføre ytterligere reduksjon for kvotenivået i Barentshavet. Norge har vært i kontinuerlig kontakt med Russland med sikte på å gjenopprette forskningssamarbeidet slik at en igjen kan få et mer

fullstendig vitenskapelig grunnlag for fastsettelse av kvoter. Departementet har håp om at de gjenstående problemene kan løses i forbindelse med høstens møte i Den blandede fiskerikommisjonen.

Havbruksforvaltning

Fiskeridepartementet vil arbeide for at havbruksnæringen blir en bærekraftig, balansert, lønnsom og livskraftig distriktsnæring. Økt verdiskaping for derigjennom å trygge bosettingen, står sentralt. Fiskeridepartementets mål er å legge rammebetingelser og konkurransevilkår til rette, slik at Norges naturgitte forutsetninger kan utnyttes fullt ut og samtidig bidra positivt til verdens matvareproduksjon. Det vil bli arbeidet videre med å utvide spekteret av norske oppdrettsarter og å utvikle nye markeder.

Lakseavtalen mellom Norge og EU som ble inngått i 1997 er med på å sikre næringen stabile rammebetingelser de nærmeste årene. Oppdrettsnæringen har selv hovedansvaret for å skape balanse i produksjonsveksten i næringen, men Fiskeridepartementet vil bidra til at produksjonsveksten blir mest mulig balansert og bærekraftig. Fiskerimyndighetene vil også i 1999 sette rammebetingelser for næringen som vil medføre produksjonsregulerende tiltak og kontroll for å sikre at tiltakene overholdes. Ordningen med førkvoter vil derfor bli videreført, men på et noe høyere nivå enn i 1998. I tillegg vil de 31 konsesjonene som rettildeles i Finnmark og Troms kunne komme i gang i 1999.

Problemet med rømming og lakselus er fortsatt en stor utfordring for fiskeriforvaltningen. Fisk som rømmer representerer i seg selv store tap for næringen, men utgjør også en faktor i forhold til ville bestander av anadrom laksefisk og for fisk i oppdrett, både ved potensiell sykdomsspredning og genpåvirkning. Lakselus er anslått til å påføre næringen årlige tap på flere hundre millioner kroner, og den medfører en trussel også for villfisken. Fiskeriforvaltningen vil arbeide videre for å løse disse utfordringene.

I tillegg vil en videreutvikle og innføre nye bestemmelser og systemer som kan bidra til ytterligere forbedring av helse- og miljøtilstanden i næringen. Dette betinger også en gjennomgang av lov- og forskriftsverket for havbrukssektoren.

Marked, omsetning og industri

Fiskeridepartementet har som mål å legge til rette for økt verdi av norsk fiskeeksport og økt verdiskaping i Norge. Det vises til St meld nr 51 (1997-98) Perspektiver på utvikling av norsk fiskerinæring, som legger et verdikjedeperspektiv til grunn for fiskeripolitikken. Med utgangspunkt i markedsutfordringen drøftes blant annet behovet for forbedringer i verdikjeden.

Arbeidet med internasjonale handelsavtaler, økt satsing på felles markedsføring, forskning og utvikling, arbeid for større foredlingsgrad og bedring av produktene kvalitet, er sentrale elementer for å nå dette målet. Fra myndighetenes side vil det bli arbeidet mer aktivt for å bedre handelsvilkårene generelt. I forhold til EU vil arbeidet med oppfølging av lakseavtalen og iverksetting av avtalen om veterinær grensekontroll gis høy prioritet. Selv om EU også på lang sikt vil utgjøre hovedmarkedet for norsk fisk, er det et mål for myndighetene å gjøre norsk eksport mindre avhengig av EU.

Når det gjelder markeder utenfor EU, vil særlig arbeid for å bedre adgangen til markeder i Asia og Øst-Europa bli vektlagt. Viktige ansvarsområder for myndighetene vil være aktiv deltakelse ved nye lands søknadsprosesser til World Trade Organization (WTO), i tillegg til arbeid innenfor området helse, sunnhet og kvalitet. Dersom generelle tollreduksjoner blir en del av den nye forhandlingsrunden i WTO, vil det være viktig for Norge at disse tollforhandlingene også omfatter handelen med fisk og fiskeprodukter, og at de tar for seg ikke-tariffære spørsmål innenfor sektoren.

Fiskeindustrien står overfor utfordringer både med hensyn til omstilling og for å få til økt bearbeiding av produktene. Mange bedrifter har imidlertid problemer med å skaffe kvalifisert arbeidskraft. Dersom industrien ikke lykkes med å forbedre intern-miljøet i bedriftene og i større grad unngå permitteringer, vil fiskeindustrien ikke framstå som en attraktiv arbeidsplass, og fiskeindustriens bidrag til å opprettholde bosettingen i mange kystsamfunn kan bli redusert. Bedring av både inntjening og intern-miljø er i hovedsak

næringens eget ansvar, men myndighetene vil så langt som mulig bidra til å tilrettelegge forholdene slik at industrien kan framstå som en attraktiv arbeidsplass.

Kystsoneforvaltning

Målet for fiskeriforvaltningens engasjement innen kystsoneforvaltning er å sikre tilgangen på tilstrekkelige sjøareal for utvikling av fiskeri- og havbruksnæringen, å sikre framkommelighet og sikker sjøverts ferdsel langs kysten, og å sikre tilstrekkelige arealer til de viktigste havnene.

Arealplanlegging i medhold av plan- og bygningsloven og arbeid med verneområder i kystsonen er prosesser som påvirker tilgangen på areal for fiskeri- og havbruksnæringen. Disse prosessene legger også føringer for tilgangen på areal til havner og sjøverts ferdsel. Fiskeridepartementet vil videreføre arbeidet med å styrke deltakelsen i denne typen prosesser. Det skal særlig arbeides for å bli involvert i prosessene også forut for høringsrunder.

Miljøverndepartementet, Fiskeridepartementet og Administrasjonsdepartementet startet i 1996 et to-årig utviklingsprosjekt for regional kystsonoplanlegging innenfor rammene av fylkesplanleggingen. Formålet med prosjektet er å utvikle gode eksempler på samordnede regionale retningslinjer og samarbeidsrutiner for forvaltning og utvikling av kystsonen, med vekt på bærekraftig arealforvaltning. Prosjektet er nå inne i avslutningsfasen og vil bli fulgt opp av Fiskeridepartementet i samarbeid med Miljøverndepartementet og Arbeids- og administrasjonsdepartementet.

Fiskeridepartementet vil delta i det videre arbeidet med utforming av politikk for vern av marine områder i Norge, gjennom bidrag til en Stortingsmelding om kystvern som Miljøverndepartementet skal legge fram våren 1999.

Fiskeridepartementet tar sikte på å følge med i kommunenes og fylkeskommunenes arealdisponering i og rundt våre viktigste havner. Der hvor kommunal og fylkeskommunal planlegging ikke fører til at de nasjonale havnene sikres tilstrekkelige arealer og en tilfredsstillende integrasjon med samferdselsnettet forøvrig, vil det kunne bli vurdert å bruke statlig planleggings- og reguleringsmyndighet.

Diverse fiskeriformål - kvinnerettede og kompetansehevende tiltak

Styrking av kompetanse, høyere kvinnedeltakelse og rekruttering av ungdom til fiskeri- og havbruksnæringen er grunnleggende forutsetninger for økt verdiskaping i næringen, og dermed for utvikling av kystdistriktene som attraktive bo- og arbeidsplasser for både kvinner og menn.

Målene med Fiskeridepartementets tilskuddsordninger til kvinnerettede og kompetansehevende tiltak er henholdsvis å bedre kvinnenenes situasjon i fiskerinæringen og i fiskeriavhengige kystsamfunn og å legge til rette for å sikre og styrke kompetansen i næringen. Tiltakene skal samtidig bidra til økt verdiskaping innenfor hele verdikjeden.

Status på området

Ressursforvaltning og strukturtiltak

Førstehåndsverdien i den fangstbaserte næringen er økt fra 8,5 mrd kroner i 1996 til 9,1 mrd kroner i 1997. Samlet fangstmengde fra norske fartøy har økt fra 2,6 mill tonn i 1996 til om lag 2,8 mill tonn i 1997. Fangstmengden fra utenlandske fartøy landet i Norge har økt fra 302 000 tonn i 1996 til 380 000 tonn i 1997. Ressurssituasjonen i torske- og sildesektoren har ført til at store deler av fiskeflåten har hatt god inntjening i 1997. I 1998 har en kraftig økning i prisene for en rekke fiskeslag bidratt til gode fangstinntekter.

Ressurssituasjonen

Bestandssituasjonen for norsk arktisk torsk er av Det internasjonale råd for havforskning (ICES) anslått å ligge innenfor sikre biologiske grenser. Etter 1997 har det vært en betydelig nedskrivning av bestandsstørrelsen for norsk-arktisk torsk. Foreløpige signaler tilsier at forskerne vil anbefale en ytterligere kvotereduksjon i 1999.

Bestanden av sei nord for 62° nord antas å være innenfor sikre biologiske grenser. Likevel må uttaket fra bestanden fortsatt begrenses i tiden framover slik at en kan unngå at gytebestanden kommer utenfor sikre biologiske grenser.

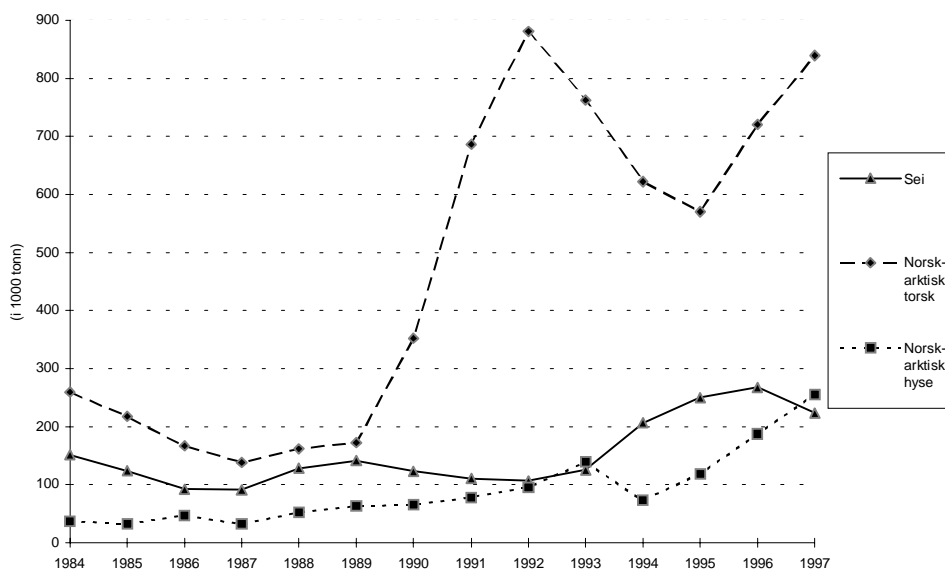
I de siste årene har bestandssituasjonen for norsk vårgytende sild vært svært god. Det antas at bestanden er på sitt maksimum i 1998, og det forventes at bestanden vil avta i størrelse i de kommende årene.

Bestanden av lodde i Barentshavet er fortsatt utenfor sikre biologiske grenser. Det ble derfor ikke drevet fiske etter lodde i Barentshavet i 1998.

Sildebestanden i Nordsjøen er estimert til å være utenfor sikre biologiske grenser. Bestandssituasjonen for makrell i Norskehavet har bedret seg.

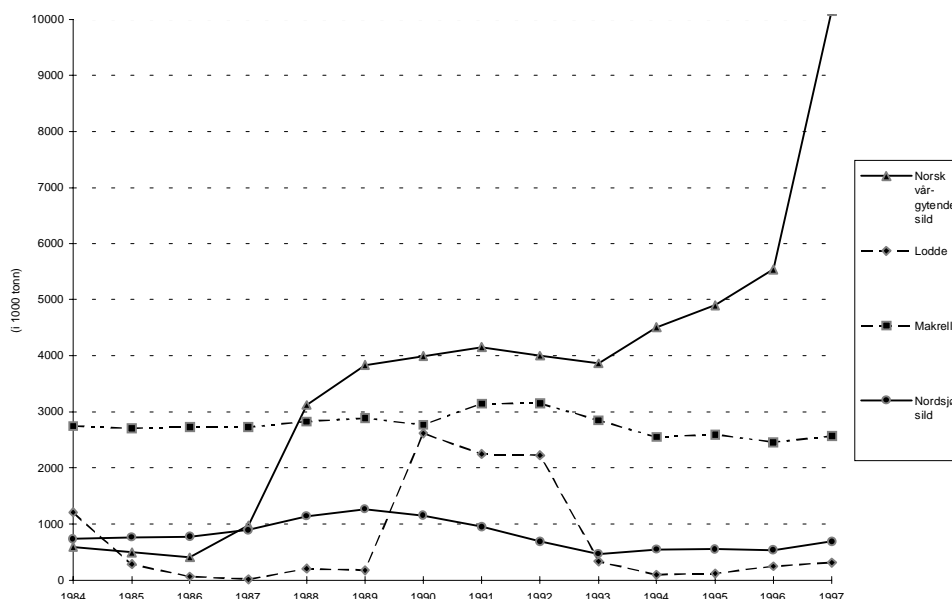
Vågehvalbestanden er på et tilfredstillende nivå. Bestanden av grønlandssel i Østisen og Vesterisen antas å være i vekst. Nye bearbejdede estimater av grønlandssel i Østisen og klappmyss vil bli lagt fram i 1998.

Utvikling i gytebestanden for bunnfisk i
Barentshavet i perioden 1984 - 1997

*Utvikling i gytebestanden for pelagisk fisk
i perioden 1984 - 1997*

Ved Stortingets behandling av Ot prp nr 58 (1997-98) Om lov om endringer i lov av 3. juni 1983 nr 40 om saltvannsfiske mv ble det gitt hjemmel i loven til å pålegge fiskefartøy å ha satellittsporingssystem ombord, hjemmel til opprettelse av et register til bruk i denne sammenheng, og hjemmel til at fartøy skal kunne pålegges å ha observatør ombord. Dette er en oppfølging av kvoteavtalen mellom Norge og EU for 1998.

Fiskeridirektoratet har utarbeidet en tidsplan for iverksetting av sporing av norske fartøyer. Det tas sikte på å starte med fartøyer over 24 meter lengste lengde i 1999. Videre vil en ordning med bruk av inspektører om bord i fiskefartøy startes opp.

Fiskeridepartementet innførte i 1997 adgangsbegrensning i kystnottfisket etter makrell og en konsesjonsordning for trålfisket etter norsk vårgytende sild for å legge til rette for en bedre kapasitetstilpasning.

Interessen for investeringer i fiskeflåten har økt de siste årene. For å imøtekomme behovet for økt fornyelse innenfor deler av fiskeflåten, ble det bevilget 75 mill kroner til kontraheringstilskudd og 25 mill kroner til en kondemneringsordning for kystflåten som er iverksatt i 1998.

Fra 1. januar 1997 ble Statens Fiskarbank integrert i Statens nærings- og distriktsutviklingsfond (SND). Fiskeridepartementet har gjennom SND arbeidet for å samordne virkemiddelbruken i alle ledd av fiskerinæringen, og å gi flåten tilgang på det samme virkemiddelapparatet som andre norske næringer. Fiskeridepartementets overordnede fiskeripolitiske retningslinjer til SND for virkemiddelbruken overfor fiskeri- og havbruksnæringen ble revidert i mars 1998.

I 1998 ble det bevilget 115 mill kroner over støtteavtalen til fiskerinæringen, herav nevnte 25 mill kroner til kondemneringsordningen. Kondemneringsordningen er nå iverksatt. Kondemneringstilskudd kan gis til fartøyer innenfor deler av kystfiskeflåten. Det stilles krav til aktivitet, fartøystørrelse, eiertid og fartøyets alder. Tilskuddet blir utmålt blant annet ut fra fartøyets bruttotonnasje. Det kan også gis tilskudd til søkere som planlegger å videreføre fisket med et utskiftingsfartøy. Pr september 1998 er ordningen i en fase hvor aktuelle søkere oversender sine søknader til SND. En evaluering av ordningen kan først finne sted etter at de innkomne søknadene er behandlet.

Internasjonale prosesser - ressursforvaltning

Kontrollen med fisket i Nordsjøen har ikke vært tilfredsstillende de siste årene. Norge arrangerte i mars 1997 et fiskeri- og miljøministermøte for alle Nordsjølandene. På konferansen ble det lagt vekt på problemene med kontrollen med fisket i Nordsjøen. Etter forslag fra Norge ble det enighet om å skjerpe kontrollen med ressursuttaket i Nordsjøen, og at samarbeidet på kontrollsiden skal bedres.

Norge har arbeidet aktivt og det har lyktes med å få etablert et forvaltningsregime for norsk vårgytende sild. Dette arbeidet er basert på de prinsippene som er nedfelt i FN-avtalen om fiske på det åpne hav.

Det arbeides videre med å få internasjonal aksept på forvaltningsregimet for torsk i internasjonalt farvann i Barentshavet. Det vil bli jobbet aktivt for å finne en løsning på konflikten om fisket i «Smuthullet».

Når det gjelder de regionale forvaltningsorganisasjonene NAFO og NEAFC arbeides det for tiden med flere ulike prosesser for å tilpasse organisasjonene til den seneste utviklingen i internasjonal havrett, blant annet FN-avtalen om fisket på det åpne hav og FAOs flaggavtale om fremme av fiskefartøyers overholdelse av internasjonale bevarings- og forvaltningstiltak på det åpne hav. I 1999 vil NEAFC iverksette et internasjonalt kontroll- og håndhevelsesregime for internasjonalt farvann i det nordøstlige Atlanterhavet. Det er også nødvendig å følge utviklingen i andre regionale forvaltningsorganisasjoner som CCAMLR, ICCAT og Den sørøstatlantiske fiskeriorganisasjonen (SEAFO). Når det gjelder Fiskeridepartementets engasjement i internasjonale organisasjoner vises det forøvrig til omtale under kap 1001 Deltakelse i internasjonale organisasjoner.

Det fiskerifaglige samarbeidet med EU økte i omfang i 1997. I tillegg til samarbeid om håndhevelse og kontroll har det vært arbeidet med nye forvaltningsregimer for nordsjøsild og makrell. For sild ble partene enige om å iverksette et nytt regime fra 1. januar 1998 med bedre vern av ungsild som et sentralt element.

I henhold til kvoteavtalen mellom Norge og EU for 1998 er det enighet om å fortsette arbeidet med forbedring av fiskeriforvaltningen og gjenoppbygging av nøkkelbestander i Nordsjøen. Det er blant annet vedtatt flerårige forvaltningsstrategier for nordsjøsild, makrell og rødspette. I avtalen for 1998 er det inngått enighet om å få etablert et satellittbasert sporingssystem for fartøy som fisker i hverandres soner. Partene har videre forpliktet seg til å drøfte et pilotprosjekt om observatører i makrellfisket.

Ved partsmøtet i CITES i juni 1997 foreslo Norge å nedliste sentralbestanden av nord-atlantisk vågehval fra Appendix 1 til Appendix 2. Norge fikk flertall for sitt forslag, men flertallet var ikke stort nok for å få til en nedlisting av vågehvalen. Norge vil intensivere arbeidet med nedlisting av vågehval i CITES fram mot neste partsmøte i år 2000.

Havbruksforvaltning

Havbruksnæringen hadde fortsatt vekst i 1997 med en produksjon på 310 000 tonn laks og 30 000 tonn ørret. Eksportverdien utgjorde 8,3 mrd kroner i 1997. I 1998 forventes det en ytterligere vekst på om lag 10 pst på laks og 25 pst på ørret. Førkvoteordningen, som ble innført for å stabilisere produksjonsveksten, har fungert tilfredsstillende og bidratt til en jevn produksjonsvekst.

Førkvoteordningen er videreført i 1998 og følges opp med anleggsmessige og regnskapsmessige kontroller i kombinasjon med de ordinære inspeksjonene av driftsmessige- og tekniske forhold.

Helse- og miljøtilstanden på oppdrettsanleggene er fortsatt under god kontroll og det er generelt lite omfang av sykdomsutbrudd. Dette er en følge både av næringens bevisstgjøring på helse- og miljøområdet og myndighetene sine kontroller av konsesjonsvilkårene.

Det er under utarbeidelse nye felles driftsforskrifter hjemlet både i oppdrettsloven og i den nye fiskeesykdomsloven. Dette skal bidra til en bedre koordinering av bestemmelsene som har med drift og helse å gjøre, og til samordning av forskrifter av hensyn til brukerne. Slike driftsforskrifter, som etterhvert skal gjelde for alle typer oppdrettsanlegg, vil på sikt gi en hensiktsmessig fordeling av tilsynsoppgaver og mer optimal utnyttelse av

kompetanse og ressurser i forvaltningen. Driftsforskriftene vil også innlemme nye bestemmelser som har med miljø og helse å gjøre.

Fiskeridepartementet har videreført arbeidet med ny næringsutvikling for å realisere vekstpotensialet i havbrukssektoren, jf St meld nr 48 (1994-95) Havbruk - en drivkraft i norsk kystnæring. Særlig er det satset på næringsutvikling av marine arter i oppdrett gjennom programmet NUMARIO.

Utvikling av skjellnæringen, kvalitetskontroll og overvåking

Skjell er ett av satsingsområdene i programmet for Næringsutvikling av marine arter i oppdrett (NUMARIO), som ble igangsatt i 1996. NUMARIO skal være et 4-årig supplement til pågående aktiviteter i blant annet Norges forskningsråd og Statens nærings- og distriktutviklingsfond (SND), og således komplettere dagens virkemiddelapparat. NUMARIO skal også gi råd med sikte på mer helhet i ordinære virkemidler og med hensyn på offentlige faktorer som er kritiske for næringsutvikling, for eksempel kvalitetskontroll på skjell. Det legges opp til en gradvis oppbygging av offentlig infrastruktur i takt med produksjonsøkningen.

På grunnlag av dokument nr 8:94 (1997-98) om etablering av et offentlig kontrollverk for blåskjell fattet Stortinget følgende vedtak 4. juni 1998, jf Innst S nr 211 (1997-98): «Stortinget ber regjeringen legge til rette for:

1. En videreutvikling av eksisterende kontrollrutiner i tråd med EUs skjelldirektiv.
2. At det gis nødvendige midler for å finansiere den kompetansen som er påkrevd for at analyser for godkjenning av skjell kan bli gjennomført.
3. At staten i en overgangsperiode bærer en vesentlig del av kostnadene ved kontrolltesting.
4. At SND gjennom sine virkemidler bidrar til å utvikle en eksportrettet blåskjellnæring i Norge.»

Under henvisning til dette rapporteres følgende:

1. Kvalitetsforskriften for fisk og fiskevarer er harmonisert med EUs regelverk, jf omtale under kap 1030, Fiskeridirektoratet, Kvalitetskontroll, resultater 1997-98.
2. Fiskeridepartementet vil øke sin tildeling til Norges veterinærhøgskole fra 300 000 kroner til 500 000 kroner for å sikre en effektiv og nasjonal kvalitetstesting av alggifter i skjell, jf omtale under kap 1030, Fiskeridirektoratet, kvalitetskontroll, prioriteringer for 1999. Det vises også til kap 1023 post 71 Tilskudd til utviklingstiltak.
3. Fiskerimyndighetene vil i 1999 sette i gang et overvåkingsprogram for å sikre en næringsmiddelhygienisk omsetning av skjell, jf omtale under kap 1030 Fiskeridirektoratet, kvalitetskontroll, prioriteringer for 1999. Det vises også her til kap 1023 post 71 Tilskudd til utviklingstiltak.
4. Nærings- og handelsdepartementet har, i samråd med Kommunal- og regionaldepartementet og Fiskeridepartementet, bedt SND utarbeide en strategi for sitt ordinære bidrag til lønnsom næringsutvikling på skjell. SND er bedt om å ferdigstille strategien i løpet av 1998, jf omtale under kap 2415 Statens nærings- og distriktutviklingsfond, innledning.

Retildeling av oppdrettskonsesjoner for laks og ørret i Finnmark og Troms

Under henvisning til Stortingets vedtak på grunnlag av Innst S nr 248 (1997-98), jf Dokument nr 8:112 (1997-98), vil Fiskeridepartementet gi følgende orientering:

I henhold til Fiskeridepartementets forskrift av 11. juni 1998, endret 23. juni 1998 og 2. juli 1998, vil 25 konsesjoner i Finnmark og 6 i Troms, hvorav 3 i Nord-Troms, bli retildelt.

Ved prioriteringen av søkerne legges det blant annet vekt på:

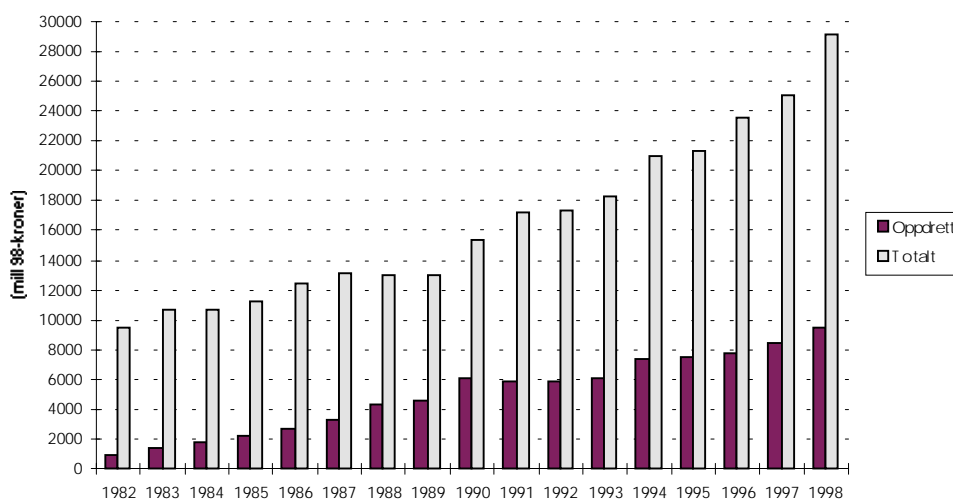
1. At søkeren kan sannsynliggjøre at prosjektet har de nødvendige økonomiske og kvalifikasjonsmessige forutsetningene for å sikre oppstart og drift.
2. At kommunen hvor søker ønsker å etablere seg legger forholdene til rette for næringen med hensyn til lokaliteter.
3. At retildelingen både skal gi nye aktører muligheter til å komme inn i oppdrettsnæringen og bidra til å styrke eksisterende oppdrettsvirksomhet.
4. At det såvidt mulig er lokalt eierskap i søkerselskapet.
5. At retildelingen kan bidra til å styrke det lokale næringslivet, for eksempel innen fiskeindustrivirksomhet i området.

Det er ikke satt vilkår med hensyn til størrelsen på søkerselskapet. Søknadsfristen er satt til 1. oktober 1998.

Marked, omsetning og industri

Eksporten av fisk og fiskeprodukter har økt gjennom hele nitti-tallet, og denne utviklingen fortsatte også i 1997, målt i både verdi og kvantum. I 1997 ble det samlet eksportert fisk og fiskevarer for 24,6 mrd kroner. Målt i kvantum økte eksporten med 10 pst fra 1996 til 1997 mens gjennomsnittsprisen var stabil. I de åtte første månedene av 1998 utgjorde eksporten av fisk en verdi på om lag 17 mrd kroner. Dette er en økning på i overkant av 21 pst sammenlignet med samme periode i 1997. Økningen skyldes i stor grad økte priser.

Total eksportverdi 1982 - 1998 ¹⁾

1) Tallene for 1998 er anslag.

EU er det viktigste markedet for norsk fisk. Om lag 59 pst av eksporten, målt i verdi, gikk til EU i 1997. De viktigste enkeltmarkedene i 1997 var Japan, Danmark og Frankrike.

Veksten i eksporten til Øst-Europa fortsatte i 1997, men flatet noe ut. Verdiøkningen fra 1996 var totalt på om lag 29 pst, og den samlede eksporten nærmet seg 3 mrd kroner. Russland har i 1997 ytterligere forsterket sin posisjon som det største markedet for norsk fisk i Øst-Europa med en samlet eksportverdi på i underkant av 1,3 mrd kroner. Det er i hovedsak frossen sild og makrell som eksporteres til denne regionen, men i 1997 var Russland også den største mottakeren av frossen oppdrettslaks fra Norge.

Tallene for Asia viser at den positive handelsutviklingen i dette området samlet sett fortsetter. Økningen av eksportverdien fra 1996 til 1997 var på rundt 12 pst, eller 17 pst dersom en ser bort fra Japan. Den økonomiske krisen har ført til en svakere utvikling i en rekke land, men dette oppveies først og fremst av en kraftig vekst i eksporten til Kina.

Norge importerte fisk og skalldyr til en verdi av om lag 4,1 mrd kroner i 1997. Import til en verdi av 1,065 mrd kroner og 657 mill kroner kom fra henholdsvis Russland og Danmark. En stor del av importen fra disse landene og Storbritannia bestod i direkte landinger fra utenlandske fartøy til norske tilvirkingsanlegg. Når det gjelder torsk, ble det i 1997 importert om lag 106 000 tonn fersk og frossen vare (produktvekt) til en verdi av om lag 1 mrd kroner. Av dette kom 88 pst fra Russland. Torsken fra Russland blir i hovedsak levert i Finnmark.

Fiskeindustrien har på nitti-tallet hatt økende produksjonsvolum og omsetning som følge av god tilgang på råstoff. Dette har imidlertid ikke gitt tilfredsstillende lønnsomhet i industrien. Spesielt har lønnsomheten i torskesektoren vært lav, mens bedrifter basert på produksjon av pelagisk fisk, fiskemel og olje har hatt en høyere inntjening. Fra midten av 1997 har det vært en betydelig økning i etterspørselen etter fisk som har medført at prisene på fisk har økt sterkt. Den økonomiske situasjonen og inntjeningen har således økt innen alle deler av fiskeindustrien. Utviklingen har ført til at fiskeindustrien den senere tid har etterspurt et betydelig større kvantum fisk enn fiskeflåtens totale kvote. Mangel på råstoff har bidratt til permitteringer innen deler av fiskeindustrien.

Arbeidet med oppfølging av lakseavtalen med EU som trådte i kraft 1. juli 1997 har krevd betydelige ressurser fra myndighetene det første året avtalen har vært i virksomhet. Dette vil fortsatt være en viktig oppgave i tiden framover.

Norge og EU-Kommisjonen forhandlet høsten 1996 fram en avtale om revisjon av EØS-avtalens Vedlegg I, veterinær sektor. Avtalen er nå ferdigbehandlet av EUs organer og vedtatt av EØS-komiteén med forbehold om Stortingets samtykke. Det er lagt opp til at avtalen skal tre i kraft 1. januar 1999. Avtalen vil gi bedre betingelser for norsk fiskeeksport til EU da den innebærer at Norge blir en del av det indre markedet i EU på veterinærområdet, og at EU dermed ikke lenger vil utføre veterinær grensekontroll av norsk fisk. Norge vil utgjøre yttergrense i EU for veterinærkontroll av fiskeprodukt fra tredjeland.

Behovet for en alternativ ordning for godkjenning av kjøpere har ført til vedtagelsen av lov om registrering i første hånd av råfisk mv. Målet med loven er å etablere en tilsynsordning med omsetningsleddene i førstehåndsomsetningen av fisk og fiskevarer. Loven trådte i kraft 1. januar 1998. Fra samme tid trådte forskrifter om registrering som kjøper i første hånd av råfisk i kraft. Fiskeridirektoratet administrerer registreringsordningen.

Forskrift om endring i forskrift om regulering av eksporten av fisk og fiskevarer trådte i kraft 1. januar 1998. Endringen innebar en oppdatering, samtidig som det ble søkt å klargjøre og forenkle forskriften. Det ble blant annet foretatt noen endringer i vilkårene for å bli godkjent som eksportør.

Kystsoneforvaltning

Fiskeridepartementet og Fiskeridirektoratet deltar i det regionale kystsoneplanleggingsprosjektet som er omtalt under mål og utfordringer. Fiskeridirektoratet deltar aktivt i kommunale kystsoneplanprosesser, jf omtale under kap 1030 Fiskeridirektoratet.

Diverse fiskeriformål - kvinnerettede og kompetansehevende tiltak

Sekretariatene i Fiskerinæringens kvinneutvalg (FKU) og Fiskerinæringens felles kompetansestyre (FFK) fungerer som faglige rådgivere for Fiskeridepartementet i rekrutterings-, likestillings- og kompetansespørsmål. Fiskeridepartementets innsats koordineres med andre departementets innsats for å oppnå en optimal utnyttelse av de totale statlige virkemidlene på områdene. Det vises til omtale av konkrete resultater under kap 1050 Diverse fiskeriformål.

KAP 1030 FISKERIDIREKTORATET (jf kap 4030)

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 1997	Vedtatt budsjett 1998	Forslag 1999
01	Driftsutgifter	222 489	222 100	245 000
45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	502	855	800
	Sum kap 1030	222 991	222 955	245 800

Innledning

Kapitlet omfatter Fiskeridirektoratet og dets ytre etat. Fiskeridirektoratet med Ernæringsinstituttet er lokalisert i Bergen.

Fiskeridirektoratet har i 1998 tatt i bruk nytt økonomisystem som skal oppfylle kravene i det nye økonomireglementet for staten. Ferdigstillelse av dokumentasjon, systemtesting og opplæring i nytt system og nye rutiner er viktige oppgaver som skal gjennomføres høsten 1998. Direktoratet vil bli tilknyttet konsernkontoordningen fra 1. januar 1999.

Den faglige virksomheten i Fiskeridirektoratet er delt på de fire områdene ressursforvaltning, havbruksforvaltning, kvalitetskontroll og kystsoneforvaltning..

Omorganiseringen av Fiskeridirektoratets ytre etat

Med bakgrunn i Stortingets vedtak om å oppheve Lov om Rettledningstjenesten i fiskerinæringen, jf Ot prp nr 33 (1996-97), Ot prp nr 2 (1997-98) og Innst O nr 18 (1997-98), er nå de to tjenestegrenene Kontrollverket og Rettledningstjenesten slått sammen til én ytre etat under Fiskeridirektoratet. Gjennomføringen skjer trinnvis. Første trinn har vært innorganiseringen i direktoratet. Den nye Avdeling for ytre etat består av fire kontorer, henholdsvis Kontor for kontroll og overvåking, Kontor for kvalitet og miljø, Sentrallaboratoriet og kontor for næringsutvikling og planlegging. Antall avdelinger i direktoratet er uendret.

De neste trinnene i prosessen er organisering av de 9 regionkontorene og deretter organiseringen av lokalkontorene. Lederne for de nye regionenhetene får tittelen regiondirektør for fiskeri og havbruk.

Samtidig med at Lov om Rettledningstjenesten opphørte 1. juli 1998, ble de fylkesvise fiskeristyrene og de kommunale fiskerinemndene nedlagt.

Fiskeridepartementet understreker at informasjon og rettledning overfor næringsutøverne fortsatt skal være en viktig oppgave for ytre fiskeriforvaltning.

RESSURSFORVALTNING**Mål**

Fiskeridirektoratet skal bidra til en bærekraftig forvaltning av de levende marine ressursene og derigjennom legge til rette for en lønnsom utvikling av fiskerinæringen. Direktoratet har en sentral oppgave med å kontrollere at det faktiske ressursuttaket er i overensstemmelse med fastsatte nasjonale og internasjonale reguleringsbestemmelser. Nødvendig statistisk materiale om fangst og lønnsomhet skal framskaffes og bearbeides.

Videre skal Fiskeridirektoratet bidra til å tilpasse kapasiteten i fiskeflåten til det ressursgrunnlaget som er tilgjengelig for norske fiskere.

Resultater 1997-98

Fiskeridirektoratet har arbeidet videre med å få gjennomført et biologisk riktigere beskatningsmønster, blant annet ved stenging av ungfiskområder. Arbeidet med lisensiering og kontroll av utenlandske fartøy som fisker i norske farvann er videreført. Kontroll med sildefisket i Ofotenområdet ble gitt høy prioritet i 1997.

Omsetningskontrollen har i perioden hovedsakelig vært rettet mot pelagiske fiskearter. Det har vært kontrollaksjoner både i sør og nord der politi, økokrim, tollvesen og skatteetaten har vært involvert.

I 1997 ble det foretatt en opprenskning av tapte garn på fiskefelt langs norskekysten. I den forbindelse ble det tatt opp store mengder garn og linebruk og diverse trålutstyr. I et samarbeidsprosjekt med Havforskningsinstituttet har Fiskeridirektoratet arbeidet med utvikling av teknologi som vil kunne bidra til begrenning av garntap og løsninger som kan gjøre tapte garn ufiskbare.

Fiskeridirektoratet har i 1997 utarbeidet nasjonale reguleringsforslag for samtlige fiskerier av kommersiell betydning. Dette omfatter forberedelse til og gjennomføring av to reguleringsrådsmøter. Det er utarbeidet strateginotat om beskatning av norsk-arktisk sei, og notatene om beskatning av norsk-arktisk torsk og norsk vårgytende sild er oppdatert. Notat om beskatningsmønstre for sei, herunder forslag til nye minstemål og maskevidde, har vært på høring og er behandlet i Reguleringsrådet. Videre omfatter arbeidet gjennomføring av vedtatte reguleringsopplegg, herunder en rekke vedtak og informasjon om adgangen til å delta, og utøvelse av de enkelte fiskerier.

Direktoratet har arbeidet med å følge opp og videreutvikle samarbeidet med andre lands kontrollmyndigheter, blant annet for å bedre kontrollen med utenlandske fartøy som fisker i norske farvann.

Fiskeridirektoratet har tatt del i arbeidet med å planlegge både kort og langsiktig næringsutvikling når det gjelder utnyttelse av dyphavsressursene i Nord-Atlanteren.

Direktoratet har bidratt til å utarbeide en melding om fiskeriforvaltning i Sør-Afrika og vært representert i en gruppe som har utarbeidet et nytt lovforslag om saltvannsfiske i Sør-Afrika. Direktoratet har hatt et samarbeid med vietnamesiske myndigheter om fiskerilovgivning og kvalitetskontroll/egenkontroll. Videre har en vurdert prosjektforslag for bruk av satellittsporingsteknologi i fiskeriene i Mosambik.

Det ble innført deltakelsesbegrensning i kystmakrellfisket fra sesongen 1997. Totalt ble det i 1997 innregistrert 1 070 søknader om erverv og konsesjon for fiskefartøy. Det er en økning på 370 søknader (om lag 53 pst) fra 1996.

Prioriteringer for 1999

Fiskeridirektoratet vil arbeide for å få til en reguleringsform som ikke bare tar hensyn til bestandssituasjonen, men som også gir det høyeste økonomiske utbyttet. Fangstreguleringene må ta hensyn til videreføring og omsetning. Det må tas hensyn til at alle flåtegrupper skal gis muligheter for lønnsom drift. For å få et optimalt utbytte, er målet å lage langsiktige strategier for ressursuttaket for de kommersielt viktigste fiskeslagene.

I utviklingen av samfunnsøkonomiske konsekvensanalyser av fiskeripolitiske tiltak vil direktoratet prioritere spørsmål knyttet til fastsettelse av forvaltningsstrategi og årlig totalkvote (TAC). Notatene om beskatningsstrategi vil bli revidert hvert år i forbindelse med ACFMs (Advisory Committee on Fishery Management) rådgivning. Videre vil direktoratet arbeide med spørsmål om beskatningsmønstre og tekniske reguleringer.

Fiskeridirektoratet vil i tiden framover være sterkt involvert i oppfølgingen av kvoteavtalen mellom Norge og EU for 1998. Dette omfatter både reguleringstiltak og kontroll. Som et ledd i arbeidet med å bedre fiskeriforvaltningen i Nordsjøen er det i kvoteavtalen avtalt at partene skal samarbeide om å etablere satellittbaserte sporingssystemer for fartøy som fisker i hverandres soner innen 1. januar 2000. Tidspunktet faller sammen med datoen for innføring av satellittsporingssystem i det vedtatte håndhevelsesregimet for NEAFC. I tråd med dette vil Fiskeridirektoratet i 1999 arbeide for innføring av sporingssystemer for berørte norske flåtegrupper på en slik måte at bestemte fiskerier blir prioritert som et ledd i prosessen. Arbeidet vil bli gjennomført i henhold til Stortingets behandling av Ot prp nr 58 (1997-98) Om lov om endringer i lov 3. juni 1983 nr 40 om saltvannsfiske mv. Det vil bli opprettet et såkalt FMC (fiskeriovervåkingssenter) i Fiskeridirektoratet som døgnkontinuerlig skal behandle og videreformidle sporingsdata. I kvoteavtalen har partene også forpliktet seg til å drøfte et pilotprosjekt om observatører i makrellfisket. Fiskeridirektoratet vil ha en sentral rolle i gjennomføringen av dette fra norsk side.

Fiskeridirektoratet vil fortsette arbeidet med å finne teknologi som begrenser garntap og/eller løsninger som gjør tapte garn ufiskbare etter kort tid.

Når det gjelder landingskontroll vil Fiskeridirektoratet opprettholde et kontrollnivå som har en preventiv effekt på utøverne i næringen, både i fangst- og kjøperleddet. Fiskeridirektoratet vil i sitt samarbeid med Skattedirektoratet og Tolldirektoratet søke å få fastlagt entydige definisjoner i regelverket og kartlagt uklarheter i nåværende lovgivning med hensyn på ulike verdibegreper som basis for beregning av offentlige avgifter ved førstehåndsomsetning.

Hele konsesjonslovgivningen vil bli gjennomgått med tanke på nødvendig forenkling og revisjon. Det er et mål å revidere regelverket for å få det mer tilpasset den tekniske utviklingen som har skjedd innen fiskeriene. Fiskeridirektoratet vil ved utforming av regelverket blant annet vurdere regelverkets effekt på økt utnyttelse av oppfiskede ressurser og eventuelle muligheter for å øke verdiskapingen. Med den overkapasiteten en har i fangstleddet, vil innsatsregulering være et sentralt reguleringstiltak også i kommende år.

HAVBRUKSFORVALTNING

Mål

Fiskeridirektoratet skal ved næringsmessig regulering og tilsyn sikre at overordnede nasjonale mål og samfunnsinteresser blir ivaretatt. Næringen skal utvikles og drives uten å medføre fare for utbredelse av sykdom eller forurensning, og uten å komme i alvorlig konflikt med det omkringliggende miljøet, lovlig ferdsel eller annen viktig utnyttelse av området.

På basis av oppdretsloven og dens forskrifter skal direktoratet, herunder ytre etat, behandle konsesjonssøknader og konsesjonsrelaterte saker med forannevnte mål som siktemål.

Fiskeridirektoratet skal ved kontrollvirksomhet sikre at gjeldende regelverk for havbrukssektoren overholdes. Direktoratet skal videre bidra til å ivareta helse- og miljøaspektene i havbruksnæringen, fremme balansert næringsutvikling og bidra til å utvikle gode forvaltningsverktøy.

Resultater 1997-98

Kontroll av førkvoteordningen har krevd store ressurser hos Fiskeridirektoratet i 1997 og 1998. Det er avdekket flere brudd på førkvotene og det er ilagt tvangsmulkt. I tillegg er det blitt foretatt helse- og miljøkontroller og anleggstekniske kontroller ved mer enn 15 pst av matfiskkonsesjonene for laks og ørret. Dette er i tråd med målsettingen for 1998.

Fiskeridirektoratet er kommet godt i gang med å revidere forskriftsverket på havbrukssiden og det er avlevert flere forskriftsutkast.

Direktoratet har i perioden avlevert flere instillinger til Fiskeridepartementet fra ulike tverrsektorielle utvalg og arbeidsgrupper, blant annet på områdene internkontroll og typegodkjenning.

Prioriteringer for 1999

Fiskeridirektoratet skal videreføre sin innsats med bidrag til det igangsatte arbeidet med revisjon av oppdretsloven med tilhørende forskriftsverk, herunder implementerings- og iverksettelsesarbeid i forbindelse med eventuell innføring av miljøovervåkingsverktøyet MOM, internkontroll og typegodkjenning av oppdrettsanlegg.

I tillegg til den ordinære kontroll- og tilsynsordningen av helse-, miljø-, drifts- og tekniske forhold, med kontroll av 15 pst av matfiskanleggene for laks og ørret, skal Fiskeridirektoratet videreføre kontrollen med bestemmelsene i forskriften om produksjonsregulerende tiltak, det vil si førkvoteordningen. Det skal foretas slike regnskapsmessige førkvotekontroller på minst 50 matfiskkonsesjoner i 1999.

Fiskeridirektoratet skal fortsette sitt arbeid med å utarbeide nødvendig tallmateriale om havbruksnæringen, deriblant statistikker, produksjonsprognoser og næringsanalyser.

Det vil bli nedsatt et eget utvalg for å forbedre rømmingsstatistikken.

KVALITETSKONTROLL

Mål

Fiskeridirektoratet skal sikre at forbrukere i inn- og utland får sunne og gode fiskevarer, av både norskprodusert og innført råstoff, i tråd med gjeldende forskrifter. Direktoratet skal medvirke til en best mulig markedsadgang for norsk fisk og fiskevarer, og til at Norges renommé som leverandør av fisk som kvalitetsprodukt opprettholdes. Samtidig skal Fiskeridirektoratets Kontrollverk med laboratorievirksomhet sørge for at kravene til dokumentasjon av kvaliteten av fisk og fiskevarer overfor forbrukerne i inn- og utland kan møtes, herunder ved de nødvendige interne og eksterne analyseoppdragene.

Resultater 1997-98

Fiskeridirektoratet har bidratt til opplæring i og innføring av egenkontrollsystem i virksomhetene i fiskeindustrien. Arbeidet med omlegging fra tradisjonell kvalitetskontroll til egenkontroll har resultert i at målet for 1998 om at 80 pst av landanleggene skal ha fått revidert sitt egenkontrollsystem er nådd. I tiden framover vil arbeidet konsentreres om en bredere godkjenning av produksjon og anlegg i henhold til kravene i det EØS-harmoniserte regelverket. En slik oppgradert godkjenning gis for å bekrefte at anleggene fyller forskriftskravene med hensyn til bygningsmessige og hygieniske forhold, og krav om vannkvalitet og egenkontroll. Foreløpig har 5 pst av landanleggene og 1 pst av fartøyene fått slik oppgradert godkjenning. Det er blitt lagt stor vekt på arbeidet for å sikre at tilførsel av vann har en kvalitet som er i samsvar med de EØS-harmoniserte kravene. 97 pst av landanleggene kan nå dokumentere tilfredsstillende mikrobiologisk vannkvalitet.

Kvalitetsforskriften for fisk og fiskevarer er blitt endret for å ivareta Norges forpliktelser i henhold til EØS-avtalen.

Fiskeridirektoratet har utarbeidet en instruks for distriktskontorenes tilsyn med skjellomsetning for å sikre et helhetlig nasjonalt tilsyn med skjellomsetningen i tråd med EUs regelverk. Det arbeides med oppfølgingen av tildelingen på 300 000 kroner til Norges veterinærhøgskole, som et ledd i å sikre den nasjonale kvalitetskontrollen på algegifter i skjell.

Utkast til ny fiskemel-/fiskeoljeforskrift ble sendt på høring i 1997. Det tas sikte på at den nye forskriften skal tre i kraft i løpet av 1998. Ved ikrafttredelsen av forskriften vil aktiviteten knyttet til arbeidet med fiskemelkontroll måtte økes.

Det arbeides med ferdigstilling av forskrifter om fôrvarer til fisk i løpet av 1998. Fiskeridirektoratets arbeid knyttet til forskriften vil kunne intensiveres ved ikrafttredelsen av forskriften. På grunn av implementering av en rekke EU-forskrifter i EØS-avtalen i løpet av 1998, vil det være nødvendig med en ny revisjon i løpet av 1998-99.

Fiskeridirektoratet har videreført arbeidet med en intensjonsavtale (MoU) mellom Fiskeridirektoratet og amerikanske myndigheter (Food and Drug Administration, FDA) for å bedre betingelsene på hygiene-, veterinær- og kvalitetsområdet ved salg av norsk fisk og fiskevarer til det amerikanske markedet. Grunnet interne forhold i FDA er arbeidet forsinket, men det forventes at en avtale kan inngås i 1998.

Avtalen med brasilianske myndigheter på hygiene-, veterinær- og kvalitetsområdet for å lette og sikre adgangen til Brasil for norsk fisk og fiskevarer har blitt forsinket på brasiliansk side. Fiskeridirektoratet har tatt initiativ overfor de brasilianske myndighetene for å gjennomgå de uavklarte deler av avtalen.

Fiskeridirektoratet har arbeidet for å opprettholde kontakten med myndighetene i en rekke øst-europeiske land, og etablere nye kontakter, med det siktemål å hindre at problemer knyttet til aksept av norske sertifikater oppstår i disse markedene. Avtaler om bruk av omforente attester er inngått med Ukraina, og det forventes at avtaler med Russland og Hviterussland vil bli inngått i løpet av 1998. Fiskeridirektoratets Kontrollverk har også oppnådd enighet om sunnhetsattester med Estland, Latvia og Ungarn.

Fiskeridirektoratet har arbeidet aktivt innenfor Codex Alimentarius, blant annet gjennom deltakelse i arbeidet i Codex-kommisjonen og i Codex-komiteéene for kontroll og sertifisering, analysemetoder og prøvetaking, og i arbeidsgruppen som har laget utkast til standard for lettsaltet sild. Fiskerikomiteéen i Codex Alimentarius møttes i Bergen i juni 1998.

Arbeidet med Fiskeridirektoratets miljødatabase (kartlegging av forekomster av fremmedstoff i de viktigste fiskeslagene) har i perioden vært konsentrert om analyser av norsk vårgytende sild, Nordsjøtsild og sei, og prøvetaking av hyse, uer, brosme og lange. Resultatene for de tungmetaller som er analysert og de organiske miljøgiftene, og radioaktivt cesium, viser verdier som ligger betydelig lavere enn de maksimumsgrenser som er fastsatt av helsemyndigheter i enkelte land og i Codex.

Fra 1. januar 1998 overtok direktoratet ansvaret for å administrere den nye ordningen med registrering av kjøpere i første hånd av råfisk.

Som en oppfølging av rådsdirektiv 96/23 fra EU iverksatte Fiskeridirektoratet fra 1. juli 1998 en plan for overvåking av restmengder av veterinærpreparat i oppdrettsfisk. I forbindelse med St prp nr 65 (1997-98) Omprioriteringer og tilleggsbevilgninger på statsbudsjettet 1998 ble det gitt en tilleggsbevilgning på 3 mill kroner til dekning av Fiskeridirektorates kostnader i 1998. Overvåkingsplanen blir videreført på permanent basis, jf omtale under prioriteringer for 1999.

Prioriteringer for 1999

Innsatsen innen kvalitetsområdet, og særlig det internasjonale arbeidet, er et viktig ledd i arbeidet med å styrke fiskeriforvaltningens innsats på industri- og markedsleddet. Arbeidet som er startet opp overfor de øst-europeiske markedene skal fortsette, og arbeidet mot de asiatiske landene skal starte opp. Deltagelsen i relevante Codex-komiteer skal økes. Samarbeidet som er etablert med islandske kontrollmyndigheter skal utvides.

Arbeidet med den praktiske gjennomføringen av veterinær grensekontroll skal være ferdigstilt og systemet operativt ved iverksettelsen av et vedtak om utvidelse av EØS-avtalens Vedlegg I.

Fiskeridirektoratet vil videreføre arbeidet med revisjon av anleggene for å gi oppgradert godkjenning. Innen utgangen av 1999 er målet at 50 pst av anleggene skal være revidert.

Arbeidet med revisjon av egenkontrollsystemene ombord på fartøy skal intensiveres. Målet for 1999 er at 30 pst av fartøyene som er oppført i Fiskeridirektørens tilvirkningsregister skal ha et revidert system.

Fiskeridirektoratet vil videreføre arbeidet med oppfølgingen av Norges veterinærhøgskole, som et ledd i å sikre den nasjonale kompetansen på alggifttesting av skjell, jf krav i Kvalitetsforskriften for fisk og fiskevarer.

Med utgangspunkt i en foreslått overvåkingsplan for å sikre en næringsmiddelhygienisk omsetning av skjell, er det nå lagt opp til at Fiskeridirektoratet skal utvikle planen videre og iverksette økt skjellkontroll, med vekt på aktive høstingsområder i løpet av 1999. Det vil bli tildelt ekstra bevilgninger til dette arbeidet over kap 1023 post 71 Tilskudd til utviklingstiltak. Overvåkingen må så langt som mulig samordnes med SNTs algeovervåkingsprogram av skjell. Fiskerimyndighetene vil, fra samme post, også øke sin tildeling til Norges veterinærhøgskole for å sikre en effektiv og nasjonal kvalitetstesting av alggifter i skjell.

Det skal arbeides for at alle laboratoriene oppnår akkreditering og at laboratoriene arbeider i henhold til standardene NS-EN 45001 og ISO/IEC Guide 25.

Fiskeridepartementet legger vekt på at «Miljødatabase» blir videreutviklet og jevnlig oppdatert. Fiskeridirektoratet skal utarbeide kvalitetssikrede resultater for innhold av metaller, klorerte organiske forbindelser og radioaktivt cesium for alle de kommersielt viktigste fiskeslagene.

Det skal gjennomføres overvåking på reststoffer i oppdrettsfisk i forbindelse med krav i EU-direktiv som inngår i EØS-avtalen.

KYSTSONEFORVALTNING

Mål

Fiskeridirektoratet skal arbeide for en balansert og bærekraftig utnyttelse av hav og kystzone og sikre tilstrekkelige og gode arealer og utviklingsmuligheter for næringsutøverne.

Resultater 1997-98

Ved årsskiftet 1997-98 har 129 kystkommuner vedtatt kystzoneplaner. 72 kommuner har plan i arbeid og 63 er i gang med rullering. Rettledningstjenesten deltar i planprosessene i henhold til målsettingen for 1998 om at direktoratet skal delta aktivt i 85 pst av de kommunale kystzoneplanprosessene.

Fiskeridirektoratet deltar i et fylkesdelplanprosjekt for kystsonen i Troms, Sør-Trøndelag og Hordaland.

Det har vært gjennomført kurs i bruk av digitale kartsystem ved samtlige fiskerisjefskontor.

Prioriteringer for 1999

Fiskeridirektoratet vil delta i det videre arbeidet med utforming av en helhetlig politikk for vern av marine områder i Norge, blant annet gjennom faglige bidrag til stortingsmeldingen om kystvern.

Fylkesplanen legger føringer på arealplanleggingen i kommunene. Fiskeridirektoratet ved ytre etat bør delta aktivt i fylkesplanarbeidet og påse at overordnede nasjonale fiskeri- og havbrukspolitiske målsettinger blir nedfelt i planene. Deltakelse i utarbeidelse av fylkesdelsplaner for kystsonen skal prioriteres.

Det er viktig å bygge opp kompetanse innen kystzoneplanlegging i hele etaten. Fiskeridirektoratet vil derfor videreføre samarbeidet med Norges Fiskarlag om kursserien «Lokalsamfunnspolitikk og kystzoneplanlegging» og dessuten delta på videregående kurs i kystzoneplanlegging i regi av Norges Fiskerihøgskole.

Fiskeridirektoratet vil samarbeide med Kystdirektoratet i saker vedrørende forvaltning og eierskap av statlig utbygde fiskerihavner.

BUDSJETTFORSLAGET

Post 01 Driftsutgifter

Bevilgningen på posten dekker lønns- og driftsutgifter ved Fiskeridirektoratet. Det fremmes forslag om å bevilge 245 mill kroner på posten i 1999.

Det skal innenfor den økte bevilgningen settes av midler til innføring av satellittovervåking og en inspektørordning for fiskeflåten, overvåkingsplan for restmengder av veterinærpreparat i oppdrettsfisk, og bidrag til Statens strålevern for overvåking av radioaktivitet i fisk og i det marine miljøet.

Post 45 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, kan overføres

Posten gjelder årlig utskifting av edb-utstyr. Det fremmes forslag om å bevilge 800 000 kroner på posten i 1999.

KAP 4030 INNTEKTER (jf kap 1030)

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 1997	Vedtatt budsjett 1998	Forslag 1999
01	Oppdragsinntekter	3 019		
02	Salg av registre, diverse tjenester	97	80	80
03	Inntekter Fiskets Gang	237	280	290
04	Fangstinntekter overvåkingsprogrammet	1 242		
06	Tvangsmulkt oppdrettsvirksomhet	3 075	540	550
07	Inntekter ved laboratoriene	2 199	2 540	2 600
08	Gebyr akvakultursøknader	3 772	2 170	2 300
09	Gebyr Merkeregisteret	708	3 200	3 300
10	Gebyr Kontrollverkets tjenester	17 002	19 558	20 000
11	Avgift fiskefôrkontroll	2 513	1 480	1 600
12	Gebyr ervervstillatelse		2 300	2 350
	Sum kap 4030	33 864	32 148	33 070

Post 01 Oppdragsinntekter

På denne posten blir det ført inntekter fra blant annet oppdrag for Kystoppsynet, regnskapsgodtgjørelser, edb-tjenester og diverse refusjoner fra andre statsetater. Det knytter seg stor usikkerhet til inntektsoverslaget for denne type oppdragsvirksomhet, og det blir derfor ikke budsjettert med inntekter i 1999.

Post 02 Salg av registre, diverse tjenester

Under denne posten blir inntektene ved salg av Merkeregisteret, edb-tjenester og salg av fiskebruksregister budsjettert. Det fremmes forslag om å bevilge 80 000 kroner på posten i 1999.

Post 03 Inntekter Fiskets Gang

Posten gjelder abonnements- og annonseinntekter fra Fiskets Gang. Det fremmes forslag om å bevilge 290 000 kroner på posten i 1999.

Post 04 Fangstinntekter overvåkingsprogrammet

Det blir ikke budsjettert med fangstinntekter i 1999 da det knytter seg stor usikkerhet til inntektsgrunnlaget.

Post 06 Tvangsmulkt oppdrettsvirksomhet

Posten gjelder inntekter fra tvangsmulkt for ulovlig oppdrettsvirksomhet. Inntektene varierer fra år til år avhengig av utviklingen i saksmassen, klagebehandling og rettsoppgjør. Det fremmes forslag om å bevilge 550 000 kroner på posten i 1999.

Post 07 Inntekter ved laboratoriene

Posten gjelder inntekter ved Kontrollverkets sentrallaboratorium og distriktslaboratoriene. Det fremmes forslag om å bevilge 2,6 mill kroner på posten i 1999.

Post 08 Gebyr akvakultursøknader

Posten gjelder gebyr ved behandling av akvakultursøknader. Det fremmes forslag om å bevilge 2,3 mill kroner på posten i 1999.

Post 09 Gebyr Merkeregisteret

Posten gjelder gebyr for innføring i Merkeregisteret. Det fremmes forslag om å bevilge 3,3 mill kroner på posten i 1999.

Post 10 Gebyr Kontrollverkets tjenester

Gebyrene er direkte knyttet til den utøvende kvalitetskontrollen. Gebyrordningen er under evaluering. Det fremmes forslag om å bevilge 20 mill kroner på posten i 1999.

Post 11 Avgift fiskefôrkontroll

Det fremmes forslag om å bevilge 1,6 mill kroner på posten i 1999.

Post 12 Gebyr ervervstillatelse

Posten ble opprettet i 1998. Det fremmes forslag om å bevilge 2,35 mill kroner på posten i 1999.

KAP 1040 TIL GJENNOMFØRING AV FISKERIAVTALEN

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 1997	Vedtatt budsjett 1998	Forslag 1999
70	Tilskudd til støtte av fiskeriene mm, <i>kan overføres</i>	109 428	115 000	
	Sum kap 1040	109 428	115 000	

Innledning

Kapitlet dekker utgifter som følger av de offentlige støtteordningene til fiskerinæringen, med unntak av ordninger som hører inn under andre departementer.

Mål

Hovedformålet med Hovedavtalen av 1964 mellom staten og Norges Fiskarlag er å bidra til at fiskerne får en inntekt på linje med andre yrkesgrupper, og å støtte tiltak som kan medvirke til en effektivisering av fisket, slik at fiskerinæringen gradvis kan gjøres selv bærende og uavhengig av støtte.

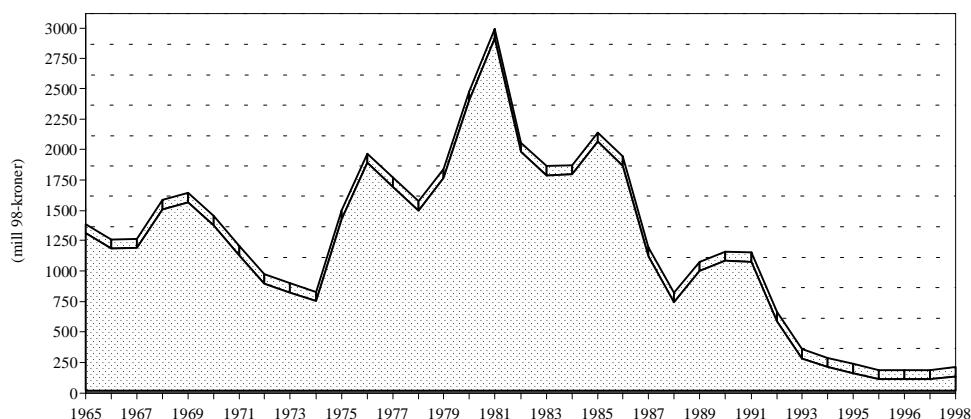
Resultater 1997-98

Hovedvekten av midlene over fiskeriavtalen har de senere årene gått til føringstilskudd og garantilott. Formålet med føringstilskuddene er å støtte føring av fisk fra områder med overskudd på råstoff til områder med underskudd på råstoff. Formålet med garantilotten er å sikre fiskerne en viss minsteinntekt i perioder hvor fisket slår feil.

I 1997 ble det bevilget 90 mill kroner på støtteavtalen for fiskerinæringen. Forbruket i 1997 var på 109,4 mill kroner, og 39,2 mill kroner i gjenstående midler ble overført til 1998. Bevilgningen for 1998 er på 115 mill kroner. Det er flere årsaker til at det blir overført beløp fra bevilgningsåret til året etter. Dels skyldes det at det kreves forholdsvis lang saksbehandlingstid etter at ordningen formelt er iverksatt, og dels at utbetaling først skjer når resultatet av fisket er kjent. Kontrollhensyn tilsier også at det er nødvendig å holde midler tilbake. Etterhvert som støttebeløpet er blitt redusert, er også overføringsbeløpene redusert.

Figuren under viser tilskudd til fiskeriene i perioden 1965 til 1998 (omregnet til 1998-kroner).

Årlig støtte til fiskeriene 1965 - 1998

Midler bevilget over fiskeriavtalen i 1998 er fordelt på tre hovedområder. Av bevilgningen på 115 mill kroner går 38 mill kroner (33 pst) til føringstilskudd med videre og 24 mill kroner (21 pst) til garantilott. Når det gjelder garantilott, ble det i tillegg stilt til disposisjon udisponerte midler fra tidligere år. Samlet utgjør disponibel bevilgning til garantilott i 1998 28 mill kroner. I tillegg ble det satt av 25 mill kroner (22 pst) til tilskudd til kondemnering i fiskeflåten. Ordningen administreres av Statens nærings- og

distriktutviklingsfond (SND). Resten av bevilgningen for 1998 (24 pst) går til drift av lineegnesentraler og andre tiltak, herunder selfangst. Tabellen under viser utbetalt, overført og bevilget beløp fordelt på de ulike tiltakene under hovedgruppene.

(i 1000 kr)			
	Forbruk 1997	Overført til 1998	Støtte 1998 ¹⁾
<i>Struktur-, effektiviserings- og regionale tiltak mv . . . . .</i>	5 361		25 000
Strukturtiltak fiskeflåten, kondemnering. . .			25 000
Effektiviseringstiltak	5 361		
<i>Inntektsgivende tiltak . . . . .</i>	52 871	15 383	38 000
Føringstilskudd	51 996	14 444	38 000
Særskilt støtte krabbe	594	775	
Særskilt støtte kystbrisling	281	164	
<i>Sosiale ordninger . . . . .</i>	25 600	4 000	24 000
Garantilott	25 600	4 000	24 000
<i>Andre tiltak . . . . .</i>	25 597	19 845	28 000
Reserve	-3 247	9 058	10 000
Lineegnesentraler	14 788	1 400	13 000
Selfangst	7 193	3 642	
Fiskeforsøk og rettledning.			5 000
Diverse	6 863	5 745	
Sum post 70	109 429	39 228	115 000

1) «Støtte 1998» gjelder den avtalen som er forhandlet fram mellom staten og Norges Fiskarlag, jf St prp nr 1 Tillegg nr 2 (1997-98) Om støttetiltak for fiskerinæringa for 1998.

Post 70 Tilskudd til støtte av fiskeriene mm, kan overføres

Tilskuddsramme for 1999 vil bli fremmet gjennom en egen proposisjon høsten 1998, etter at det eventuelt er ført forhandlinger mellom staten og Norges Fiskarlag.

KAP 1050 DIVERSE FISKERIFORMÅL

(i 1 000 kr)				
Post	Betegnelse	Regnskap 1997	Vedtatt budsjett 1998	Forslag 1999
71	Sosiale tiltak, <i>kan overføres</i>	1 515	1 500	2 500
73	Kvinnerettede og kompetansehevende tiltak, <i>kan overføres</i>	17 172	11 900	12 000
74	Erstatninger, <i>kan overføres</i>	1 441	1 745	1 810
78	(Ny) DNA-register for vågehval			4 500
79	Informasjon ressursforvaltning	1 834	1 000	2 500
	Sum kap 1050	21 962	16 145	23 310

Kapitlet omfatter tilskuddsordninger under Fiskeridepartementet. Det blir over dette kapitlet gitt tilskudd til kvinnerettede og kompetansehevende tiltak, Erstatninger, DNA-register for vågehval og Informasjon ressursforvaltning. I tillegg omfatter kapitlet tilskudd til drift av velferdsstasjoner for fiskere, jf post 71 Sosiale tiltak.

KVINNERETTEDE OG KOMPETANSEHEVENDE TILTAK (jf post 73)

Styrking av kompetanse, høyere kvinnedeltakelse og rekruttering av ungdom til fiskeri- og havbruksnæringen er grunnleggende forutsetninger for økt verdiskaping i næringen, og dermed for utvikling av kystdistriktene som attraktive bo- og arbeidsplasser for både kvinner og menn.

Tilskuddet til kvinnerettede og kompetansehevende tiltak forvaltes av Fiskerinæringens kvinneutvalg (FKU) og Fiskerinæringens felles kompetansestyre (FFK). FKU er et utvalg underlagt Fiskeridepartementet, mens FFK er et eget styre bestående av

representanter fra de største nærings- og arbeidslivsorganisasjonene knyttet til fiskerinæringen. Sekretariatene til FFK og FKU er samlokalisert i Tromsø.

Ordningene med kvinnerettede og kompetansehevende tiltak gir et godt utgangspunkt for å kunne fortsette et strategisk og målrettet arbeid med likestilling og kompetanseheving i fiskerinæringen, og samtidig tilpasse strategiene til nye utfordringer næringen står overfor, jf St meld nr 51 (1997-98) Perspektiver på utvikling av norsk fiskerinæring. Sekretariatene i FKU og FFK fungerer som faglige rådgivere for Fiskeridepartementet i rekrutterings-, likestillings- og kompetansespørsmål. Fiskeridepartementets innsats koordineres med andre departements innsats for å oppnå en optimal utnyttelse av de totale statlige virkemidlene på områdene.

KVINNERETTEDE TILTAK

Mål

Målet med ordningen er å styrke kvinners situasjon i fiskerinæringen og i fiskeriavhengige kystsamfunn, og legge grunnlaget for økt innflytelse og deltakelse. Viktige delmål er å få flere kvinner til å velge fiskerirelatert utdanning, å bedre kvinners muligheter til å få stillinger på alle nivå og å bidra til at flere kvinner kan etablere seg i tilknytning til næringen.

Resultater 1997-98

Det har vært gjennomført en rekke tiltak for å synliggjøre kvinners muligheter i næringen og bidra til økt rekruttering. Eksempler på dette er elevbedrifter og jenteleirer, som har vist at jentene gjennom deltakelse får et helt annet syn på utdannings- og yrkesmuligheter i fiskerinæringen.

Ulike former for kursvirksomhet har gitt mange kvinner styrket formell fiskerikompetanse og dermed større muligheter til interessante arbeidsoppgaver og karrieremuligheter i fiskerinæringen. Det er igangsatt arbeid med å legge til rette for utdanningstilbud tilpasset etter- og videreutdanningsbehov for kvinner i fiskerinæringen, der en også tar i bruk IT og nye undervisningsformer.

Erfaringer fra etablerermodellen nettverkskreditt har blitt oppsummert, og disse er videreført til det øvrige virkemiddelapparatet. Etersom SND nå finansierer nettverkskredittgrupper, har tiltakene til FKU vært konsentert om å bedre rammebetingelsene rundt etableringer og legge til rette for bedriftssamarbeid og nettverkssamarbeid for kvinner som har etablert eller ønsker å etablere virksomhet tilknyttet fiskerinæringen. I løpet av høsten arrangeres lokale skjellkurs som vil gi flere kvinner mulighet til å ta del i utviklingen av skjellnæringen i Norge.

Prioriteringer for 1999

Kompetansehevende tiltak for kvinner i næringen, og tiltak rettet mot etableringer og samarbeidsnettverk mellom kvinner i fiskeritilknyttet virksomhet i kystdistriktene, vil bli prioritert i 1999. Det vil bli arbeidet videre med å utvide undervisningsformer og tilbud tilpasset kvinner på ulike nivå og i ulike deler av næringen.

Rekrutteringstiltak for å få flere jenter til å velge fiskerifaglig utdanning og yrker i fiskerinæringen vil også bli høyt prioritert.

KOMPETANSEHEVENDE TILTAK

Mål

Formålet med ordningen er å legge til rette for å sikre og styrke kompetansen i fiskerinæringen som grunnlag for en positiv utvikling av næringen. Viktige delmål er å rekruttere ungdom til utdanning og arbeid i næringen, å legge til rette for etter- og videreutdanning tilpasset næringens behov og å fungere som et koordinerende ledd mellom næringen, forvaltningen og det øvrige virkemiddelapparatet.

Resultater 1997-98

Tabellen under gir en oversikt over tildelte prosjektmidler i 1997 fordelt på områder.

Prioriterte områder	Fiske/fangst	Fiskeindustri	Fiskeoppdrett	Felles	Totalt
Rekruttering/informasjon	215 850	-	190 000	1 021 018	1 426 868
Fagopplæring	130 000	1 014 425	399 584	-	1 544 009
Lederutvikling	-	200 000	125 000	-	325 000
Andre	25 000	-	-	265 000	290 000

De fleste prosjektene samfinansieres med næringen og andre tilskuddsytere. Tiltakene legger dermed grunnlag for en total ressursinnsats som er betydelig høyere enn Fiskeridepartementets innsats.

Området rekruttering og informasjon har vært prioritert blant annet gjennom et felles rekrutteringsprogram for FFK og FKU. Det har vært en utstrakt kontakt med bedrifter, lærere og elever for å informere om utdanning og yrker i næringen. Det er også produsert materiell til bruk i skolen. Antall søknader til videregående fiskerifaglig utdanning økte i skoleåret 1997-98.

Innen fagopplæring ble fiskeindustrien spesielt prioritert. I løpet av 1997 er det utarbeidet fjernundervisningstilbud for fagbrevsutdanning for sektorene fiske/fangst, fiskeindustri og fiskeoppdrett. Det er 20 opplæringskontor for fiskerifag langs kysten, og FFK har etablert et formelt nettverkssamarbeid mellom kontorene og FFK, og arrangerer årlige fagsamlinger og kontaktmøter.

FFK har vært en sentral part i arbeidet med pilot- og utvekslingsprosjektet «Euromat» både fiansielt og organisatorisk. I løpet av prosjektperioden har 87 personer hatt kortere eller lengere opphold i fiskerinæringen i utlandet, og fått økt motivasjon for å ta videre utdanning eller fortsette å arbeide i næringen.

Prioriteringer for 1999

Hovedområdene rekruttering, fagopplæring, lederutvikling og nyskappingsprosjekter vil bli prioritert i 1999. Rådgivning og informasjon om kompetanseheving og rekruttering til fiskerinæringen vil bli videreført.

Koordineringsarbeid i forhold til ulike rekrutteringsprosjekter langs kysten vil bli prioritert slik at kompetansen og erfaringene som bygges opp kan være tilgjengelig for nye prosjekter.

DNA-REGISTER FOR VÅGEHVAL (jf post 78)

Som en oppfølging av det arbeidet som ble startet i forbindelse med Norges forslag til Konvensjonen for handel med truede dyre- og plantearter (CITES) om nedlisting av vågehval, er det arbeidet videre med å opprette et DNA-register. Dette arbeidet bør følges opp slik at norske fiskerimyndigheter har konkrete resultater å vise til ved neste møte mellom partene i CITES i år 2000.

I forbindelse med St prp nr 65 (1997-98) Omprioriteringer og tilleggsbevilgninger på statsbudsjettet 1998 ble det gitt en tilleggsbevilgning på 2 mill kroner til oppstart av arbeidet. Kostnaden for 1999 er budsjettet til 4,5 mill kroner.

INFORMASJON RESSURSFORVALTNING (jf post 79)

Informasjonsprogrammet arbeider for å gjøre kunnskap om norsk ressursforvaltning, herunder spesielt forvaltningen av sjøpattedyr, tilgjengelig for allmenheten. Kampanjen baserer sin argumentasjon på vitenskapelige fakta.

Mål

Informasjonskampanjen i 1999 vil bli spesielt innrettet mot CITES-møtet i år 2000. Forøvrig vil det langsiktige arbeidet for å skape større forståelse for norske prinsipper for forvaltning av sjøpattedyr og marine arter fortsette. Det vil særlig bli arbeidet for å unngå boikottaksjoner og lovgivning rettet mot Norges forvaltning av marine ressurser, herunder

spesielt vågehval og sel. Informasjonskampanjen skal arbeide for at vitenskapelige data og kunnskap om norsk ressursforvaltning blir gjort tilgjengelig for beslutningtakere og publikum.

Resultater 1997-98

De internasjonale reaksjonene på norsk hval- og selfangst har i 1998 vært moderate. Verneorganisasjonenes framstøt har ikke vært like vellykket som tidligere når det gjelder å skape oppmerksomhet rundt fangsten.

Til tross for at oppmerksomheten rundt norsk hval- og selfangst er redusert i media, er det fortsatt behov for informasjon om norsk ressursforvaltning. Den allmenne kunnskapen om norsk ressursforvaltning er ofte preget av påstander fra verneorganisasjonene som ikke er basert på vitenskapelige fakta.

For å skape en motvekt til slik feilinformasjon har Fiskeridepartementet hatt et nært samarbeid med Norges Fiskarlag og Høge Nord Alliansen i arbeidet for å vinne forståelse for en bærekraftig ressursforvaltning, spesielt når det gjelder hval og sel.

Fiskeridepartementet har i 1998 engasjert to vitenskapelige rådgivere i forbindelse med informasjonskampanjen.

Prioriteringer for 1999

Arbeidet for å skape forståelse for en rasjonell utnyttelse av marine ressurser må videreføres. I 1999 vil forberedelsene til neste partsmøte i CITES kreve økt innsats knyttet til arbeidet med å få nedlistet vågehval. Det er økende aktivitet rettet mot fiskeriforvaltningen generelt, der ulike fiskearter og særlig sjøpattedyr på ikke-vitenskapelig og tildels useriøst grunnlag utpekes som truede, med oppfordring om forbrukerboikott. Denne aktiviteten vil øke, og vil kreve betydelig motaktivitet for å sikre at opinionen fortsatt blir informert om våre prinsipper for å utnytte marine ressurser generelt, slik at en på sikt kan skape en større aksept for norsk ressursforvaltning.

Samarbeidet med organisasjonene vil fortsatt stå sentralt i dette arbeidet.

BUDSJETTFORSLAGET

Post 71 Sosiale tiltak, kan overføres

Midlene på posten går til å delfinansiere velferdsstasjoner for fiskere drevet av Norges Fiskarlag, Den Indre Sjømannsmisjon og Norsk sjømannsforbund. Det fremmes forslag om å bevilge 2,5 mill kroner på posten i 1999. Dette er en økning på 1 mill kroner i forhold til vedtatt budsjett 1998.

Post 73 Kvinnerettede og kompetansehevende tiltak, kan overføres

Det fremmes forslag om å bevilge 12 mill kroner til ordningene under posten Kvinnerettede og kompetansehevende tiltak i 1999.

Post 74 Erstatninger, kan overføres

Ordningen skal dekke forskudd på erstatninger ved skade på fiskeredskaper, erstatninger med hjemmel i petroleumsloven kap VI, kompensasjon ved ilandføring av skrot som ikke kommer fra oljeindustrien, og tap av fiskefelt. Det fremmes forslag om å bevilge 1,81 mill kroner på posten i 1999.

Post 78 (Ny) DNA-register for vågehval

Bevilgningen går til opprettelse av et DNA-register for vågehval. Det fremmes forslag om å bevilge 4,5 mill kroner på posten i 1999.

Post 79 Informasjon ressursforvaltning

Det fremmes forslag om å bevilge 2,5 mill kroner på posten i 1999. Dette er en økning på 1,5 mill kroner i forhold til vedtatt budsjett 1998.

KAP 2415 STATENS NÆRINGS- OG DISTRIKTSUTVIKLINGSFOND, FISKERI- OG ANDRE REGIONALPOLITISKE TILTAK

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 1997	Vedtatt budsjett 1998	Forslag 1999
70	Tilskudd til kontrahering, <i>kan overføres</i> ¹⁾	30 084	75 000	
72	(Ny) Tilskudd til fornyelse og kapasitets- tilpasning i fiskeflåten, <i>kan overføres</i> ²⁾			60000
73	Rentestøtte stønadslån	2 625	3 000	2 500
	Sum kap 2415	32 709	78 000	62 500

1) Det ble i 1997 gitt tilsagn om kontraheringstilskudd for til sammen 91,88 mill kroner.

2) I 1998 ble det også bevilget 25 mill kroner til kondemnering av fiskefartøy over kap 1040 Til gjennomføring av fiskeritavtalen, post 70 Tilskudd til støtte av fiskerierne mm. Tilskudd til fornyelse og kapasitetstilpasning er en ny ordning som erstatter både kontraherings- og kondemneringstilskuddet.

Innledning

Statens Fiskarbank ble 1. januar 1997 integrert i Statens nærings- og distriktsutviklingsfond (SND). SND ble dermed et virkemiddelapparat for hele fiskerinæringen. I tillegg til at Statens Fiskarbanks virkemidler er videreført i SND, kan landsdekkende og distriktsrettede låneordninger over Kommunal- og regionaldepartementets og Nærings- og handelsdepartementets budsjett som administreres av SND, nå også nyttes overfor fiskeflåten i tråd med fiskeripolitiske retningslinjer. Ordningene med kontraheringstilskudd, kondemneringstilskudd og den nye ordningen med tilskudd til fornyelse og kapasitetstilpasning, som finansieres over Fiskeridepartementets budsjett, administreres av SND.

Det overordnede målet for de fiskeripolitiske virkemidlene som kanaliseres gjennom SND er å skape en bærekraftig og lønnsom fiskeri- og havbruksnæring, og gjennom dette bevare hovedtrekkene i bosettingsmønsteret, sikre trygge og gode arbeidsplasser og øke næringens lønnssevne. Fiskeridepartementet ser det som viktig at SND prioriterer innovasjon og markedsorientering av fiskeri- og havbruksnæringen.

Fiskeridepartementet fastsetter årlig overordnede fiskeripolitiske retningslinjer om virkemiddelbruken overfor fiskeri- og havbruksnæringen forvaltet av SND, fylkeskommunene og kommunene. Retningslinjene skal sikre at midlene fordeles slik at de på best mulig måte fremmer den ønskede utviklingen av næringens struktur og kapasitet.

SND vil i 1998 utarbeide en strategi for sitt bidrag til lønnsom næringsutvikling på skjell.

TILSKUDD TIL KONTRAHERING (jf post 70)

Mål

Formålet med ordningen er fornyelse og omstrukturering i fiskeflåten. Det gis tilskudd til nybygg og vesentlige ombygginger. Ordningen forvaltes i tråd med overordnede fiskeripolitiske retningslinjer.

Resultater 1997-98

Som følge av en generelt god bestandsituasjon og økte kvoter for viktige fiskeslag som sild, hyse og torsk de siste årene, er økonomien i fiskeflåten i bedring. Interessen for investeringer i fiskeflåten har økt betydelig.

Det ble bevilget 75 mill kroner til ordningen med tilskudd til fiskebåtkontrakter i 1998. Tildelingen av tilskudd skjer i tråd med de overordnede fiskeripolitiske retningslinjene fastsatt av Fiskeridepartementet og retningslinjer for tildeling av kontraheringstilskudd til innenlandske fartøy fastsatt av departementet 4. februar 1998. Føringer for fordelingen av kontraheringstilskudd ble også gitt i departementets tildelingsbrev til SND for 1998. Det har vært gitt inntil 7,5 pst i tilskudd til

nybyggingsprosjekter og inntil 3 pst i tilskudd til ombyggingsprosjekter. Pr 1. september 1998 hadde SND mottatt søknader for 58 nybyggingsprosjekter og 16 ombyggingsprosjekter. Det var på samme tidspunkt innvilget tilskudd til 27 nybyggingsprosjekter for til sammen 214,8 mill kroner, mens det var innvilget tilskudd for 9 ombyggingsprosjekter for til sammen 24,1 mill kroner.

Nybyggingsprosjekter og større ombygginger for konsesjonsbelagte fartøy over 34 meter har vært begrenset av at det kun har vært gitt utskiftingstillatelser innenfor en årlig ramme for samlede investeringer. Ordningen med utskiftingstillatelser ble opphevet i juni 1998. Utskifting av fiskefartøy styres etter dette gjennom ervervstillatelser og konsesjonsregelverket.

Ordningen med kontraheringstilskudd erstattes fra og med 1999 av post 72 Tilskudd til fornyelse og kapasitetstilpasning i fiskeflåten.

TILSKUDD TIL FORNYELSE OG KAPASITETSTILPASNING I FISKEFLÅTEN (jf post 72)

Mål

Målet med ordningen er å stimulere til fornyelse i fiskeflåten, for på den måten å bidra til at fiskeflåten i større grad blir i stand til å møte utfordringene med hensyn til høye driftskostnader, økte miljø- og kvalitetskrav og muligheten for utnyttelse av biprodukter. I tillegg er fornyelse av fiskeflåten viktig for å bedre rekrutteringen av kvalifisert og motivert arbeidskraft. Det vil også bli lagt vekt på hensynet til en tilpasning mellom fangstkapasitet og tilgjengelige ressurser innenfor de ulike fartøygruppene.

To eksisterende ordninger erstattes

I inneværende år stimuleres fornyelses- og kapasitetstilpasningsprosessen gjennom to ordninger; kontraheringstilskudd og kondemneringstilskudd. Det er bevilget henholdsvis 75 mill kroner og 25 mill kroner til disse ordningene i 1998. Midlene til ordningen med kondemneringstilskudd er finansiert over kap 1040, post 70 Tilskudd til støtte av fiskeriene mm. Både kontraherings- og kondemneringsordningen er separate ordninger med eget regelverk. Kontraheringstilskudd kan gis til nybygg og vesentlige ombygginger innenfor det vesentligste av fiskeflåten, mens støtte fra kondemneringsordningen er avgrenset med hensyn til fartøygrupper.

Prioriteringer for 1999

For å effektivisere og tilpasse virkemiddelbruken vil Fiskeridepartementet utarbeide regelverk for en koordinert støtteordning som skal stimulere til fornyelse av fiskeflåten, samtidig som hensynet til totalkapasiteten blir ivaretatt. Støtteordningen skal gjelde fra og med 1999. Ordningen vil bestå av følgende elementer:

- Støtte til fartøyeiere som tar sine fartøyer permanent ut av fiske.
- Støtte til fartøyeiere som tar sine fartøyer permanent ut av fiske, men som tar sikte på å drive fiske videre med et annet fartøy som vil innebære en betydelig fornyelse eller standardheving i forhold til det fartøyet det søkes om kondemneringstilskudd for.
- Støtte til fiskere som bygger nytt fartøy eller importerer et nyere brukt fartøy.

Utmåling av støtte innenfor de to første elementene av ordningen vil bli utformet med bakgrunn i de erfaringene som blir gjort innenfor den eksisterende kondemneringsordningen i 1998, jf omtale i programkategoriomtalen, status på området.

Midlene innenfor de beskrevne ordningene vil være tilgjengelige for søkere fra alle fartøygruppene. Det vil imidlertid bli foretatt en prioritering ved tildeling av midler ut fra i hvilke fartøygrupper behovet for fornyelse og kapasitetstilpasning er størst. SND vil være ansvarlig for den konkrete søknadsbehandlingen og tilskuddsforvaltningen basert på retningslinjer fra Fiskeridepartementet. Retningslinjene vil bli utformet blant annet med utgangspunkt i erfaringene fra kondemneringsordningen som gjelder i inneværende år.

BUDSJETTFORSLAGET

Post 70 Tilskudd til kontrahering, kan overføres

Det ble bevilget 75 mill kroner på posten for 1998. Ordningen er fra og med 1999 lagt inn under post 72 Tilskudd til fornyelse og kapasitetstilpasning i fiskeflåten. Det fremmes derfor ikke forslag om å bevilge midler på posten i 1999.

Post 72 (Ny) Tilskudd til fornyelse og kapasitetstilpasning i fiskeflåten, kan overføres

For 1998 ble det bevilget 75 mill kroner over post 70 Tilskudd til kontrahering. I tillegg ble det bevilget 25 mill kroner til kondemneringsordningen over kap 1040 post 70 Tilskudd til støtte av fiskeriene mm. Begge ordningene er fra og med 1999 slått sammen til ordningen Tilskudd til fornyelse og kapasitetstilpasning i fiskeflåten.

Det fremmes forslag om å bevilge 60 mill kroner på posten i 1999.

Post 73 Rentestøtte stønadslån

Det fremmes forslag om å bevilge 2,5 mill kroner på posten i 1999.

Programkategori 16.60 Kystforvaltning

Kategori 16.60 Kystforvaltning fordelt på kapitler

Kap	Betegnelse	Regnskap 1997	Vedtatt budsjett 1998	Forslag 1999	Pst endr 98/99
1060	Kystadministrasjon (jf kap 4060)	147 087	122 760	131 300	7,0
1064	Havnetjenesten (jf kap 4064) . .	169 613	177 000	192 000	8,5
1065	Fyrtjenesten (jf kap 4065)	195 821	188 690	195 600	3,7
1066	Lostjenesten (jf kap 4066)	291 313	281 625	302 500	7,4
1067	Trafikkentraler (jf kap 4067) . .	19 451	34 560	58 150	68,3
1070	Elektroniske navigasjons- hjelpemidler (jf kap 4070)	35 207	26 555	32 970	24,2
Sum 16.60 Kystforvaltning		858 492	831 190	912 520	9,8

Kategori 16.60 Kystforvaltning fordelt på postgrupper

(i 1 000 kr)

Post- gruppe	Betegnelse	Regnskap 1997	Vedtatt budsjett 1998	Forslag 1999	Pst endr 98/99
01-20	Driftsutgifter	571 533	552 730	599 610	8,5
21-23	Andre driftsutgifter	2 727	3 215		-100,0
30-49	Nybygg, anlegg	200 611	200 490	229 400	14,4
60-69	Overføringer til kommuner	22 922	18 000	25 000	38,9
70-89	Overføringer til private	60 699	56 755	58 510	3,1
Sum 16.60 Kystforvaltning		858 492	831 190	912 520	9,8

Innledning

Programkategorien omfatter drifts- og investeringsutgifter for Kystverket og de elektroniske navigasjonssystemene som forvaltes av Fiskeridepartementet. I kategorien inngår også bevilgningen til Redningssselskapet.

Et godt utbygd og effektivt samferdselsnett er av vesentlig betydning for næringslivets konkurranseevne og derigjennom for økt verdiskaping og sysselsetting. Med hovedtyngden av befolkningen og næringslivet lokalisert nær kysten er sjøtransporten viktig i denne sammenheng.

Havnene er bindeledd mellom sjøtrafikken og landtrafikken. God tilknytning til havnene, både landverts og sjøverts, er nødvendig for at havnene skal fylle funksjonen som knutepunkter i transportkorridorer.

Sjøtransport har en dominerende rolle i utenrikstransport, og står for om lag 95 pst av transportarbeidet (målt i tonnkm) ved innførsel og utførsel av varer på norsk område. Utenriks sjøtransport har vist en jevn vekst de senere årene.

Innenriks står sjøtransporten for om lag 35 pst av godstransportarbeidet (målt i tonnkm, eksklusive transport av olje fra kontinentalsokkelen). Sjøtransportens andel har vist en svakt nedadgående tendens de senere årene.

Sjøtransport står for en meget liten andel (om lag 1 pst) av den innenlandske persontransporten. Som andel av kollektivtransporten står båttransporten (ferjer, hurtigbåter mv) for om lag 8 pst av transporterte passasjerer. I mange regioner og lokalsamfunn er båtforbindelser meget viktige. Det samme gjelder passasjertrafikk med utenlandsferjer. Omfanget av persontransporten til sjøs har holdt seg forholdsvis konstant over en lengre periode.

I tillegg til den kommersielle skipsfarten er det stor trafikk av fiskefartøy, særlig på Vestlandet og i Nord-Norge.

Kystverket

Kystverket er Fiskeridepartementets faglig rådgivende og utøvende organ for havne- og farvannspolitikken. Iverksetting av vedtatt politikk skjer gjennom utøvelse av myndighet etter havne- og farvannsloven og, losloven med forskrifter og ved å stille til rådighet infrastruktur og tjenester for skipsfarten, fiskeflåten og andre som ferdes i norske farvann.

Kystverkets operative virksomhet er inndelt i havnetjenesten, fyrstjenesten og lostjenesten. I tillegg kommer trafikksentralene. Kystverket er inndelt i fem distriktskontorer med Kystdirektoratet som overordnet administrativ enhet. Kystverket forvalter betydelige verdier for samfunnet, blant annet 750 fiskerihavneanlegg, 120 større fyreiendommer og 800 festeforhold tilknyttet fyrlykter.

Mål og utfordringer

Regjeringens overordnede mål for virksomheten under programkategori 16.60 er å ivareta sikkerheten og framkommeligheten i norske farvann og havner. Etablering, drift og vedlikehold av maritim infrastruktur og tjenester inngår som sentrale oppgaver i realiseringen av havne- og farvannspolitikken.

Ved Stortingets behandling av St meld nr 32 (1995-96) Om grunnlaget for samferdselspolitikken ble det strategiske grunnlaget for samferdselspolitikken i årene framover trukket opp. Dette er fulgt opp med St meld nr 46 (1996-97) Havner og infrastruktur for sjøtransport hvor det framgår at de viktigste utfordringene framover er å:

- Redusere næringslivets transportkostnader og styrke sjøtransporten gjennom utvikling av effektive havner, bedre tilknytningen mellom havnene og det landbaserte transportnettet og arbeide for at havnene sikres tilstrekkelige arealer i samspill med lokale myndigheter.
- Tilrettelegge for økt verdiskaping i fiskerinæringen gjennom utbygging og vedlikehold av fiskerihavner.
- Øke sikkerheten og bedre framkommeligheten til sjøs gjennom utbedring av farleder og oppmerking av disse med merker og fyr.

Velfungerende havner og god infrastruktur for sjøtransport er av vesentlig betydning for effektiviteten i transportsystemet. Regjeringen ser det som meget viktig at næringslivet har et transporttilbud som kan bidra til å styrke dets konkurransevne. Dette er også en forutsetning for sysselsetting og økt verdiskaping i kystnæringene.

Fiskeridepartementet oppnevnte i april 1998 et utvalg for å vurdere havnesamarbeid og havnestruktur i Oslofjordregionen. Utvalget er satt sammen av statlige og fylkeskommunale representanter, og interesseorganisasjoner. Det ligger i utvalgets mandat at utvalget skal komme med forslag både til kortsiktige tiltak og skisse til framtidig havnestruktur. Utvalgets innstilling skal legges fram for fiskeriministeren innen 1. mai 1999.

Havnetjenesten

Effektive og trygge fiskerihavner er en forutsetning for verdiskapingen i fiskerinæringen, og dermed også for bosettingen langs store deler av kysten. Regjeringens satsing på utbygging av fiskerihavner og infrastruktur skal bidra til bedre logistikk-løsninger og redusere kostnadene forbundet med avstanden til markedene, og slik legge til rette for næringslivet i distriktene, jf St meld nr 51 (1997-98) Perspektiver på utvikling av norsk fiskerinæring. Kystverket står for utdyping og mudring i fiskerihavner i tillegg til molobygging. Videre forvalter Kystverket en tilskuddsordning for utbygging av kommunale anlegg i fiskerihavner.

Farledsnett med tilstrekkelig dybde, bredde og manøvreringsrom er nødvendig for tilfredsstillende framkommelighet og sikkerhet til sjøs. Kystverket utbedrer både trafikk- og fiskerileder langs kysten.

I St meld nr 46 (1996-97) blir det for perioden 1998-2001 lagt til grunn at om lag 888 mill 1999-kroner benyttes til utbygging og vedlikehold av fiskerihavner og farleder, med hovedvekt på fiskerihavner. Det foreslås bevilget 192 mill kroner til havnetjenesten i 1999, som er en realøkning på 6,7 pst i forhold til vedtatt budsjett 1998.

Det er i dag et stort utbyggingsbehov for fiskerihavner. I hovedsak gjelder dette eksisterende havner, og behovet er knyttet både til utdypinger og molobygging. Det er også et betydelig etterslep i vedlikeholdet. Videre er utbedring av moloskader som følge av kraftige stormer og uvær en høyt prioritert oppgave ved siden av nyanlegg. Moloskadene i Hasvik, Årviksand og Hammerfest beløper seg alene til 29 mill kroner.

Utvikling i retning av større fartøy, både når det gjelder fiskefartøy og passasjer- og gods fartøy, har gjort at seilingsløp og leder etterhvert ikke har tilstrekkelig dybde og bredde. Arbeidet med farledsutbedringer vil derfor fortsette i 1999.

Fyrtjenesten

Fyr og merker er en viktig del av den infrastrukturen som er nødvendig for å avvikle sjøtrafikken langs norskekysten på en sikker måte. Under fyrtjenesten ligger drift og vedlikehold av og nyinvesteringer i fyr, lykter og lanterner. I tillegg kommer vedlikehold og investeringer i merkesystemet langs kysten.

I St meld nr 46 (1996-97) blir det for perioden 1998-2001 lagt til grunn at om lag 871 mill 1999-kroner benyttes til drift og vedlikehold og investeringer i fyr og merker. Det foreslås bevilget 195,6 mill kroner til fyrtjenesten i 1999.

I tråd med St meld nr 46 (1996-97) vil det i 1999 bli lagt vekt på vedlikehold av fyr, lykter og faste merker. God standard på vedlikeholdet er viktig for å ivareta sikkerheten og framkommeligheten til sjøs. Vedlikeholdet de senere årene har ikke vært tilstrekkelig til å opprettholde standarden på bygningsmassen og derigjennom sikring av viktige tekniske installasjoner. Tilsvarende er store deler av merkesystemet i forfall.

På bakgrunn av vedlikeholdssituasjonen i fyrtjenesten vil ekstraordinært vedlikehold bli prioritert framfor investeringer i nyanlegg i 1999. Budsjettforslaget for 1999 innebærer at høyt prioritert vedlikeholdsarbeid kan gjennomføres.

Lostjenesten

Kystverket tilbyr lostjenester til fartøyer som enten er pliktig til eller som frivillig velger å benytte los. Størstedelen av utenrikstransporten går sjøveien og er pliktig til å bruke los i norske farvann. Det er av den grunn avgjørende å gi et dekkende og kvalitativt godt tilbud av lostjenester.

Losgebyret skal dekke utgiftene til lostjenesten. I St meld nr 46 (1996-97) er det lagt opp til at losaktiviteten kan økes ut over det som inngår i den økonomiske rammen for perioden når den dekkes av tilsvarende økte inntekter fra losgebyrer.

Trafikksentraler

Fra trafikksentralene driver Kystverket informasjonsformidling, overvåking og trafikkregulering i henhold til de seilingsforskriftene som gjelder for de farvann som dekkes av trafikksentralene.

Det er i dag to trafikksentraler i operativ drift, en i Brevik og en på Fedje i Hordaland. I løpet av høsten 1998 vil trafikksentralen i Horten bli tatt i bruk. Trafikksentralen i Horten dekker innseilingsledene i Oslofjorden. Det er under bygging en trafikksentral på Kvitsøy i Rogaland. Denne forventes å bli satt i operativ drift i år 2001.

Elektroniske navigasjonshjelpemidler

Forsvarets tele- og datatjeneste står for drift og videreutvikling av navigasjonssystemer knyttet til Loran-C, som er et sivilt radionavigasjonssystem. Gjennom samarbeidsorganet Det nordvest-europeiske Loran-C -systemet (NELS), et samarbeid mellom Norge, Danmark, Tyskland, Nederland, Frankrike og Irland, utvikles et felles europeisk radionavigasjonssystem.

Det er behov for økt satsing på dette området. Dette gjelder både kontinuerlig drift og vedlikehold av navigasjonssystemer knyttet til Loran-C -systemet, og behovet er blant annet knyttet til de internasjonale forpliktelsene som Norge har påtatt seg gjennom utvikling av et felles europeisk radionavigasjonssystem gjennom NELS-samarbeidet.

Status på området

Havnetjenesten

I forbindelse med høststormene i 1997 oppstod det store moloskader, herunder forverring av tidligere oppståtte skader, særlig i Troms og Finnmark. Til sammen innebærer disse moloskadene reparasjonskostnader på 29 mill kroner som det har vært nødvendig å utføre størstedelen av i 1998. Moloskader og forsert framdrift ved enkelte igangværende anlegg har hatt konsekvenser for den øvrige anleggsvirksomheten i 1998, herunder aktiviteten på nyanlegg.

Fyrtjenesten

Mange fyrbygninger og fyrinstallasjoner er i dårlig forfatning på grunn av manglende vedlikehold. Det dårlige vedlikeholdet vil etterhvert også kunne true påliteligheten til fyr, lykter og lanterner. Tilsvarende er deler av merkesystemet langs kysten i sterkt forfall. I forbindelse med revidert budsjett 1998 ble derfor 6 mill kroner som var bevilget under kap 1065 post 30 Nyanlegg omdisponert til kap 1065 post 45 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold. Omdisponeringen er videreført i budsjettet for 1999.

Lostjenesten

Bortsett fra en nedgang rundt 1991, har utenriks sjøtransport vist en jevn vekst de senere årene.

Veksten i skipstrafikken på norsk område gjenspeiles også i økningen av antall losoppdrag, som har vist en jevn stigning de senere årene. Fra 1996 til 1997 økte antall losoppdrag fra 44 200 til 46 508, det vil si 4,8 pst. Antall godkjente farledsbevis økte fra 1 730 i 1996 til 2 181 i 1997. Dette innebærer at antall godkjente farledsbevis økte med 25,5 pst fra 1996 til 1997. Det ble gitt 1 885 dispensasjoner fra losplikten i 1997. Dette representerer en nedgang på 11,4 pst i antall gitte dispensasjoner fra 1996 til 1997.

Det arbeides med en evaluering av det nye losplikt- og losgebyrsystemet, som skal legges fram i form av en stortingsmelding høsten 1998. På bakgrunn av meldingen vil eventuelle behov for konkrete endringer i losplikt- og losgebyrsystemet bli vurdert nærmere.

Trafikksentraler

Det vil høsten 1998 bli satt igang prøvedrift ved trafikksentralen for Oslofjorden i Horten. Personell og teknisk utstyr er på plass, men det gjenstår å utarbeide forskrifter blant annet for trafikksentralens myndighetsområde før trafikksentralen kan erklæres satt i operativ drift.

Når det gjelder trafikksentralen på Kvitsøy i Rogaland, må anbudene vurderes nøye før kontrakt kan inngås og bygging startes. Trafikksentralen skal etter planen være ferdigstilt og i operativ drift i år 2001.

Elektroniske navigasjonshjelpemidler

Det har for inneværende år ikke vært tilstrekkelige midler både til drift og videreutvikling av Loran-C og avhendelse og riving av Decca-stasjonene. Innenfor dagens rammer har Fiskeridepartementet sett det nødvendig å prioritere driftsmidler til Loran-C med den konsekvens at mye av rivingsarbeidet tilknyttet Decca vil måtte utsettes til 1999.

Ferdigstillingen av radionavigasjonssystemet Loran-C er kraftig forsinket. Dette skyldes forhold som er utenfor norsk kontroll, men som har hatt og fortsatt vil få store konsekvenser for Norge. Problemet består i store forsinkelser ved opprettelsen av det permanente kontrollseneteret for Loran-C i Brest i Frankrike. Bø i Vesterålen har i mellomtiden fungert som midlertidig kontrollseneter. Avtalen åpner for etablering av et permanent kontrollseneter i Bø ved siden av Brest.

KAP 1060 KYSTADMINISTRASJON (jf kap 4060)

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 1997	Vedtatt budsjett 1998	Forslag 1999
01	Driftsutgifter	74 336	70 395	78 900
45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	20 377		
47	Innkjøp av EDB-utstyr, <i>kan overføres</i>	2 374	2 365	2 400
70	Tilskudd Redningselskapet	50 000	50 000	50 000
	Sum kap 1060	147 087	122 760	131 300

Innledning

Kap 1060 dekker utgiftene til den administrative delen av Kystverket, det vil si Kystdirektoratet og fem distriktskontorer. Kapitlet omfatter også statens tilskudd til Redningselskapet. Den operative virksomheten til Kystverket blir budsjettetert og omtalt under kapitlene 1064, 1065, 1066 og 1067.

I St meld nr 46 (1996-97) Havner og infrastruktur for sjøtransport blir det redegjort for at Fiskeridepartementet vil legge til rette for en bedre ressursutnyttelse i Kystverket. Fiskeridepartementet oppnevnte høsten 1997 Kystverketutvalget som skal vurdere Kystverkets rolle, funksjoner og oppgaver. I denne sammenheng vil også ulike former for skille mellom forvaltning og drift i Kystverket bli vurdert. Den geografiske lokaliseringen av Kystverkets distriktskontorer vil ikke bli vurdert i forbindelse med dette arbeidet. Utvalget skal avgi sin innstilling til Fiskeridepartementet i løpet av høsten 1998.

På plan- og forvaltningssiden står arbeidet med nasjonal transportplan sentralt. En slik plan skal legge til rette for en hensiktsmessig samordning og prioritering av innsatsen mellom de forskjellige samferdselssektorene; vei, jernbane, luft og sjø.

Utvikling og implementering av informasjonsteknologi er en viktig del av Kystverkets arbeidsfelt. Kystverket deltar i flere utviklingsprogrammer, som for eksempel FARGIS (Farledsgeografisk informasjonssystem) og PORTWIN (system for behandling av havnedata).

Mål

Den administrative delen av Kystverket skal utøve sin virksomhet slik at hovedutfordringene innenfor regjeringens politikk for havner og infrastruktur for sjøtransport kan møtes mest mulig effektivt. Dette forutsetter blant annet en organisering som gir en god utnyttelse av ressursene som Kystverket disponerer. Ressursbruken må innrettes slik at Kystverket mest mulig effektivt kan drive planlegging, koordinering, oppfølging og kontroll med infrastrukturutbygging og operative tjenester, og forvaltningsoppgaver i henhold til havne- og farvannsloven og losloven med forskrifter.

Hovedutfordringene er å styrke sjøtransporten gjennom å øke sikkerheten og framkommeligheten i norske farvann og gjennom utvikling av effektive havner, og legge til rette for økt verdiskaping i fiskerinæringen. I denne sammenhengen er det et mål å videreutvikle verktøy og metoder for prioritering mellom prosjekter og tiltak i havner og farleder, jf St meld nr 46 (1996-97). I tilknytning til arbeidet med nasjonal transportplan vil det også være behov for å utvikle et analyseverktøy for investeringer i farleder.

Det er et viktig mål å sikre tilgangen på areal til de viktigste havnene og sjøverts ferdsel. Dette er av stor betydning for å få en effektiv godshåndtering og å unngå økte transportkostnader for næringslivet, jf omtale av kystsoneforvaltning i innledningen og under programkategori 16.30.

Resultater 1997-98

Kystdirektoratet har i samarbeid med eksterne konsulenter utviklet et nytt og forbedret losformidlingssystem slik at nødvendig informasjon er blitt bedre tilgjengelig. Faktureringen av losgebyrer med videre kan nå skje ved å importere data direkte fra losformidlingssystemet til Kystverkets økonomisystem, hvilket også er et krav i det nye økonomireglementet for staten.

I tilknytning til trafikkentralen for Oslofjorden arbeides det med seilingsforskrift og forskrifter for gebyrinnkreving. Arbeidet vil bli slutført i 1998.

Kystverket startet høsten 1997 arbeidet med å implementere det nye økonomireglementet for staten. Arbeidet har vært organisert i form av et prosjekt med deltakelse fra etatens ansatte på alle nivåer. Prosjektet skal sikre at alle behov og krav som stilles i det nye økonomireglementet blir oppfylt. Det er foretatt en bred gjennomgang av Kystverkets økonomifunksjon med rutinebeskrivelser og systemtilpasninger. For å ivareta de absolutte kravene i forhold til konsernkontoordningen, er det implementert et faktureringsystem som en integrert del av Kystverkets regnskapssystem.

Prioriteringer for 1999

Stortinget har bedt om at en nasjonal transportplan blir fremlagt for Stortinget i år 2000. En betydelig del av planleggings- og utredningskapasiteten i Kystverket vil rettes inn mot dette arbeidet. I den forbindelse vil utvikling av analyse- og prioriteringsverktøy være en prioritert oppgave i 1999.

Kystverket har de siste årene arbeidet med utvikling av et sivilt meldings- og informasjonssystem for skipsfarten på norskekysten. Dette systemet vil bidra til en samordning og effektivisering av informasjonsflyten i forbindelse med anløp av skip i norske farvann. Samtidig vil systemet kunne danne grunnlag for en systematisk trafikkstatistikk for sjøtransport. Det er lagt opp til at systemet implementeres i 1999. Det vil i denne forbindelse bli lagt spesiell vekt på å oppfylle de kravene som følger av EØS-regelverket om å iverksette etablerte regler om kontroll med fartøyer som fører farlig eller forurensende last.

Økonomifunksjonen er tidligere styrket ved opprettelse av en egen økonomiavdeling i Kystdirektoratet, jf St prp nr 1 (1996-97) for Fiskeridepartementet. Økonomiforvaltningen vil bli ytterligere styrket i 1999, spesielt med tanke på kompetanse- og systemsiden.

Det forutsettes at Kystdirektoratet selv prioriterer utvikling av analyse- og prioriteringsverktøy, meldings- og informasjonsfunksjonen og økonomifunksjonene. I tillegg er kap 1060 styrket for å ivareta disse formålene.

Kystverket vil fortsette arbeidet med deltakelse i kommunale og fylkeskommunale planoppgaver som berører de interessene Kystverket skal ivareta i kystsonen generelt. Det samme gjelder også i forhold til miljøforvaltningens verneplanlegging og andre etaters løpende sektorplanlegging.

NORSK SELSKAB TIL SKIBBRUDNES REDNING - NSSR (jf post 70)

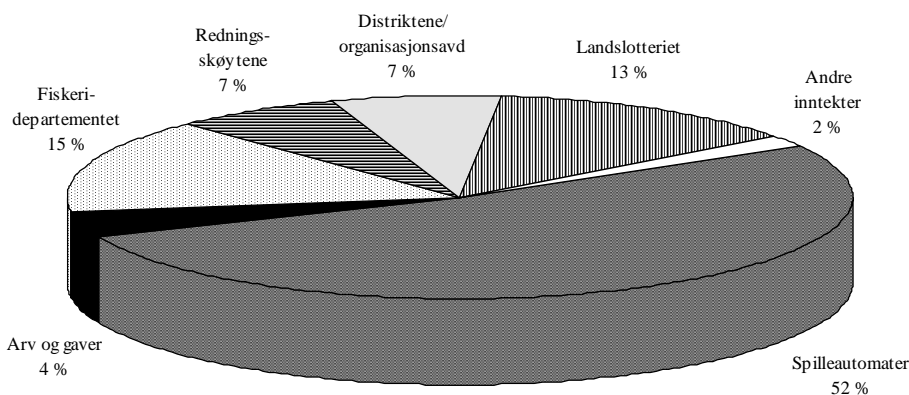
Innledning

Norsk Selskab til Skibbrudnes Redning (NSSR, Redningsselskapet) er en landsdekkende humanitær organisasjon. Som for de andre redningsressursene i landet står redningsskøytene under operativ ledelse av de to hovedredningsentralene HRS Nord-Norge i Bodø og HRS Sør-Norge på Sola.

Den 10. september 1996 ble det inngått ny rammeavtale om det framtidige samarbeidet mellom staten ved Fiskeridepartementet og Redningsselskapet. Avtalen ble godkjent av Stortinget ved behandlingen av statsbudsjettet for 1997.

Figuren på neste side viser Redningsselskapets samlede inntektsfordeling i 1997, inklusive offentlig tilskudd. Redningsselskapets aktivitetsregnskap for 1997 viser et overskudd/tilført egenkapital på 4,9 mill kroner, slik at selskapets totale egenkapital pr 31. desember 1997 var 165,7 mill kroner. Samlet gjeld var 112,2 mill kroner. En vesentlig del av overskuddet blir brukt til nyinnkjøp og omfattende vedlikehold av redningsskøytene. I 1997 ble det investert 37,7 mill kroner i nyanskaffelser og modernisering av redningsskøytene. Redningsselskapet har i 1997 og 1998 anskaffet fire nye flerbruksbåter, mens tre eldre båter er tatt ut av drift og solgt.

Oversikt over NSSRs inntektsfordeling i 1997

Mål

Redningsselskapets primære formål er å redde liv og verdier på sjøen og å opprettholde og utføre rednings- og hjelpetjenester langs norskekysten og i tilgrensede havområder.

Redningsselskapet skal også drive opplysende og forebyggende arbeid for å bedre sikkerheten for sjøfarende. Redningsselskapets arbeid innen det ulykkesforebyggende arbeidet er i hovedsak konsentrert om områdene Redningsselskapets KystPatrolje, sjø- og miljøvettkurs og frivillige lokale sjøkorps.

Resultater 1997-98

Redningsselskapet hadde i 1997 34 aktive redningsskøyter. I 1997 ble 68 personer reddet og 92 fartøyer berget av redningsskøytene. Til sammen har skøytene hatt i overkant av 8 100 driftstimer i forbindelse med redningsoppdrag og søk. I tillegg kommer medgått tid til assistanse av fartøyer.

Utdrag av Redningsselskapets aktivitetsstatistikk

	Gj snitt siste 5 år	1996	1997
Reddede personer	62	62	68
Bergede fartøy	61	63	92
Assisterte personer	6 378	6 278	8491
Assisterte fartøy	2 044	2 238	2630
Søk	188	183	229
Dykkeroppdrag	1 140	1 277	1 351
Syketransporter	55	38	69
Fraktete personer	2 658	2 174	2664

Sommeren 1996 ble det etablert et sjøredningskorps i Arendal, og sommeren 1997 ble det startet et frivillig sjøredningskorps i indre Oslofjord. Sommeren 1998 ble det etablert ytterligere ett sjøredningskorps med farvannet rundt Farsund som operasjonsområde. Tilsvarende er det igangsatt tiltak for å opprette sjøredningskorps i Trondheim, i Måløy og på Gjøvik.

Prioriteringer for 1999

Redningsselskapet vil videreutvikle konseptet med flerbrukerskøyter som omfatter brannslukking, oljevern og førstehjelp. Skøytetasjonene vil bli rustet opp til en enhetlig standard.

Redningsselskapet vil fortsette det ulykkesforebyggende arbeidet gjennom områdene Redningsselskapets KystPatrolje, sjø- og miljøvettopplæring, frivillige sjøkorps og sjø- og

miljøvettkurs i skolen. Sjøvettreglene vil bli forenklet og dermed bli lettere å formidle til sjøfolket.

Generell sikkerhetsopplæring for besetningene vil bli prioritert i 1999. Opplæring i livreddende førstehjelp vil bli utvidet og det planlegges innkjøp av maskiner til bruk ved hjertestans til de fleste fartøyene.

BUDSJETTFORSLAGET

Post 01 Driftsutgifter

Posten dekker lønn og godtgjørelser for ansatte i Kystdirektoratet og en del av de ansatte ved distriktskontorene. Videre skal bevilgningen på posten dekke det meste av driftsmidlene til personell og annen virksomhet under kap 1060 Kystadministrasjon. Utgifter til reiser med videre for personell under dette kapitlet, som er knyttet til spesielle prosjekter eller oppdrag, blir imidlertid dekket over de respektive fagkapitler på Kystverkets budsjett.

Det fremmes forslag om å bevilge 78,9 mill kroner til driftsutgifter i 1999. Forslaget innebærer en realøkning på om lag 4,4 mill kroner som i hovedsak vil gå til å dekke kostnadene til meldings- og informasjonssystemet og en styrking av økonomi- og planfunksjonen i Kystdirektoratet.

Post 45 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, kan overføres

Bevilgningen på denne posten ble fra og med 1998 flyttet til kap 1067 Trafikksentraler, post 45 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold.

Post 47 Innkjøp av EDB-utstyr, kan overføres

Posten dekker utgifter til anskaffelse og oppgradering av programvare og utstyr. Normalt vedlikehold og andre driftsutgifter blir dekket over driftspostene på de respektive kapitlene. I forbindelse med store utviklingsprosjekter som for eksempel bygging av trafikksentraler, vil datainvesteringene bli ført på de respektive investeringspostene.

Det fremmes forslag om å bevilge 2,4 mill kroner på posten i 1999.

Post 70 Tilskudd Redningsselskapet

Det fremmes forslag om å bevilge 50 mill kroner i tilskudd til Redningsselskapet i 1999.

KAP 4060 INNTEKTER (jf kap 1060)

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 1997	Vedtatt budsjett 1998	Forslag 1999
01	Salg av fyr- og merkelister	50	40	40
07	Refusjoner	1 695	10	10
	Sum kap 4060	1 745	50	50

Post 01 Salg av fyr- og merkelister

På denne posten blir inntekter fra salg av fyr- og merkelister postert. Det fremmes forslag om å bevilge 40 000 kroner på posten i 1999.

Post 07 Refusjoner

På denne posten føres inntekter fra oppdrag, salg av materiell med videre. Det fremmes forslag om å bevilge 10 000 kroner på posten i 1999.

KAP 1064 HAVNETJENESTEN (jf kap 4064)

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 1997	Vedtatt budsjett 1998	Forslag 1999
30	Fiskerihavneanlegg, <i>kan overføres, kan nyttes under kap 1064, post 24, 33 og 60 . . .</i>	119 285	121 000	130 000
33	Farleder, <i>kan overføres, kan nyttes under kap 1064, post 24, 30 og 60 . . .</i>	27 406	38 000	37 000
60	Tilskudd til fiskerihavneanlegg, <i>kan overføres, kan nyttes under kap 1064, post 24, 30 og 33</i>	22 922	18 000	25 000
	Sum kap 1064	169 613	177 000	192 000

Innledning

Kapitlet dekker utgiftene til bygging og vedlikehold av fiskerihavner og farleder. Videre bevilges tilskudd til kommunale fiskerihavnetiltak over dette kapitlet.

Utbyggingen av fiskerihavneanlegg skjer i henhold til de kriteriene og prosessene som er trukket opp i St meld nr 46 (1996-97) Havner og infrastruktur for sjøtransport og St meld nr 44 (1992-93) Om fiskerihavnepolitikken. Det blir med utgangspunkt i fylkeskommunale og kommunale fiskerihavneplaner foretatt en samlet prioritering mellom ulike prosjekter og tiltak. Kystverket bidrar med sin kompetanse i arbeidet med disse planene.

Mål

Gode og effektive fiskerihavner er en forutsetning for verdiskapingen i fiskerinæringen. Fiskerihavnene dekker tradisjonelt både lossing av fangst og lasting av ferdigprodukter ved mottak og bearbeidingsindustri, servisetiltak overfor fiskeflåten som eksempelvis reparasjoner, proviantering og bunkring og behovet for trygge og rolige liggeplasser.

Hovedmålet med virksomheten under dette kapitlet er å sikre god framkommelighet, høy sikkerhet og best mulig konkurransedyktighet for skipsfarten, fiskeflåten og tilknyttet næringsvirksomhet. Kystverket skal bidra til dette gjennom planlegging, utbygging og vedlikehold av fiskerihavner og farleder.

Viktige tiltak er å fjerne hindringer i trafikkerte farvann, sørge for tilstrekkelige dybdeforhold og sikre tilfredsstillende manøvreringsforhold i fiskerihavnene.

Resultater 1997-98

I 1997 ble det brukt 119,3 mill kroner på post 30 Fiskerihavneanlegg og 27,4 mill kroner på post 33 Farleder, til sammen 146,7 mill kroner. Det ble utført arbeider på i alt 38 anlegg i 1997, herunder vedlikeholdsarbeid på 10 steder. Av det samlede antall anlegg var 6 farledsanlegg.

Bevilgningen ble i vedtatt budsjett 1998 satt til 121 mill kroner på post 30 Fiskerihavneanlegg og 38 mill kroner på post 33 Farleder. I revidert budsjett 1998 ble det på post 30 bevilget 5 mill kroner utover rammen for vedtatt budsjett 1998 til blant annet nødvendige moloreparasjoner, jf St prp nr 65 (1997-98) Omprioriteringer og tilleggsbevilgninger på statsbudsjettet 1998. Samlet bevilgning på post 30 og 33 er etter dette 164 mill kroner. Det er i 1998 planlagt å utføre arbeid på i alt 28 anlegg, herunder vedlikeholdsarbeid på 7 steder. Av det samlede antallet er 4 farledsanlegg.

I 1998 vil arbeider i form av entrepris og innleie av utstyr beløpe seg til om lag 28 mill kroner. Dette gir en entreprisandel på om lag 18 pst.

I perioden 1992 til 1997 ble det brukt om lag 71 mill kroner til reparasjoner av moloer etter stormskader. Akkumulerte kostnader for gjenværende moloreparasjoner pr august 1998 anslås å utgjøre 30-40 mill kroner.

Høsten 1997 ble tidligere moloskader ytterligere forverret som følge av storm, blant annet i Hasvik og Årviksand. I tillegg oppstod det skader på moloen i Hammerfest. Disse skadene er totalt kostnadsberegnet til 29 mill kroner. Det ble ved nysalderingen i 1997, jf St prp nr 25 (1997-98) Ny saldering av statsbudsjettet medregnet folketrygden 1997, gitt

en tilleggsbevilgning på kap 1064 post 30 på 8,2 mill kroner knyttet til moloreparasjoner. Da tilleggsbevilgningen ble avklart sent på året, viste det seg vanskelig å få utført større arbeider i 1997. Moloskadene vil for en stor del bli utbedret i 1998, men det vil også gjenstå noe til 1999.

I tillegg til nødvendige moloreparasjoner har det for 1998 vært lagt opp til en forsert framdrift av enkelte igangværende anlegg. Dette har medført at flere prosjekter kan ferdigstilles i 1998, blant annet gjelder dette Brønnøysund og Nordvågen.

Det har i 1998 vært nødvendig å prioritere moloreparasjoner. Dette har, sammen med en forsert framdrift og kostnadsøkninger ved enkelte igangværende anlegg, medført at de fleste nyanleggene i 1998 må utsettes. I St prp nr 1 (1997-98) for Fiskeridepartementet var følgende nyanlegg for 1998 presentert:

- Sirevåg (Rogaland).
- Geilevika (Møre og Romsdal).
- Søvik (Møre og Romsdal).
- Hovsund (Nordland).
- Melbu (Nordland).
- Båtsfjord (Finnmark).
- Forsøl (Finnmark).

Av de varslede nyanleggene vil Forsøl starte opp i 1998. Det vil også pågå planlegging og undersøkelser for Sirevåg, men det har ikke vært mulig å finne rom for Geilevika, Søvik, Hovsund, Melbu og Båtsfjord innenfor budsjettet i 1998.

Flere av anleggene som ble utsatt i 1998, vil bli satt i gang i løpet av 1999, men de gitte budsjetttrammene medfører at enkelte av disse anleggene først kan settes i gang i senere budsjettår.

Ved behandlingen av statsbudsjettet for 1998 ble kap 1064 post 60 Tilskudd til fiskerihavneanlegg redusert med 8 mill kroner. Det har derfor vært nødvendig å redusere tilsvarende i overføringene til kommunene. Med strammere budsjettammer har igangværende tilskuddsanlegg, hvor det allerede er gitt tilsagn om midler, blitt prioritert framfor nye tilskuddsanlegg. Det blir ikke gitt midler til nye tilskuddsanlegg i 1998.

Prioriteringer for 1999

Det er et stort behov for utbygging av fiskerihavner, først og fremst utdyping og molobygging i eksisterende havner. Utbyggingsbehovet forsterkes av strukturelle endringer. Det er blant annet en kontinuerlig endring i flåtestrukturen i retning av større fartøyer, noe som medfører behov for større dybder i mange havner. Det er også et betydelig etterslep i vedlikeholdet av fiskerihavner. Manglende vedlikehold har ført til at den investerte kapitalen ikke er blitt opprettholdt. I tillegg medfører gjensanding mange steder problemer for den eksisterende fiskeflåten med å benytte havna. Kystverket vil i 1999 søke å effektivisere utbyggingsaktivitetene ved konsentrasjon om færre prosjekter. Det vil bli lagt vekt på å fullføre igangsatte prosjekter framfor å starte opp nye. I 1999 vil det likevel være mulig å starte opp flere av de nyanleggene som ble utsatt i 1998 blant annet på grunn av moloreparasjoner.

En rekke igangværende fiskerihavneanlegg vil kunne bli ferdigstilt i 1999. Dette gjelder:

- Utgårdskilen (Østfold).
- Urkevik (Møre og Romsdal).
- Uthaug (Sør-Trøndelag).
- Andenes II (Nordland).
- Røst (Nordland).
- Skjervøy indre (Troms).
- Forsøl (Finnmark).

I tillegg vil Ramberg (Nordland) og Steinesjøen (Nordland) i all hovedsak også bli ferdige i 1999.

Igangværende anlegg der det vil gjenstå noe større beløp etter 1999, er Skjervøy ytre (Troms), Sommarøy (Troms) og Senjahopen (Troms). Når det gjelder Sommarøy, vil

sluttarbeidene starte opp i 1999, og det tas sikte på kontinuerlig drift til anlegget ferdigstilles i år 2000.

Det vil også i 1999 være behov for betydelige midler til moloreparasjoner etter de store skadene som oppstod i 1997. Reparasjonsarbeider på moloene i Årviksand og Hammerfest vil først kunne slutføres i 1999.

Det legges opp til oppstart av tre nyanlegg i 1999:

- Sirevåg (Rogaland): Anlegget omfatter oppføring av ny molo i ytre havn. Foreløpig kostnadsoverslag er 49 mill kroner.
- Geilevika (Møre og Romsdal): Anlegget omfatter bygging av to nye moloer og mudring av innløpet til havna og havnebassenget. Foreløpig kostnadsoverslag er 21 mill kroner.
- Søvik (Møre og Romsdal): Anlegget omfatter utdyping av innløpet til havna og ved kai. Foreløpig kostnadsoverslag er 7,9 mill kroner.

Alle disse anleggene var foreslått som nyanlegg i 1998, men er blitt utsatt.

Utdypingen av Svartnes havn i Finnmark ble innstilt i 1990 da det på dette tidspunktet ikke forelå konkrete planer for utnyttelse av land- og sjøarealene. Kystverket har arbeidet med en samlet plan for havneutbyggingen i Svartnes. Planen var at de gjenstående utbyggingsarbeidene kunne startes opp i 1998. Planene for utnyttelse av land- og sjøarealene er ikke endelig avklart, men Kystverket vil fortsatt arbeide med en samlet plan for havneutbygging i Svartnes, slik at de gjenstående utbyggingsarbeidene kan bli gjennomført.

I tillegg til prioriteringene ovenfor vil det også bli utført en del mindre vedlikeholds- og reparasjonsarbeider. Det er forøvrig holdt av noe mer midler ufordelt enn tilfellet har vært de senere årene. Dette gir større mulighet for å utbedre akutte moloskader uten betydelige omprioriteringer. Disse midlene skal også gi mulighet for mer omfattende forundersøkelser, noe som vil bedre budsjettering og driftsplanlegging.

Utvikling i retning av større fartøy, både når det gjelder fiskefartøy og passasjer- og gods fartøy, har gjort at enkelte seilingsløp er blitt for trange og grunne. Det er behov for utbedring av farleder for å bedre både framkommeligheten og sikkerheten. Oppgradering av Risøyrenna (Nordland) pågår for fullt og er planlagt fullført i år 2000. Det vil i 1999 også pågå arbeid i Tjeldsundet (Nordland).

Bevilgningene til Risøyrenna og Forsøl omfatter de totale prosjektutgiftene, herunder midler til oppmerking.

For nærmere omtale av aktiviteten på kap 1064 vises det til disponeringsplanen for 1999 (utrykt vedlegg). Disponeringsplanen legger opp til at det i 1999 vil være i gang arbeid på 22 anlegg, herunder 7 reparasjons- og vedlikeholdsprosjekter. Av det samlede antallet gjelder 2 prosjekter utbedring av farleder. Det må understrekes at det kan oppstå endringer i planene ut fra blant annet planmessige og anleggstekniske forhold. Dette gjelder både i forhold til oppstart av nyanlegg og framdrift på igangværende anlegg. Det viser seg erfaringsmessig blant annet at det gjerne oppstår noe mer arbeid enn antatt ved avslutningen av anlegg, som igjen kan ha konsekvenser for kostnader og tidspunkt for ferdigstilling.

Stortinget har ved behandlingen av St meld nr 34 (1997-98) Om gjennomføring av et forprosjekt for skipstunnel gjennom Stadlandet sluttet seg til at det skal gjennomføres et forprosjekt. Regjeringen fikk ved behandlingen av meldingen tilslutning til at et slikt forprosjekt finansieres i fellesskap mellom staten og de fylkeskommunene som har søkt om midler til prosjektering av en skipstunnel. Fiskeridepartementet har etter behandlingen av meldingen og i samarbeid med Kystdirektoratet, arbeidet videre med en skisse til forprosjekt, både hva angår innhold, organisering og kostnader. De totale kostnadene ved et forprosjekt er foreløpig anslått til 8 mill kroner.

Departementet vil foreta en ny gjennomgang av prosjektets innhold og omfang for å se om det er grunnlag for å redusere kostnadene. Det er videre behov for en nærmere dialog med de berørte fylkeskommunene med hensyn til kostnadsdelingen mellom staten og fylkeskommunene. Departementet vil avvente oppstart av forprosjektet inntil disse forholdene er avklart.

I Nordland, Troms og Finnmark brukes fortsatt enkelte bunnkjettingsanlegg til fortøyning av fiskefartøy. Et prosjekt i Kystverket har som mål å erstatte de bunnkjettingsanleggene som i dag er i bruk med mer moderne fortøyningsinnretninger for fiskefartøy. I hovedsak vil dette være flytekaier. Inntil dagens bunnkjettingsanlegg er erstattet vil det fortsatt være behov for vedlikehold av de gjenværende anleggene.

Det er et siktemål å avhende ikke-næringsaktive fiskerihavner i statens eie. Det blir arbeidet med en generell kartlegging av de juridiske problemstillingene knyttet til spørsmålet. Dette vil danne grunnlaget for det videre arbeidet med å avhende disse anleggene.

BUDSJETTFORSLAGET

Post 24 Redskapsforvaltningen, kan overføres, kan nyttes under kap 1064, postene 30, 33 og 60

Kystverkets redskapspark for havne- og farledstjenesten (Redskapsforvaltningen) skal som hovedprinsipp være selvfinansierende. Det blir derfor ikke gitt særskilte bevilgninger på post 24. Regnskapstallene i tabellen under må sees på som interne regnskapstall.

Redskapsforvaltningen står de nærmeste årene overfor flere større investeringer i slepebåter og lektere, og oppgraderinger av enkelte utdypingsapparater. Dette er investeringer som er helt nødvendig for å erstatte eller oppgradere gammelt og nedslitt materiell.

(i 1000 kr)			
	Regnskap 1997	Vedtatt budsjett 1998	Forslag 1999
Driftsinntekter (inkl overføringer fra tidligere år)	88 103	87 000	85 000
Driftsutgifter			
Lønn	20 851	21 000	22 000
Drift	29 923	25 000	26 000
Vedlikehold	17 075	17 000	16 000
Investeringer	20 254	24 000	21 000
Bevilgningsbehov for post 24	0	0	0

Post 30 Fiskerihavneanlegg, kan overføres, kan nyttes under kap 1064, postene 24, 33 og 60

Bevilgningen på post 30 går med til å dekke utgifter til planlegging, bygging, utvikling og vedlikehold av fiskerihavner. I tillegg dekker posten utgifter til forskning, utvikling, utredninger og kompetanseheving utført av nasjonale forsknings- og utredningsinstitusjoner. I utredningsarbeidet benyttes det også eksterne konsulenter. Bevilgningen ble i revidert budsjett 1998 økt med 5 mill kroner til 126 mill kroner, jf St prp nr 65 (1997-98) Omprioriteringer og tilleggsbevilgninger på statsbudsjettet 1998.

Det fremmes forslag om å bevilge 130 mill kroner på posten i 1999.

Post 33 Farleder, kan overføres, kan nyttes under kap 1064, postene 24, 30 og 60

Bevilgningen på post 33 dekker utgifter i forbindelse med utdyping og utbedring av farledene.

Det fremmes forslag om å bevilge 37 mill kroner på posten i 1999.

Post 60 Tilskudd til fiskerihavneanlegg, kan overføres, kan nyttes under kap 1064, postene 24, 30 og 33

Bevilgningen på post 60 går til delfinansiering av kommunale anlegg i fiskerihavner. Normalt blir det bevilget 35-50 pst i tilskudd til anleggene, men det kan i særlige tilfeller bevilges mer. Tilsagnene blir gitt etter søknad fra kommunene.

Anleggene omfatter i hovedsak kaier for lasting og lossing av fangst og redskaper, i tillegg til rene liggekaier for fiskeflåten. Havneutbygginger er ofte så kapitalkrevende at de ikke kan gjennomføres uten statlig støtte. Dersom fellesfinansiering kan gjøre havnene mer komplette og dermed mer tidsbesparende og effektive for fiskefartøyene, vil dette føre til at ringvirkningene av de statlige investeringene øker for hver enkelt havn.

Det blir over Kommunal- og regionaldepartementets budsjett, kap 551 post 51 Regionale programmer for næringsutvikling, blant annet gitt støtte til havneutbygging. Det kan over denne posten gis støtte til kaianlegg i forbindelse med tilrettelegging av kommunale næringsarealer og kommunale trafikk- og almenningskaier med regional betydning.

Det fremmes forslag om å bevilge 25 mill kroner på posten i 1999.

KAP 4064 INNTEKTER (jf kap 1064)

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 1997	Vedtatt budsjett 1998	Forslag 1999
07	Refusjoner	3 116	10	10
	Sum kap 4064	3 116	10	10

Post 07 Refusjoner

Her føres inntekter fra ekstern oppdragsvirksomhet som kommuner og andre fra tid til annen leier inn Kystverket for å utføre.

Det fremmes forslag om å bevilge 10 000 kroner på posten i 1999.

KAP 1065 FYRTJENESTEN (jf kap 4065)

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 1997	Vedtatt budsjett 1998	Forslag 1999
01	Driftsutgifter	186 046	173 920	180 600
30	Nyanlegg, <i>kan overføres</i>	5 048	6 000	
46	Ombygginger, utvidelser, ekstraordinært vedlikehold, <i>kan overføres</i>	4 727		
45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>		8770	15 000
	Sum kap 1065	195 821	188 690	195 600

Innledning

Kapitlet dekker utgifter knyttet til drift og vedlikehold. Kapitlet omfatter også isbrytertjenesten og investeringer i fyr- og merketjenesten.

Fiskeridepartementet la våren 1997 fram St meld nr 33 (1996-97) Vurdering av den gjennomførte nedlegginga av vakthaldet på fyr. Ved Stortingets behandling av meldingen var det bred enighet om den store sikkerhetsmessige betydningen av navigasjonsinstallasjonene i fyrtenesten. Regjeringen tilrådde i meldingen at det ikke skal avbemannes flere fyr, selv om det er mulig å drive en forsvarlig fyrteneste uten bemannede fyrstasjoner. Det ble likevel tilrådd å vurdere om det er de rette fyrene som er bemannet. Stortinget sluttet seg til tilrådingene, og ba særlig om en fornyet vurdering av bemanningen på fyr i områdene Hustadvika (Bjørnsund), Folla (Buholmråsa), Vestfjorden (Skomvær), og Finnmarkskysten (Kjølnes og Vardø). Fiskeridepartementet vil komme tilbake til Stortinget med en egen sak om dette.

Mål

Formålet med virksomheten under dette kapitlet er å planlegge og sørge for utbygging, drift og vedlikehold av navigasjonsinfrastruktur på norsk område som er tilstrekkelig i antall og som har god driftssikkerhet, for å oppnå god framkommelighet, høy sikkerhet og best mulig konkurransedyktighet for skipsfarten, fiskeflåten og tilknyttet næringsvirksomhet.

Det settes følgende tre resultatmål for kvaliteten på de tjenester som ytes:

- Det skal ikke forekomme uhell eller ulykker som kan føres tilbake til sviktende fyr- og merketjeneste eller mangelfull navigasjonsvarsling.
- Tilgjengeligheten på fyr, fyrlamper, lanterner og elektroniske installasjoner skal være minst 99,8 pst.
- Tilgjengeligheten på lysbøyer skal være minst 98 pst.

Det første resultatmålet er satt på et rent prinsipielt grunnlag. Hver ulykke må analyseres nærmere for å se om årsaksforholdet kan føres tilbake til kvalitetsmessig svikt i fyr- og merketjenestene.

Kravene til tilgjengelighet er fra og med 1999 noe endret i forhold til foregående år. Kravene til tilgjengelighet for fyrlamper og lanterner er økt fra 99 pst til 99,8 pst mens kravet for lysbøyer er økt fra 97 pst til 98 pst.

De to siste resultatmålene er i tråd med retningslinjer for hjelpemidler for navigasjon fra den internasjonale fyrvesenorganisasjon (IALA). Normale slukningsperioder er ikke regnet med i tilgjengelig tid.

Resultater 1997-98

Det ble i 1997 ikke registrert uhell eller ulykker som kan føres tilbake til sviktende fyr- og merketjenester eller manglende navigasjonsvarsling.

Fyrstasjoner og elektroniske systemer var i drift 99,7 pst av tiden og oppfylte dermed ikke helt ut tilgjengelighetskravet i 1997 og 1998 (99,8 pst). Dette skyldes at det er gitt særlig prioritet til opprettholdelse av tilgjengeligheten på fyrlykter, da betydningen av fyr og lykter for skipstrafikken i dag anses for å være tilnærmet likeverdige.

Fyrlykter og lanterner var i drift 99,6 pst av tiden og oppfylte kravet til full drift etter de kravene som gjaldt i 1997 og 1998 (99 pst). Lysbøyer var i drift 98,6 pst av tiden og oppfylte således også kravet til full drift (97 pst).

Flytende merker har blitt kontrollert, og vedlikehold og utskiftninger har blitt gjort der dette har vært nødvendig. Når det gjelder faste merker, lykter og fyrstasjoner, har Kystverket hatt et etterslep i vedlikeholdet de siste årene. Selv om vedlikeholdsarbeidet har vært prioritert for å ivareta det mest nødvendige vedlikeholdet, har nye omfattende skader oppstått, slik at etterslepet i vedlikeholdet ikke er blitt vesentlig redusert. Ved behandlingen av revidert budsjett 1998 ble post 45 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold økt med 6 mill kroner gjennom en omdisponering fra post 30 Nyanlegg. Det foreslås også for 1999 en oppprioritering av vedlikehold på bekostning av investeringer i nyanlegg, jf omtalen under prioriteringer for 1999.

Som del av farledssystemet er en database som omfatter alle installasjoner i fyrstasjonen, satt i operativ drift. Videre utvikling og ajourhold av databasen vil være en løpende oppgave.

Moderniseringsplanen fra 1995 (MOD-95) for ombygging av Kystverkets om lag 500 batterilykter med batterier av primærtypen til nett- og solcelledrift ble startet i 1996. I 1997 ble det ombygd 165 enheter, og det er planlagt ombygging av 140 enheter i 1998. Det vil da gjenstå om lag 110 lykter for ombygging i 1999.

Utvikling i antall installasjoner og redskapsenheter

	1990	1995	1996	1997	1998
Bemannede fyr	46	31	31	31	31
Ubemannede fyr	64	79	79	79	79
Radiofyr	32	22	22	23	23
DGPS-stasjoner		10	12	12	12
Takesignal	13	2	2	1	1
Radarsvarer (racon)	60	62	62	62	63
Fyrlykter	3 850	4 002	4 040	4 060	4 080
Faste merker	13 430	13 460	13 470	13 480	13 490
Flytende merker	2 000	2 000	2 000	2 000	2 000
Lysbøyer	126	76	70	65	60
Indirekte belysning (flomlys)			76	80	85

Det framgår av tabellen på forrige side at det ikke har vært store endringer i antallet og typer installasjoner de seneste årene. Det har vært en gradvis tilbakegang i antall lysbøyer som erstattes med faste installasjoner der det er mulig. Alle installasjoner som gir lys- eller elektroniske signaler er automatiserte.

Foruten tilsynsbåter disponerer fyrstjenesten 12 større vedlikeholdsfartøy og fire føringsbåter, hver med to mannskap. Fire oljevernfsartøyer drives til vanlig som vedlikeholdsfartøy av Kystverket, men settes inn i oljeverntjeneste for Statens forurensningstilsyn ved behov. Egenkapasiteten på vedlikeholdssiden er blitt redusert med ett fartøy.

Kystverket har i 1997 slutført et prosjekt som skal legge til rette for hensiktsmessig bruk av fartøyer og vedlikeholdspersonell slik at gjeldende sikkerhets- og driftskrav kan bli oppfylt på en tilfredsstillende måte. Prosjektet skal også bidra til bedre rutiner for innkjøp og vedlikehold i tillegg til å danne grunnlag for utarbeidelse av bestemmelser om hvordan eiendommer skal forvaltes og avhendes. I rapporten er det også beskrevet tiltak for å bedre vedlikeholdet av fyr, lykter og faste merker.

Prioriteringer for 1999

Den høyest prioriterte oppgaven under dette kapitlet er å forbedre vedlikeholdet av fyr, lykter og faste merker, slik at målene om tilgjengelighet på signaler og sikkerhet i farledene fortsatt blir ivaretatt. Av den totale bevilgningen til fyrstjenesten går om lag en tredjedel til å dekke driftsutgifter, herunder lønn til fyrstjenestemenn, mens de resterende to tredjedelene går til vedlikehold, herunder lønn til vedlikeholdspersonell, og eventuelle nyinvesteringer.

Det er nødvendig å prioritere vedlikehold innen fyrstjenesten, da slitaskader på fyr og lykter etter hvert vil kunne representere en ikke ubetydelig risiko for driftssikkerheten og dermed for sikker ferdsel i farledene. Det er også et betydelig behov for vedlikehold av merker.

En ordning der enkle vedlikeholdsarbeider blir utført fra lokalt baserte fartøy og mannskap er blitt opprettet ved at tilsatte på noen fyrstasjoner fører tilsyn og vedlikehold med fyrlykter i nærområdet.

Det er i årene 1993-1997 brukt midler til oppmerking av leder som trafikkeres av hurtigbåter. Det er satt opp nye merker, lanterner, punkt med indirekte belysning (flomlys) og radarreflektorer. På grunn av behovet for økt ressursinnsats til vedlikeholdsarbeider vil det i 1999 ikke bli oppført nye anlegg, jf postomtalen under budsjettforslaget.

Kystverket vil fortsatt erstatte lysbøyer med bunnfaste installasjoner der forholdene ligger til rette for det, det vil si der det er forholdsvis liten dybde og rolige sjøforhold.

Det vil bli satt opp 22 nye fyr- og merkeinstallasjoner i forbindelse med utbedring av Risøyrenna som dekkes over kap 1064 (jf omtale av Risøyrenna under kap 1064). Midler til oppmerking av Forsøl vil også bli dekket over kap 1064.

Riksantikvaren har utarbeidet en nasjonal verneplan hvor det foreslås at 84 fyrstasjoner og 5 tåkeklokkeanlegg fredes. Mange av stasjonene er fremdeles i aktiv drift. Bygningene har behov for en del renoveringsarbeid av driftsmessige hensyn. Så langt det er mulig vil det bli lagt til rette for at stasjoner som ikke er i bruk, kan overføres til andre for å redusere driftskostnadene. De stasjonene som ikke kan overføres til andre, vil kreve omfattende vedlikehold dersom de ikke skal tape bruks- og verneverdi.

BUDSJETTFORSLAGET

Post 01 Driftsutgifter

Midlene på posten skal dekke driftsutgifter knyttet til fyr- og merketjenesten, herunder ordinært vedlikehold. Av bevilgningen er 1,23 mill kroner satt av som garantert minsteleie for en isbryter, jf kap 4065 post 02 Alminnelig kystgebyr. Dette innebærer at dersom isbryting faktisk skjer, vil det føre til økte utgifter utover minsteleien.

Ombygging av lyktene som i dag blir drevet med primærceller, er anslått å koste om lag 33 mill kroner (1996-kroner). Det er tidligere bevilget 23 mill kroner til prosjektet. Om lag 9 mill kroner vil bli benyttet til dette formålet i 1999.

Det fremmes forslag om å bevilge 180,6 mill kroner på posten i 1999.

Post 30 Nyanlegg, kan overføres

Posten skal dekke ulike nyanlegg og investeringer i forbindelse med forbedring av seilingssikkerheten for hurtigbåter og nybygging og utvikling av DGPS. Som følge av den vanskelige vedlikeholdssituasjonen, jf omtale under prioriteringer 1999, finner Fiskeridepartementet ikke å kunne prioritere nyanlegg. Bevilgningen ble i revidert budsjett 1998 i sin helhet omdisponert til post 45 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, jf St prp nr 65 (1997-98) Omprioriteringer og tilleggsbevilgninger på statsbudsjettet 1998. Omdisponeringen videreføres i budsjettet for 1999.

Det fremmes på denne bakgrunn ikke forslag om å bevilge midler på post 45 i 1999.

Post 45 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, kan overføres

Posten dekker utgifter til ekstraordinært vedlikehold på utstyr og installasjoner i fyr- og merketjenesten. Det er behov for økt satsing på vedlikehold, og Fiskeridepartementet foreslår å øke posten med 6,33 mill kroner i 1999 sammenlignet med vedtatt budsjett 1998, jf omtale under prioriteringer 1999. I revidert budsjett 1998 ble bevilgningen under post 30 i sin helhet omdisponert til post 45, jf omtalen under post 30.

Det fremmes forslag om å bevilge 15 mill kroner på posten i 1999.

KAP 4065 INNTEKTER (jf kap 1065)

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap	Vedtatt	Forslag
		1997	budsjett 1998	
02	Alminnelig kystgebyr	43 713	51 983	59 540
07	Refusjoner	9 383	10	10
42	Salg av bygninger, inventar og andre innt	127	235	240
Sum kap 4065		53 223	52 228	59 790

Post 02 Alminnelig kystgebyr

Alminnelig kystgebyr dekker en andel av utgiftene i fyr- og merketjenesten og hele kostnaden til istjenesten. Det er skip i utenrikstrafikk, det vil si også norske skip i utenriks trafikk, som betaler alminnelig kystgebyr. De senere års statistikk har vist at utenrikstrafikkens andel av den totale skipsfarten i norsk farvann har økt fra om lag 20 pst til i overkant av 30 pst. Fra 1998 er derfor den andel som det alminnelige kystgebyr skal dekke, økt fra 20 pst til 30 pst. Bevilgningen på posten ble i revidert budsjett 1998 økt til 57,483 mill kroner, jf St prp nr 65 (1997-98) Omprioriteringer og tilleggsbevilgninger på statsbudsjettet 1998.

Det fremmes forslag om å bevilge 59,54 mill kroner på posten i 1999.

Post 07 Refusjoner

Posten omfatter oppdragsinntekter og refusjoner i forbindelse med pålagt oljevernberedskap med videre.

Det fremmes forslag om å bevilge 10 000 kroner på posten i 1999.

Post 42 Salg av bygninger, inventar og andre inntekter

Posten omfatter inntekter fra salg av eiendommer og inventar som Kystverket avhender.

Det fremmes forslag om å bevilge 240 000 kroner på posten i 1999.

KAP 1066 LOSTJENESTEN (jf kap 4066)

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 1997	Vedtatt budsjett 1998	Forslag 1999
01	Lønn og godtgjørelser	270 658	268 520	289 500
45	Store nyanskaffelser, <i>kan overføres</i>	18 999		
46	Ombygginger, utvidelser, ekstraordinært vedlikehold, <i>kan overføres</i>	1 656		
45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>		13 105	13 000
	Sum kap 1066	291 313	281 625	302 500

Innledning

Kapitlet omfatter lønns- og driftsutgifter i lostjenesten og investeringer og vedlikehold av losbåter og materiell.

Med virkning fra 1. mai 1995 ble det satt i verk nye regler om bruk av los i norske farvann. Som hovedregel skal alle fartøyer over 500 BT (brutto tonnasjeenheter) bruke los innenfor grunnlinjene. Fartøy med last som er særlig farlig eller forurensende, har en lavere grense for losplikt. Skip i innenriks fart og fiskefartøy registrert i EØS-området har ikke plikt til å bruke los. På lospliktig fartøy som har navigatør med nødvendig og tilstrekkelig kompetanse og erfaring fra å seile i norsk indre farvann, kan det utstedes farledsbevis for nærmere avgrensede områder. Dersom fastsatte vilkår er oppfylt kan det også gis dispensasjon fra plikten til å bruke los i norske farvann. En forutsetning er at det er sikkerhetsmessig forsvarlig og at de øvrige vilkårene er oppfylt.

Regjeringen tar sikte på å legge fram en evaluering av det nye losplikt- og losgebyrsystemet i form av en stortingsmelding høsten 1998. På bakgrunn av meldingen vil eventuelle behov for konkrete endringer i losplikt- og losgebyrsystemet bli vurdert nærmere.

Mål

Hovedmålet med lostjenestens virksomhet er å bidra til høy sikkerhet og god framkommelighet gjennom å stille til disposisjon nødvendige lostjenester i norske farvann. Det settes følgende resultatmål for lostjenesten i 1999:

- 97 prosent av de losoppdrag som er etterspurt innenfor de fastlagte bestillingsfrister, skal gjennomføres uten ventetid av betydning.
- Det skal ikke forekomme uhell eller ulykker som kan føres tilbake til manglende kunnskaper, farvannskjennskap eller årvåkenhet hos statsloser.

Når det gjelder målet om at 97 pst av alle losoppdrag som er etterspurt innen de fastlagte bestillingsfrister skal gjennomføres uten ventetid av betydning, må dette vurderes opp mot sikkerheten. Det vil ikke være aktuelt å gi dispensasjoner fra losplikten som strider mot en sikkerhetsmessig vurdering for å holde målet om dekning av losoppdrag.

Resultater 1997-98

Det har skjedd en vesentlig effektivisering av lostjenesten de seneste årene. Etter en relativt sterk reduksjon i antall losbåter og loser i perioden fram til 1995, har tallene vært stabile de to siste årene. Antall losoppdrag har imidlertid vist en sterk økning fra begynnelsen av 1990-tallet og fram til i dag. Dette gjelder særlig på Vestlandet og i Troms og Finnmark. Tabellen på neste side viser utviklingen av antall losingsoppdrag i forhold til antall loser og losfartøy som er tilgjengelig.

År	Antall ansatte losere	Antall losbåter	Antall losingsoppdrag
1981	341	41	31 885
1986	293	32	28 116
1991	245	31	29 026
1995	278	29	41 039
1996	274	28	42 073
1997	273	27	44 423

Losgebyret er todelt. Alle lospliktige fartøyer må betale losberedskapsgebyr enten som enkeltseilas eller som en årsavgift. Alle fartøyer som har los om bord, pliktig eller frivillig, må i tillegg betale losingsgebyr. Det har på 1990-tallet vært en markert økning i losaktiviteten. Fra 1. mai 1995 ble det innført et nytt system for losplikt og losgebyrer. Det nye systemet har gitt utvidede muligheter til å betale losberedskapsgebyret i form av årsavgift. Samtidig ble det innført en ordning med farledsbevis som gir lospliktige fartøyer anledning til å seile uten los innenfor geografiske områder der navigatøren har nødvendig og tilstrekkelig kompetanse for sikker ferdsel. Som en overgangsordning har det også vært mulig for enkeltseilaser å få dispensasjon fra plikten til å ha los ombord, men ikke fra plikten til å betale losberedskapsgebyr.

Tabellen under viser utviklingen i antall fartøyer som seiler med årsavgift, antall seilaser med skipperbevis (enkeltvis fakturering av losberedskapsgebyr), antall seilaser med los ombord, antall dispensasjoner fra de nasjonale lospliktbestemmelsene og antall utstedte farledsbevis.

År	Årsavgifter	Skipperbevis	Losinger	Dispensasjoner	Farledsbevis
1980	-	44 006	31 254		
1985	-	37 760	27 645		
1990	-	37 135	28 116		
1993	171	45 785	33 681		
1994	165	51 715	37 148		
1995	302	52 990	41 039	-	-
1996	343	51 585	42 073	2 127	1 730
1997	348	54 075	44 423	1 885	2 181

Lospliktige fartøyer må enten ha skipperbevis eller benytte ordningen med årsavgift. Antall skipperbevis sammen med bruk av årsavgift for betaling av losberedskapsgebyret gir et bilde av den lospliktige trafikken. Bortsett fra en svak nedgang i 1996 har utstedte skipperbevis vært økende på 1990-tallet. Den utvidede adgangen til å benytte ordningen med årsavgift har ført til en betydelig økning i antall fartøyer som benytter denne ordningen. Fra 1994 til 1997 er antall årsavgifter fordoblet. Tallet på fartøyer som i henhold til de nye reglene ønsker å betale losberedskapsgebyret i form av årsavgift synes å være i ferd med å stabilisere seg. Tilsammen gir utviklingen av utstedte skipperbevis og antall årsavgifter et bilde av en ikke ubetydelig økning i den lospliktige trafikken.

Losaktiviteten nådde i 1997 en topp hvor det ble gjennomført 44 423 losoppdrag. Den betydelige økningen i losaktiviteten er sammenfallende med økningen i den lospliktige trafikken, som igjen henger sammen med blant annet veksten i norsk økonomi og utenrikshandel.

Differansen mellom lospliktig trafikk og trafikk som faktisk har los om bord består blant annet av fartøyer med farledsbevis eller dispensasjon fra losbestemmelsene. Antall navigatører med farledsbevis er nå 2 181. Det må fortsatt forventes en viss økning i dette antallet, men ikke i samme takt som tidligere. Det ble i 1997 gitt 1 885 dispensasjoner fra lospliktbestemmelsene. Dette var en reduksjon på 242 dispensasjoner fra 1996.

I 1997 ble det registrert til sammen 13 uhell med fartøy der los var om bord. Uhellene fordeler seg på seks grunnstøtinger, seks kollisjoner med kai og en kollisjon med andre fartøyer. Fire av grunnstøtingene medførte større materielle skader på vedkommende skip, og i det ene tilfellet førte grunnstøtingen til at en fyrlykt havarerte. De øvrige hendelsene førte ikke til større materielle skader og ingen av uhellene forårsaket personskader eller forurensning. Losen var delvis å klandre i fem av de registrerte uhellene. Tallet på uhell må ses i forhold til det store tallet på utførte losinger i 1997.

Økning i trafikken og endret sammensetning av de fartøytypene som bruker los har medført en intensiv utnyttelse av losbåtene, med påfølgende slitasje. Samtidig har vedlikehold av losbåter og materiell og bygging av losbåter blitt utsatt. Dette har medført at havarier og utgifter til nødvendige reparasjoner av den eksisterende losbåtflåten har økt den senere tid.

Kystverket har på bakgrunn av de mange og alvorlige tekniske havariene med losbåter i 1996 og til dels i 1997, satset på en styrking av opplæring av operativt personell tilknyttet losbåtflåten innen området maskin og elektronikk.

I april 1998 ble det overlevert en ny losbåt, mens det ble inngått avtale om bygging av to nye fartøyer, ett for levering ultimo 1998 og ett for levering primo 1999. Dette vil også være med på å bedre vedlikeholdssituasjonen i lostjenesten.

Rekrutteringen til lostjenesten er fortsatt god, til tross for den meget sterke konkurransen om kvalifiserte norske sjøfolk. I 1997 begynte 9 losaspiranter sin opplæring, mens antallet i 1998 var 19 aspiranter. Det ble gjennomført 24 etterutdanningskurs for til sammen 163 statsloser.

Prioriteringer for 1999

Lostjenesten skal tilbys med høy kvalitet, der det sentrale er at sikkerheten både for skipstrafikken og de ansatte i lostjenesten ivaretas. Samtidig er det et mål å gjøre lostjenesten mest mulig effektiv. Viktige tiltak er fornyelse av losbåtflåten, å stille krav til at de datasystemene som lostjenesten benytter fungerer som forutsatt, og å sikre at ansatte innen lostjenesten til enhver tid innehar den nødvendige kompetansen.

Lostjenesten er en arbeidsintensiv virksomhet, og som følge av den sterke trafikkveksten i 1990-årene har det blitt et økende press på loskorpset for å dekke de etterspurte losoppdragene på en effektiv måte uten ventetid av betydning for skipsfarten, og uten at dette går ut over sikkerheten. For å sikre at lostjenesten er fullt på høyde med de kravene som stilles for å unngå uhell eller ulykker som kan føres tilbake til manglende kunnskaper, farvannskjennskap eller årvåkenhet hos losene, legges det stor vekt på etterutdanning og høy teoretisk og praktisk kompetanse på navigasjon og manøvrering.

I 1999 vil Kystverket prioritere ferdigstilling av en losbåt, bygging av en ny losbåt og opplæring og etterutdanning av personell knyttet til lostjenesten. Det tas sikte på at 22 aspiranter vil påbegynne opplæringen i 1999. I tillegg vil det fortsatt satses på styrking av det forebyggende vedlikeholdet av losbåtene. Det vil bli arbeidet videre med utvikling og kontrahering av egnede og kostnadseffektive losfartøyer.

Kystverket vil fortsette arbeidet for å finne kostnadseffektive transportopplegg for losere. Erfaringene fra samarbeidet med Redningsselskapet med transport av losere er gode, og det blir løpende vurdert å utvide samarbeidet. Kystverket kjøper i dag båtjenester hos Redningsselskapet i Arendal, Stavern, Farsund, Trondheim, Bodø og Andenes. I 1997 ble det brukt 2,5 mill kroner til kjøp av slike tjenester.

BUDSJETTFORSLAGET

Post 01 Driftsutgifter

Bevilgningen skal dekke lønn til de ansatte og andre driftsutgifter i lostjenesten. Bevilgningen på posten ble i revidert budsjett 1998 oppjustert med 8 mill kroner til 276,52 mill kroner mot tilsvarende oppjustering av inntektssiden, jf St prp nr 65 (1997-98) Om prioriteringer og tilleggsbevilgninger på statsbudsjettet 1998. Bakgrunnen var økte utgifter forbundet med gjennomføringen av de reforhandlede særavtalene for statsloser og losbåtførere. Tilsvarende er budsjettet for 1999 også oppjustert med 8 mill kroner.

Det fremmes forslag om å bevilge 289,5 mill kroner på posten i 1999.

Post 45 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, kan overføres

Midler til bygging av nye losbåter føres på denne posten. Videre skal utgifter til opprustning og ombygging av nåværende losbåter, og ekstraordinære vedlikeholdsutgifter føres på post 45. Det vises forøvrig til utkast til romertallsvedtak nr IV, hvor

Fiskeridepartementet i 1999 gis fullmakt til å foreta bestillinger for inntil 12 mill kroner ut over gitt bevilgning på posten.

Det fremmes forslag om å bevilge 13 mill kroner på posten i 1999.

KAP 4066 INNTEKTER (jf kap 1066)

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 1997	Vedtatt budsjett 1998	Forslag 1999
01	Losgebyr	285 811	281 625	312 310
04	Salg/avhendelse av losbåter		10	10
07	Refusjoner	531	10	10
	Sum kap 4066	286 342	281 645	312 330

Post 01 Losgebyr

Losgebyrene omfatter losingsgebyr og losberedskapsgebyr og skal dekke alle utgiftene til kap 1066 Lostjenesten. I tillegg skal også de driftsutgiftene som er knyttet til losformidling ved trafikksentraler dekkes av losgebyrene, jf kap 1067. Bevilgningen på posten ble i revidert budsjett 1998 økt til 294,025 mill kroner, jf St prp nr 65 (1997-98) Omprioriteringer og tilleggsbevilgninger på statsbudsjettet 1998.

Det fremmes forslag om å bevilge 312,31 mill kroner på posten i 1999.

Post 04 Salg/avhendelse av losbåter

På denne posten blir inntekter fra salg og avhendelse av losbåter ført. Det fremmes forslag om å bevilge 10 000 kroner på posten i 1999.

Post 07 Refusjoner

Inntektene på denne posten skriver seg fra vederlag for bruk av losfartøyer til andre formål enn losoppdrag, og fra bergingslønn når losfartøyer har vært med på bergingsaksjoner.

Det fremmes forslag om å bevilge 10 000 kroner på posten i 1999.

KAP 1067 TRAFIKKSENTRALER (jf kap 4067)

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 1997	Vedtatt budsjett 1998	Forslag 1999
01	Driftsutgifter	16 724	20 095	26 150
21	Spesielle driftsutgifter	2 727	3 215	
45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>		11 250	32 000
	Sum kap 1067	19 451	34 560	58 150

Innledning

Kapitlet dekker driftsutgifter for trafikksentralene i Brevik, på Fedje og i Horten og investeringsutgifter for trafikksentralen på Kvitsøy.

Det er i dag to trafikksentraler i operativ drift; i Brevik for Grenlandsområdet, og på Fedje for Sture-/Mongstadorrådet. Høsten 1998 vil det bli startet opp prøvedrift ved trafikksentralen i Horten. En sentral for Rogaland er under oppføring på Kvitsøy.

Mål

Hovedoppgaven for trafikksentralene er å drive aktiv overvåking og håndheving av seilingsregler, navigasjonsassistanse og informasjonsutveksling overfor de fartøyene som trafikkerer farvannene som dekkes av trafikksentralene.

Virksomheten skal bidra til å opprettholde sikkerheten i havner, leder og farvann ved å stille til rådighet tilfredsstillende tjenester fra trafikksentralene. Det settes følgende resultatmål for virksomheten i 1998:

- Aktiviteten ved trafikksentralene, herunder rutiner for trafikksentraler og håndheving av aktuelle farvannsregler, skal gjennomføres på en slik måte at ingen uhell skal kunne tilbakeføres til feil eller svikt ved sentralene.

Resultater 1997-98

I 1997 ble det ikke registrert uhell som kan føres tilbake til feil ved trafikkovertvåkingstjenestene eller i håndhevingen av de reglene som gjelder for ferdsel i de aktuelle farvannene.

I tilknytning til trafikksentralen i Horten vil det i løpet av 1998 bli utarbeidet seilingsforskrift og forskrift for gebyrinnkreving. Seilingsforskriften vil bli fastsatt med virkning fra 1. januar 1999. 1999 vil være første år med helårsdrift og sikkerhetsgebyret vil dekke driftsutgifter for hele året.

Det er behov for en oppgradering av trafikksentralen i Brevik og arbeidet er påbegynt. Oppgraderingen er anslått å koste om lag 5 mill kroner.

I revidert budsjett 1996 ble det bevilget midler til et prosjekt om sjøvarsling på Stad. Prosjektet er gjennomført etter de fremlagte planene, og satt i drift fra 1. juni 1997.

Kystdirektoratet inngikk sommeren 1994 kontrakt med Statoil om overvåking av Troll-feltet fra trafikksentralen på Fedje. Statoil har sagt opp denne avtalen med virkning fra og med 1998. I revidert budsjett 1998 ble de budsjettmessige justeringer som oppsigelsen av avtalen medfører foretatt, jf St prp nr 65 (1997-98) Omprioriteringer og tilleggsbevilgninger på statsbudsjettet 1998.

Prioriteringer for 1999

Trafikksentralen på Kvitsøy er under bygging, og operativ drift er planlagt fra 2001. Samlet er utgiftene anslått til 58,5 mill kroner (1996-kroner) for den tekniske utrustningen som skal dekkes av Kystverket. I tillegg kommer kostnader forbundet med bygninger og skjerming med videre som skal dekkes av Statsbygg. Bygningsmessige arbeider vil etter planen bli startet opp høsten 1998.

Arbeidene med å oppgradere trafikksentralen i Grenland vil bli videreført i 1999.

BUDSJETTFORSLAGET

Post 01 Driftsutgifter

Posten dekker lønn og driftsutgifter ved trafikksentralene i Brevik, på Fedje og i Horten. I 1998 var det budsjettet med drifts- og lønnsutgifter for et halvt år ved trafikksentralen i Horten. Fra 1999 er det også for denne trafikksentralen budsjettet med drifts- og lønnsutgifter for hele året. Bevilgningen på posten ble i revidert budsjett 1998 økt med 5,3 mill kroner til 25,395 mill kroner, jf St prp nr 65 (1997-98) Omprioriteringer og tilleggsbevilgninger på statsbudsjettet 1998. Økningen på 5,3 mill kroner gikk til nødvendig opplæring ved Oslofjorden trafikksentral i 1998.

Det fremmes forslag om å bevilge 26,15 mill kroner på posten i 1999.

Post 21 Spesielle driftsutgifter

Posten har tidligere dekket utgifter til overvåking av Troll-feltet fra trafikksentralen på Fedje. Avtalen mellom Statoil og Kystverket om overvåking av Troll-feltet ble sagt opp fra og med 1998, og det budsjetteres derfor ikke med driftsutgifter på posten i 1999. Bevilgningen på posten ble i revidert budsjett 1998 redusert med 0,6 mill kroner til 2,615 mill kroner, som følge av oppsigelsen av avtalen mellom Statoil og Kystverket, jf St prp nr 65 (1997-98) Omprioriteringer og tilleggsbevilgninger på statsbudsjettet 1998.

Post 45 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, kan overføres

Posten ble opprettet i 1998 fordi Fiskeridepartementet ønsket å samle alle utgifter knyttet til trafikksentraler på ett kapittel. Utgifter til dette formålet ble tidligere ført på

kap 1060 Kystadministrasjon. Posten skal dekke utgifter til radarutbygging og instrumentering ved trafikksentralen på Kvitsøy.

Det fremmes forslag om å bevilge 32 mill kroner på posten i 1999.

KAP 4067 INNTEKTER (jf kap 1067)

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 1997	Vedtatt budsjett 1998	Forslag 1999
01	Sikkerhetsgebyr Grenland	6 090	5 555	5 900
02	Sikkerhetsgebyr Sture og Mongstad	5 004	4 729	5 000
03	Refusjon overvåking Troll	4 935	3 215	
04	Sikkerhetsgebyr trafikksentral Oslofjorden		5 440	11 400
	Sum kap 4067	16 029	18 939	22 300

Postene 01, 02 og 04 Sikkerhetsgebyr

På disse postene føres sikkerhetsgebyrene knyttet til trafikksentralene. Det er kun driftsutgifter knyttet til trafikkovertvåkingen som inngår i gebyrgrunnlaget. Den delen som gjelder losformidlingsfunksjonen til trafikklederne inngår i losgebyrene, jf kap 4066 post 01 Losgebyr.

Fra og med 1999 vil det bli innkrevd sikkerhetsgebyr fra trafikksentralen for Oslofjorden på helårsbasis (post 04).

Det fremmes forslag om å bevilge til sammen 22,3 mill kroner på postene for sikkerhetsgebyr i 1999.

Post 03 Refusjon overvåking Troll

Posten omfattet refusjon fra Statoil i forbindelse med den overvåkingen av trafikken på Troll-feltet, som er blitt utført fra trafikksentralen på Fedje. Avtalen er sagt opp fra og med 1998. Bevilgningen på posten ble derfor redusert med 0,6 mill kroner til 2,615 mill kroner i revidert budsjett 1998, jf omtale under kapittel 1067, post 21. Det fremmes ikke forslag om å bevilge midler på posten i 1999.

KAP 1070 ELEKTRONISKE NAVIGASJONSHJELPEMIDLER (jf kap 4070)

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 1997	Vedtatt budsjett 1998	Forslag 1999
01	Driftsutgifter	23 769	19 800	24 460
30	Nyanlegg Loran-C, kan overføres	739		
70	Tilskudd til utbygging og drift av Loran-C, kan overføres	7 434	4 060	6 810
71	Tilskudd til personellutgifter, Omega senderstasjon, kan overføres	3 265	2 695	
72	(Ny) Radiodekning Barentshavet			1 700
	Sum kap 1070	35 207	26 555	32 970

Innledning

Kapitlet omfatter driftsutgifter for navigasjonssystemer og investeringsutgifter knyttet til Loran-C -systemet. Loran-C, som er et sivilt radionavigasjonssystem for bruk i Nord Europa, bygger på et samarbeid mellom Norge, Danmark, Tyskland, Frankrike, Nederland og Irland. Fiskeridepartementet har satset på Loran-C -systemet til erstatning for Decca-systemet. I tillegg kommer satellittsystemer som det amerikanske Global Positioning System (GPS).

Fiskeridepartementet har ansvaret for å samordne budsjettet for driften på Jan Mayen, mens Det norske meteorologiske institutt og Telenor refunderer Fiskeridepartementet for sine deler av felleskostnadene. Forsvarets tele- og datatjeneste driver de norske

Loran-C -stasjonene på vegne av Fiskeridepartementet og har også det daglige ansvaret for de nødvendige fellestjenestene.

Utviklingen på området elektroniske navigasjonssystemer

Det vises til Busjett-innst S nr 13 (1997-98) hvor Samferdselskomitéen uttaler:

«Komitéen viser til den usikkerhet som hersker om videreføring av det kontrollcenter som er etablert for Loran-C i Bø i Vesterålen. I St prp nr 1 (1997-98) og i svar fra departementet av 13. november 1997 heter det at regjeringen vil vurdere å videreføre den midlertidige kontrollordningen i et permanent kontrollcenter i Bø.

Komitéen ser det som ønskelig om denne vurdering kan bli foretatt i nær framtid.

Komitéen ber regjeringen i forbindelse med regjeringens budsjettforslag for 1999 komme tilbake til Stortinget med en oversikt over utviklingen på området elektroniske navigasjonssystemer. Oversikten bør inkludere opplysninger om i hvor stor grad GPS-systemet har erstattet Loran-C -systemet, om backup-systemene og hva utviklingen er innen backup-systemer for de systemer som er i bruk.»

Under henvisning til dette rapporteres følgende:

Loran-C er det mest brukte backup-systemet for satellittsystemet GPS. Loran-C er tilgjengelig i USA, Canada, nordvest-Europa og i deler av Russland og Asia.

I USA har myndighetene foreslått å bevilge midler til oppgradering av Loran-C-systemet for å gi det forlenget levetid, i første omgang fram til år 2008. Begrunnelsen for levetidsforlengelsen er blant annet at det ikke tilrås å la GPS være det eneste systemet for navigasjon, samtidig som det gir nye muligheter for å bruke Loran-C sammen med GPS/GNSS (Global Navigation Satellite System).

Det er fortsatt uklart hvor lenge det midlertidige kontrollcenteret i Bø må opprettholdes. Norge vil fortsette kontrollen med Loran-C -kjedene fra det midlertidige kontrollcenteret i Bø til stasjonen i Brest er operativ. Avtalen hjemler imidlertid også muligheter for et permanent norsk kontrollcenter.

Fiskeridepartementet har vurdert behovet for å videreføre den midlertidige kontrollordningen i et permanent kontrollcenteret i Bø. Opprettelse av Bø som permanent kontrollcenter ved siden av Brest vil styrke påliteligheten av Loran-C -systemet. Systemet er ment å fungere tilfredsstillende kun med ett kontrollcenter, men med to kontrollcentre vil systemet fortsatt være operativt selv om ett kontrollcenter faller ut.

Permanent kontrollcenter i Bø vil være nødvendig for et norsk-russisk navigasjonssamarbeid i Barentshavet, da de russiske stasjonene vanskelig vil kunne kontrolleres fra Frankrike på grunn av for lange avstander. I det norsk-russiske samarbeidet om radionavigasjon er det utført en studie for å finne tekniske løsninger som kan knytte det russiske Chayka-systemet opp mot Loran-C. Det er i første rekke behov for å knytte stasjonen Tumanny på Kola opp mot Bø-kjeden.

Permanent kontrollcenter i Bø og Chayka-samarbeidet vil gjøre det mulig å etablere tilfredsstillende navigasjonsdekning i områdene rundt Øst-Finnmark og i Barentshavet.

Opprettelse av et permanent kontrollcenter er kostnadsberegnet til 16 mill kroner. Driftsutgiftene antas å bli om lag som i dag. For å kunne etablere et norsk-russisk radionavigasjonssamarbeid kommer engangsutgifter på 4,5 mill kroner til Chayka-samarbeidet i tillegg til det som er nødvendig for å opprette et permanent kontrollcenter i Bø. Alternativet til Bø og Chayka når det gjelder dekning i Barentshavet er utbygging av en «mini» Loran-C -stasjon i Øst-Finnmark til en kostnad på om lag 15 mill kroner.

Innenfor de foreslåtte budsjetttrammene for 1999 har Fiskeridepartementet ikke kunnet prioritere et permanent kontrollcenter i Bø og Chayka-samarbeidet, eventuelt en «mini» Loran-C -stasjon utenfor Kirkenes. Fiskeridepartementet vil imidlertid fortsatt vurdere disse tiltakene i forbindelse med senere budsjettår.

Mål

Formålet med virksomheten under dette kapitlet er å tilby brukere av navigasjonshjelpemidler i Nordsjøen og Norskehavet et bakkebasert elektronisk navigasjonssystem i tillegg til satellittsystemer som det amerikanske Global Positioning System (GPS). Det er satt følgende resultatkrav for de norske Loran-C -stasjonene:

- Utsendte navigasjonssignaler fra de norske Loran-C -stasjonene skal være tilgjengelige for brukerne i minst 99,9 pst av tiden.

Resultater 1997-98

Avhendelse og riving av Decca-anleggene var forutsatt gjennomført i løpet av 1997 med Forsvarets bygningstjeneste (FBT) som utførende etat. Arbeidet er sterkt forsinket, men vil bli videreført i 1999.

De norske stasjonene i Det nordvest-europeiske Loran-C -systemet (NELS) er alle i full drift. Sammen med stasjonene Ejde og Sylt gir dette god navigasjonsdekning for områdene Nordsjøen og Norskehavet.

NELS har siden opprettelsen 1. januar 1995 vært kontrollert av et midlertidig kontrollsentert i Bø i Vesterålen. Bakgrunnen for dette er de store forsinkelsene som har oppstått ved innføringen av et permanent kontrollsentert for NELS i Brest, Frankrike. De norske stasjonene i NELS, inklusive det midlertidige kontrollsentert i Bø i Vesterålen, har med unntak av problemene nevnt ovenfor virket etter forutsetningene.

Kontroll med kjedene fra det midlertidige kontrollsentert på stasjonen i Bø vil fortsette så lenge kontrollsentert i Brest ikke er operativt. Utstyret ved det midlertidige kontrollsentert er under stadig utbedring og fungerer godt i påvente av at kontrollsentert i Brest skal bli operativt.

Med unntak av forsinkelsene i framdriften i Brest og at den irske stasjonen Loophead fremdeles ikke er bygget, har driften vært i samsvar med den internasjonale avtalen.

Driften av Samfunnet Jan Mayen har vært gjennomført som planlagt, men med noe økte kostnader for flytransport til og fra Jan Mayen. Tidligere år har Forsvarets tele- og datatjeneste, og derved Fiskeridepartementet, kun blitt belastet med relativt beskjedne kostnader for dette, men endrede rutiner internt i Forsvaret har medført at Luftforsvaret nå fakturerer alle kostnader med flytransport til og fra Jan Mayen. På årsbasis har flykostnadene som følge av dette økt med om lag 1,5 mill kroner.

Omega-systemet ble nedlagt i september 1997 i henhold til beslutning fattet av amerikanske myndigheter. Det gjenstår riving av den norske stasjonen på Brattland i Lurøy kommune. Inntil videre vil kostnader til vedlikehold og inspeksjon bli dekket av overførte restmidler fra 1998. Fiskeridepartementet vil, i samråd med andre berørte departementer, foreta en nærmere avklaring av de juridiske og kostnadmessige sidene av rivingssaken. Fiskeridepartementet vil etter at disse forhold er avklart, eventuelt komme tilbake til Stortinget med saken.

Prioriteringer for 1999

Aktivitetene knyttet til Loran-C, herunder det midlertidige kontrollsentert i Bø, vil bli videreført i 1999 i henhold til forpliktelsene i det internasjonale NELS-samarbeidet.

På grunn av midlertidig begrenset Loran-C -dekning i Skagerrak-området er det besluttet at det svensk-norske samarbeidet om Decca i dette området skal fortsette ut 1999.

Regjeringen ønsker å sikre tilfredstillende radiodekning i Barentshavet, som blant annet har betydning for den delen av fiskeflåten som opererer i området. Fiskeridepartementet vil dekke en andel av driftsutgiftene forbundet med radiodekning i Barentshavet, jf post 72.

Vedlikehold av Omega vil fortsette inntil de juridiske og kostnadmessige spørsmålene er avklart og riving kan påbegynnes.

BUDSJETTFORSLAGET

Post 01 Driftsutgifter

Posten dekker utgifter til drift av de norske Loran-C -stasjonene og fellesfunksjonene på Jan Mayen. Bevilgningen på posten ble i revidert budsjett 1998 redusert med 0,2 mill kroner til 19,6 mill kroner, jf St prp nr 65 (1997-98) Omprioriteringer og tilleggbevilgninger på statsbudsjettet 1998. Det foreslås å styrke posten med nominelt 4,66 mill kroner i 1999. Det skal innenfor den økte bevilgningen settes av midler til riving av Decca-anleggene, økte kostnader forbundet med flytransport til Jan Mayen og kjøp av cesium oscillator for Loran-C.

Det fremmes forslag om å bevilge 24,46 mill kroner på posten i 1999.

Post 70 Tilskudd til utbygging og drift av Loran-C, kan overføres

Posten dekker Norges andel av driftsutgiftene, herunder det midlertidige kontrollsenteret i Bø, og gjenstående norske investeringsforpliktelser i NELS-samarbeidet. Investeringene i forbindelse med Loran-C er delt inn i rene nasjonale investeringer og felles investeringer. Felles investeringer dekkes over post 70.

Det fremmes forslag om å bevilge 6,81 mill kroner på posten i 1999.

Post 71 Tilskudd til personellutgifter Omega senderstasjon, kan overføres

Omegasystemet ble nedlagt i september 1997. Det bevilges ikke midler på posten i 1999. Inntil Omega-stasjonen blir revet vil overførte restmidler fra 1998 dekke vedlikeholds- og inspeksjonskostnader i 1999.

Post 72 (Ny) Radiodekning Barentshavet

Posten skal dekke en andel av driftsutgiftene forbundet med radiodekning i Barentshavet. Det fremmes forslag å bevilge 1,7 mill kroner på posten i 1999.

KAP 4070 INNTEKTER (jf kap 1070)

		(i 1 000 kr)		
Post	Betegnelse	Regnskap 1997	Vedtatt budsjett 1998	Forslag 1999
01	Refusjoner NELS	419	970	1000
02	Refusjon antenneutgifter	12		
07	Refusjoner	2 967	2 930	2 800
	Sum kap 4070	3 398	3 900	3 800

Post 01 Refusjoner NELS

Posten omfatter refusjoner fra de andre medlemslandene i NELS-samarbeidet for utgifter knyttet til det midlertidige kontrollsenteret ved Loran-C -stasjonen i Bø i Vesterålen. Det fremmes forslag om å bevilge 1 mill kroner på posten i 1999.

Post 07 Refusjoner

Posten omfatter refusjoner fra Det norske meteorologiske institutt og Telenor for deler av felleskostnadene knyttet til Samfunnet Jan Mayen. Det fremmes forslag om å bevilge 2,8 mill kroner på posten i 1999.

Fiskeridepartementet

tilrår:

1. I proposisjonen om statsbudsjettet for 1999 blir de summene som er nevnt i det framlagte utkastet ført opp.

a. Sum utgifter under kap 1000-2415	kr	1 887 900 000
b. Sum inntekter under kap 4020-4070	kr	568 100 000

2. Stortinget blir bedt om å gjøre vedtak som nevnt i utkastets I, II, III og IV.
-

UTKAST

til vedtak om bevilgninger til utgifter på kapitlene 1000-2415
og inntekter på kapitlene 4020-4070 under Fiskeridepartementet
for budsjettåret 1999

I

Utgifter:

		Administrasjon		
1000	Fiskeridepartementet			
01	Driftsutgifter	49 500 000		
70	Tilskudd diverse formål	200 000	49 700 000	
1001	Deltakelse i internasjonale organisasjoner			
70	Tilskudd	5 120 000	5 120 000	54 820 000
		Forskning og utvikling		
1020	Havforskningsinstituttet (jf kap 4020)			
01	Driftsutgifter	134 700 000		
21	Spesielle driftsutgifter	100 840 000	235 540 000	
1021	Drift av forskningsfartøyene (jf kap 4021)			
01	Driftsutgifter	72 500 000		
21	Spesielle driftsutgifter	30 280 000	102 780 000	
1023	Fiskeri- og havbruksforskning (jf kap 4023)			
01	Driftsutgifter	13 500 000		
21	Spesielle driftsutgifter	5 630 000		
50	Tilskudd Norges forskningsråd, kan overføres	195 000 000		
70	Tilskudd Fiskeriforskning i Tromsø, kan overføres	16 000 000		
71	Tilskudd til utviklingstiltak, kan overføres	20 500 000	250 630 000	588 950 000
		Fiskeri- og havbruksforvaltning		
1030	Fiskeridirektoratet (jf kap 4030)			
01	Driftsutgifter	245 000 000		
45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, kan overføres	800 000	245 800 000	
1050	Diverse fiskeriformål			
71	Sosiale tiltak, kan overføres	2 500 000		
73	Kvinnerettede og kompetansehevende tiltak, kan overføres	12 000 000		
74	Erstatninger, kan overføres	1 810 000		
78	(Ny) DNA-register for vågehval	4 500 000		
79	Informasjon ressursforvaltning	2 500 000	23 310 000	
2415	Statens nærings- og distriktsvklingsfond, fiskeri- og andre regionalpolitiske tiltak			
72	(Ny) Tilskudd til fornyelse og kapasitets-tilpasning i fiskeflåten, kan overføres	60 000 000		
73	Rentestøtte stønadslån	2 500 000	62 500 000	331 610 000

		Kystforvaltning			
1060	Kystadministrasjon (jf kap 4060)				
01	Driftsutgifter	78 900 000			
47	Innkjøp av EDB-utstyr, <i>kan overføres</i>	2 400 000			
70	Tilskudd Redningsselskapet	50 000 000		131 300 000	
1064	Havnetjenesten				
30	Fiskerihavneanlegg, <i>kan overføres, kan nyttes under kap 1064, post 24, 33, 60</i>	130 000 000			
33	Fårleder, <i>kan overføres, kan nyttes under kap 1064, post 24, 30, 60</i>	37 000 000			
60	Tilskudd til fiskerihavneanlegg, <i>kan overføres, kan nyttes under kap 1064, post 24, 30 og 33</i>	25 000 000		192 000 000	
1065	Fyrtjenesten (jf kap 4065)				
01	Driftsutgifter	180 600 000			
45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	15 000 000		195 600 000	
1066	Lostjenesten (jf kap 4066)				
01	Driftsutgifter	289 500 000			
45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	13 000 000		302 500 000	
1067	Trafikksentraler (jf kap 4067)				
01	Driftsutgifter	26 150 000			
45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	32 000 000		58 150 000	
1070	Elektroniske navigasjonshjelpemidler (jf kap 4070)				
01	Driftsutgifter	24 460 000			
70	Tilskudd til utbygging og drift av Loran-C, <i>kan overføres</i>	6 810 000			
72	(Ny) Radiodekning Barentshavet	1 700 000	32 970 000	912 520 000	
	Sum departementets utgifter				<u>1 887 900 000</u>

Inntekter:

4020	Havforskningsinstituttet (jf kap 1020)		
03	Oppdragsinntekter	100 840 000	100 840 000
4021	Drift av forskningsfartøyene (jf kap 1021)		
01	Oppdragsinntekter	30 280 000	30 280 000
4023	Fiskeri- og havbruksforskning (jf kap 1023)		
01	Inntekter Ernæringsinstituttet	5 630 000	5 630 000
4030	Fiskeridirektoratet (jf kap 1030)		
02	Salg av registre, diverse tjenester	80 000	
03	Inntekter Fiskets Gang	290 000	
06	Tvangsmulkt oppdrettsvirksomhet	550 000	
07	Inntekter ved laboratoriene	2 600 000	
08	Gebyr akvakultursøknader	2 300 000	
09	Gebyr Merkerregisteret	3 300 000	
10	Gebyr Kontrollverkets tjenester	20 000 000	
11	Avgift fiskeførkontroll	1 600 000	
12	Gebyr ervervstillatelse	2 350 000	33 070 000
4060	Kystadministrasjon (jf kap 1060)		
01	Salg av fyr- og merkelister	40 000	
07	Refusjoner	10 000	50 000
4064	Havnetjenesten (jf kap 1064)		
07	Refusjoner	10 000	10 000
4065	Fyrtjenesten (jf kap 1065)		
02	Alminnelig kystgebyr	59 540 000	
07	Refusjoner	10 000	
42	Salg av bygg, inventar og andre innt	240 000	59 790 000
4066	Lostjenesten (jf kap 1066)		
01	Losgebyr	312 310 000	
04	Salg/avhendelse av losbåter	10 000	
07	Refusjoner	10 000	312 330 000
4067	Trafikksentraler (jf kap 1067)		
01	Sikkerhetsgebyr Grenland	5 900 000	
02	Sikkerhetsgebyr Sture og Mongstad	5 000 000	
04	Sikkerhetsgebyr trafikksentral Oslofjorden	11 400 000	22 300 000
4070	Elektroniske navigasjonshjelpemidler (jf kap 1070)		
01	Refusjoner NELS	1 000 000	
07	Refusjoner	2 800 000	3 800 000
	Sum departementets inntekter		<u>568 100 000</u>

II

Tilsagnsfullmakt:

1. Stortinget samtykker i at Fiskeridepartementet i 1999 kan gi tilsagn for inntil 3 000 000 kroner utover gitt bevilgning under kap 1050 Diverse fiskeriformål, post 73 Kvinnerettede og kompetansehevende tiltak.

III

Merinntektsfullmakt:

1. Stortinget samtykker i at Fiskeridepartementet i 1999 kan overskride bevilgningen for 1999 mot tilsvarende merinntekter under de kapitler og poster som er oppgitt i tabellen nedenfor:

Fullmakt til å overskride bevilgninger under	mot tilsvarende merinntekter under
Kap 1020, postene 01 og 21	Kap 4020, post 03
Kap 1021, postene 01 og 21	Kap 4021, post 01
Kap 1023, postene 01 og 21	Kap 4023, post 01
Kap 1060, post 01	Kap 4060, postene 01, 07, Kap 4064, post 07 og Kap 4065, post 07
Kap 1065, post 01	Kap 4065, post 07
Kap 1066, post 01	Kap 4066, post 01

IV

Bestillingsfullmakt:

1. Stortinget samtykker i at Fiskeridepartementet i 1999 kan foreta bestillinger for inntil 12 000 000 kroner ut over gitt bevilgning under kap 1066, post 45.

